

Bakalářská práce

Vitráže a další okenní výzdoba sakrálních i profánních objektů na Jablonecku do r. 2022

Studijní program:

B7106 Historická studia

Studijní obor:

Kulturněhistorická a muzeologická studia

Autor práce:

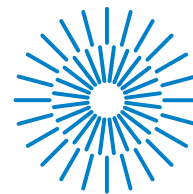
Jana Staňková

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.

Katedra historie

Liberec 2023

Zadání bakalářské práce

Vitráže a další okenní výzdoba sakrálních i profánních objektů na Jablonecku do r. 2022

<i>Jméno a příjmení:</i>	Jana Staňková
<i>Osobní číslo:</i>	P18000313
<i>Studijní program:</i>	B7106 Historická studia
<i>Studijní obor:</i>	Kulturněhistorická a muzeologická studia
<i>Zadávací katedra:</i>	Katedra historie
<i>Akademický rok:</i>	2021/2022

Zásady pro vypracování:

Cílem práce je zmapování a popis dochovaných motivů vitráží na Jablonecku, jejich výzdoby a její četnosti. Věnuje se popisu jednotlivých budov, zaměřuje se na fotografickou dokumentaci a technický popis vitráží. Také se zabývá typologickými rozdíly námětů pro každou vitráž a jejich porovnáním v sakrálních a profánních budovách. Nedílnou součástí závěrečné práce se stane fotodokumentace a katalog vitráží.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

tištěná/elektronická

Čeština

Seznam odborné literatury:

Prameny:

- Národní památkový ústav, ú. o. p. v Liberci
- SOA Litoměřice, pracoviště: SOKA v Jablonci nad Nisou

Literatura:

Odborná literatura

DRAHOTOVÁ, Olga: *Historie sklářské výroby v českých zemích, I. díl, Od počátků do konce 19. století*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1287-7.

KIRSCH, Roland: *Historie sklářské výroby v českých zemích, II. díl, část 1.-2., Od konce 19. století do devadesátých let 20. století*, Praha, Academia 2003, ISBN 80-200-1069-6; ISBN 80-200-1104-8.

LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, Praha, Grada 2006, ISBN 80-247-1405-1.

POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech, 1-4*, Praha, Academia 1977-1982.

VONDRUŠKA, Vlastimil a Antonín LANGHAMER: *České sklo: Tradice a současnost*, Nový Bor, Crystalex 1992.

Regionální literatura

KAŠPAR, Jan: *Jablonec nad Nisou: stručný průvodce sedmi stoletími města*, Jablonec nad Nisou, Informační centrum Městského úřadu v Jablonci nad Nisou - Státní okresní archiv Jablonec nad Nisou – Městská galerie MY 2006, ISBN 80-239-9730-0.

KOBER, Jan: *Kapitoly ze stavebního vývoje Jablonce nad Nisou*, Jablonec nad Nisou, Informační centrum Městského úřadu v Jablonci nad Nisou 2004, ISBN 80-239-5585-3.

MELZER, Ludwig: *Reinowitzer Kirchenchronik mit einem Anhang statistischer Daten*, Reinowitz, im Selbstverlage 1935.

SCHEYBAL Josef V., Bedřich BENEŠ a Jana SCHEYBALOVÁ: *Památky Jablonecka. Přehled historických památek okresu Jablonec nad Nisou*, Liberec, Severočeské muzeum 1969.

ZEMAN, Jaroslav a Jana KUREŠOVÁ: *Jablonec nad Nisou: kostel Povýšení sv. Kříže*, Liberec, NPÚ, ÚOP v Liberci – Liberecký kraj 2017, ISBN 978-80-87810-18-7.

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.

Katedra historie

Datum zadání práce:

17. dubna 2022

Předpokládaný termín odevzdání: 28. dubna 2023

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

doc. PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 17. dubna 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Nejprve bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, panu doc. PhDr. Milanu Svobodovi, Ph.D., bez jehož vedení, pomoci, rad, doporučení a připomínek bych svoji bakalářskou práci nedokončila.

Dále bych chtěla poděkovat panu faráři R.D. Mgr. Štěpánu Smolenovi, panu faráři R.D. Mgr. Pavlu Ajchlerovi, panu faráři R.D. Mgr. Jiřímu Smolkovi, panu starostovi Ing. Miroslavu Šikolovi z Obecního úřadu Rádlo, zaměstnancům Informačního a turistického centra Jablonec nad Nisou, zaměstnancům Preciosy a. s. v Jablonci nad Nisou, panu řediteli plk. Ing. Bc. Pavlu Langrovi z Územního odboru Policie České republiky v Jablonci nad Nisou, paní sekretářce Evě Kráslové z Městského úřadu Tanvald a paní místostarostce Blance Patrové z Obecního úřadu Jiřetín pod Bukovou za zpřístupnění objektů s vitrážemi.

Poděkování patří také zaměstnancům Státního okresního archivu v Jablonci nad Nisou a Krajské vědecké knihovny v Liberci, paní Mgr. Olze Křížkové a paní Janě Hofmannové z Národního památkového ústavu v Liberci a paní Mgr. Janě Pažoutové ze Státního okresního archivu v Liberci za jejich ochotu a pomoc.

Nakonec bych ráda poděkovala rodině, která mi věnovala svůj volný čas a byla mi největší oporou během celého studia.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá vitrážemi zhotovenými ve vybraných sakrálních a profánních objektech na Jablonecku, v jednom z regionů Libereckého kraje. Jedná se o budovy kostelů, vil, hrobek a radnic situovaných v těchto obcích: Albrechtice v Jizerských horách, Horní Maxov (část města Lučany nad Nisou), Jablonec nad Nisou, Jiřetín pod Bukovou, Příchovice (část vesnice Kořenov), Rádlo, Šumburk nad Desnou (část města Tanvald), Tanvald a Velké Hamry.

První část obsahuje teoretickou část, kde se věnuji základním informacím o vitrážích (především o jejich rozdělení námětů podle typů objektů a o jejich technikách) a jejich historickém vývoji.

Druhá část obsahuje katalog s informacemi o historii výše zmíněných objektů. Zabývá se detailním popisem jednotlivých vitráží, zaznamenáním jejich rozměrů, údajů o autorech a donátorech, poskytuje jejich ikonografický rozbor a popisuje současný stav.

Klíčová slova

vitráž, sklomalba, výtvarné umění, řemesla, historie, Jablonecko, kostel, vila, hrobka, radnice, figurální a ornamentální výzdoba

Annotation

The bachelor thesis deals with the stained glass made in the selected sacral and secular buildings in the Jablonec nad Nisou region, one of the regions of the North Bohemia region. These are buildings such as churches, villas, tombs and town halls situated in these named villages: Albrechtice v Jizerských horách, Horní Maxov (a part of the town of Lučany nad Nisou), Jablonec nad Nisou, Jřetřn pod Bukovou, Přichovice (a part of the village of Kořenov), Rádlo, Šumburk nad Desnou (a part of the town of Tanvald), Tanvald and Velké Hamry.

The first part of the thesis contains the theoretical part where I deal with a basic information about stained glass (especially its division of motifs according to types of objects and its techniques) and its historical development.

The second part of the thesis contains a catalogue with information about the history of the above-mentioned objects, a detailed description of individual stained glass, a recording its extents, descriptions about authors and donors, its iconographic analysis and a description of its current state.

Keywords

Stained Glass, Fine Arts, Crafts, History, Jablonec nad Nisou Region, Church, Villa, Tomb, Town Hall, Figural and Ornamental Decoration

Obsah

1 Úvod.....	9
1.1 Cíle a metodologie práce.....	9
2 Teoretická část práce – Vitráž a její historický vývoj.....	15
2.1 Základní informace o vitráži.....	15
2.2 Historický vývoj vitráže.....	15
2.2.1 Antika – počátky výroby vitráže.....	16
2.2.2 Románský sloh.....	16
2.2.3 Gotika.....	16
2.2.4 Renesance.....	17
2.2.5 Manýrismus.....	18
2.2.6 Baroko.....	18
2.2.7 Historismus.....	18
2.2.8 Secese.....	19
2.2.9 Vývoj ve 2. polovině 20. století.....	19
3 Praktická část práce – Popis vitráží ve vybraných objektech na Jablonecku.....	20
3.1 Sakrální objekty.....	20
3.1.1 Rádlo, kostel Nejsvětější Trojice.....	20
3.1.2 Jablonec nad Nisou, kostel svaté Anny.....	36
3.1.3 Jablonec nad Nisou, kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova.....	48
3.1.4 Horní Maxov (Lučany nad Nisou), kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova.....	79
3.1.5 Albrechtice v Jizerských horách, kostel svatého Františka z Pauly.....	85
3.1.6 Šumburk nad Desnou (Tanvald), kostel svatého Františka z Assisi.....	92
3.1.7 Velké Hamry, kostel svatého Václava.....	98
3.1.8 Příkladovice (Kořenov), kostel svatého Víta.....	100
3.2 Profánní objekty.....	117
3.2.1 Jablonec nad Nisou, vila bratří Jägerů.....	117
3.2.2 Jablonec nad Nisou, budova Okresního policejního ředitelství.....	122
3.2.3 Jiřetín pod Bukovou, vila Johanna Schowanka.....	127
3.2.4 Albrechtice v Jizerských horách, hrobka rodiny Johanna Schowanka.....	131
3.2.5 Tanvald, budova městské radnice.....	133
4 Závěr.....	141
Seznam použitých pramenů a literatury.....	144
Seznam obrázků.....	150
Seznam použitých zkratk a symbolů.....	151
Seznam příloh.....	153
Obrazová příloha.....	159

1 Úvod

Tato bakalářská práce se věnuje vitrážím a další okenní výzdobě v sakrálních i profánních objektech na Jablonecku do roku 2022. Mnohé mnou popsané a zkoumané objekty byly postaveny či přestavěny v několika uměleckých stylech, a to od gotiky až ke funkcionalismu. Nejčastějšími uměleckými styly, v nichž byla většina objektů postavena, jsou historismus (přesněji se jedná o novogotický sloh) a secese.

Svoji bakalářskou práci jsem rozdělila na dvě části. První částí je teoretická část, kde se čtenáři seznamují se základními informacemi o vitrážích, jejich technice a jejich historickém vývoji. Druhá část tvoří praktickou část, kde ve formě katalogu popisují jednotlivé vitráže ve vybraných sakrálních a profánních objektech v části regionu Jablonecka.

1.1 Cíle a metodologie práce

Nejpodstatnějším cílem zpracování mé bakalářské práce je bádání a zaznamenání informací o vitrážích v objektech v části Jablonecka na základě použití pramenů a literatury. Bohužel ve většině zdrojů jsou informace o vitrážích v této části regionu nedostatečné.

Během zpracování práce jsem osobně navštívila Státní okresní archiv v Jablonci nad Nisou, Národní památkový ústav v Liberci a Krajskou vědeckou knihovnu v Liberci.

Ve Státním okresním archivu v Jablonci nad Nisou jsem se snažila získat informace o vitrážích ve farních kronikách, kde jsou zaznamenány údaje o jiných zařízeních kostela, např. o zvonech. Nalezla jsem pouze stručné informace o vitrážích kostelů v článcích zpravodajů jednotlivých obcí. Některé jsem však ve své bakalářské práci nakonec z časového důvodu nepoužila. Jedná se o kostel svatého Josefa v Loučné (*Janovské echo*), kostel Panny Marie Pomocnice křesťanů v Nové Vsi nad Nisou (*Zpravodaj od pramene Nisy*), kostel Navštívení Panny Marie v Lučanech nad Nisou (*Lučanský zpravodaj*) a kostel svatého Václava v Rychnově u Jablonce nad Nisou (*Rychnovský zpravodaj*).

V Národním památkovém ústavu v Liberci jsem našla pouze tři fotografie vitráží kostela Povýšení svatého Kříže v Jablonci nad Nisou, restaurátorské zprávy o vitrážích v kostele Navštívení Panny Marie v Lučanech nad Nisou, v kostele svatého Ducha v Rýnovicích (v Jablonci nad Nisou) a v kostele Nanebevstoupení Páně v Desné a dva stavebně-historické průzkumy kostela svaté Anny v Jablonci nad Nisou. Jediný pramen, který jsem z této instituce použila a z nějž jsem čerpala někte-

ré informace týkající se historie kostela svaté Anny, je stavebně-historický průzkum kostela svaté Anny v Jablonci nad Nisou od Zdislavy Kubákové zpracovaný v roce 1995.¹

Mezi další informační zdroje, odkud jsem čerpala informace o sídlech některých dřívějších firem zabývajících se výrobou vitráží na Jablonecku, historii kostela Nejsvětější Trojice na Rádle a popisu památek spojených s rodinou Schowankových, patří elektronické prameny. Jedná se o naskenovaný adresář *Jahrbuch und Wohnungs-Anzeiger der Stadt Reichenberg für das Jahr 1936* ze Státního okresního archivu v Liberci (z další pobočky Státního oblastního archivu v Litoměřicích) uložený na webových aplikacích *Vademecum*² a *Marushka*,³ naskenovaný adresář *Adreßbuch der Stadt Gablonz A. N. (1939)* na webové stránce knihovny Martin-Opitz-Bibliothek se sídlem v Herne v Německu,⁴ tři vybrané tištěné části třech pamětních kronik rychnovské fary ve formátu PDF uložené na webové stránce Městské knihovny v Rychnově nad Nisou⁵ a záznam o vile Johanna Schowanka v Jiřetíně pod Bukovou⁶ a hrobce rodiny Johanna Schowanka v Albrechticích v Jizerských horách⁷ na webových stránkách Ústředního seznamu kulturních památek České republiky a Metainformačního systému pod vedením Národního památkového ústavu.

1 NPÚ – ÚOP v Liberci: SHP 0009, *Stavebně historický průzkum kostela sv. Anny v Jablonci n. N. (Zdislava Kubáková)*, 1995, 22 s.

2 Archivní vademecum SOA Litoměřice: *Jahrbuch und Wohnungs-Anzeiger der Stadt Reichenberg für das Jahr 1936* [online]. Copyright © [cit. 13. 02. 2023]. Dostupné z: <http://vademecum.soalitomeric.cz/vademecum/permalink?xid=B00FF0DF93C311E7BDB15065F339AC75&scan=e3b525d2d463f424040410e6328504d7>.

3 Marushka – Mapový aplikační server [online]. Copyright © [cit. 13. 02. 2023]. Dostupné z: <http://marushkapub.liberec.cz/>.

4 Elektronischer Lesesaal: Martin-Opitz-Bibliothek. *Adreßbuch der Stadt Gablonz A. N. (1939)* [online]. Copyright © [cit. 14. 02. 2023]. Dostupné z: <https://martin-opitz-bibliothek.de/de/elektronischer-lesesaal?action=book&bookId=0160921-1939>.

5 FELGER, Anton Johann a Johann Georg LISSNER: *První pamětní kronika rychnovské fary* [PDF]. Přeložil František Padrta. Jablonec nad Nisou, 2002, in: E-knihy – Městská knihovna – Rychnov u Jablonce nad Nisou [online]. Copyright © [cit. 21. 12. 2022]. Dostupné z: <https://knihovna.rychnovjbc.cz/ebooks/Prvni%20pametni%20kniha%20rychnovske%20fary%20-%20.pdf>.

FELGER, Anton Johann: *Druhá farní kronika rychnovské fary, 2. díl* [PDF]. Přeložil František Padrta. Jablonec nad Nisou, 2002, in: E-knihy – Městská knihovna – Rychnov u Jablonce nad Nisou [online]. Copyright © [cit. 21. 12. 2022]. Dostupné z: <https://knihovna.rychnovjbc.cz/ebooks/Druha%20pametni%20kniha%20rychnovske%20fary%20-%20202.%20dil%20-%20.pdf>.

FELGER, Anton Johann a Franz KRUPIČKA: *Třetí pamětní kronika rychnovské fary, 2. díl* [PDF], in: E-knihy – Městská knihovna – Rychnov u Jablonce nad Nisou [online]. Copyright © [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: <http://knihovna.rychnovjbc.cz/ebooks/Treti%20pametni%20kniha%20rychnovske%20fary%20-%20202.%20dil%20-%20.pdf>.

6 Národní památkový ústav – Ústřední seznam kulturních památek České republiky: *Identifikátor záznamu 11155909 – Vila* [online]. Copyright © [cit. 05. 03. 2023]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/vila-11155909>.

7 Národní památkový ústav – Ústřední seznam kulturních památek České republiky: *Identifikátor záznamu 11216362 – Hrobka rodiny Johanna Schowanka* [online]. Copyright © [cit. 04. 03. 2023]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/hrobka-rodiny-johanna-schowanka-11216362>.

Národní památkový ústav – Metainformační systém: *Hrobka Johanna Schowanka* [online]. Copyright © [cit. 04. 03. 2023]. Dostupné z: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=723911

Literaturu jsem ve své bakalářské práci rozdělila na odbornou a regionální.

V části, kde popisuji zejména vývoj vitráží a jejich technik, jsem čerpala z těchto titulů odborné literatury: kniha „*Vitráž*“ od Ludvíka Losose,⁸ 1. díl knihy „*Historie sklářské výroby v českých zemích*“ od Olgy Drahotové,⁹ kniha „*České sklo: Tradice a současnost*“ od kolektivu autorů Vlastimila Vondrušky a Antonína Langhamera,¹⁰ kniha „*Kouzelné vitráže: hra světla a barev v moderním interiéru*“ od Vicki Payne.¹¹

Pro porozumění ikonografickým motivům jednotlivých vitráží ve vybraných sakrálních objektech (obzvláště vitráží v kostele Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou) jsem čerpala z knihy „*Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*“ od Jamese Halla,¹² z knihy „*Atributy světců*“ od Rudolfa Pfleiderera,¹³ z knihy „*Ikonografie a atributy svatých*“ od Věry Remešové,¹⁴ z knihy „*Slovník biblické ikonografie*“ od Jana Royta¹⁵ a z knihy „*Postavy, atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*“ od Hynka Rulíška.¹⁶

Pro popis sakrálních a profánních objektů v části Jablonecka a upřesnění a doplnění některých informací jsem čerpala ze 4 svazků „*Umělecké památky Čech*“ od Emanuela Pocheho,¹⁷ z knihy „*Jablonec nad Nisou – stručný průvodce sedmi stoletími města*“ od Jana Kašpara,¹⁸ z knihy „*Jablonec nad Nisou & Kaufbeuren-Neugablonz: výjimečné partnerství*“ od kolektivu autorů Dietera Kleina, Petry Laurin, Waltrauda Neurwirtha a Lukáše Pletichy,¹⁹ z knihy „*Kapitoly ze stavebního vývoje Jablonce nad Nisou*“ od Jana Kobera,²⁰ z knihy „*Slavné vily Libereckého kraje*“ od kolektivu autorů Hany Luštické, Pavla Halíka a Aleše Jungmanna,²¹ z knihy „*Tvář venkova – venkovské stavby*

8 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, Praha, Grada 2006, ISBN 80-247-1405-1.

9 DRAHOTOVÁ, Olga: *Historie sklářské výroby v českých zemích. I. díl, Od počátků do konce 19. století*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1287-7.

10 VONDRUŠKA, Vlastimil a Antonín LANGHAMER: *České sklo: Tradice a současnost*, Nový Bor, Crystalex 1992.

11 PAYNE, Vicki: *Kouzelné vitráže: hra světla a barev v moderním interiéru*, Praha, Ikar 2006, ISBN 80-249-0807-7.

12 HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, Praha, Paseka 2008, ISBN 978-80-7185-902-4.

13 PFLEIDERER, Rudolf a Jitka MATĚJŮ: *atributy světců*, Praha, Unicornis 1992.

14 REMEŠOVÁ, Věra: *Ikonografie a atributy svatých*, Praha, Zvon 1991, ISBN 80-7113-045-1.

15 ROYT, Jan: *Slovník biblické ikonografie*, Praha, Nakladatelství Karolinum 2006, ISBN 80-246-0963-0.

16 RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*, Praha, Karmášek 2006, ISBN 80-239-7434-3.

17 POCHÉ, Emanuel: *Umělecké památky Čech 1-4*, Praha, Academia 1977–1982.

18 KAŠPAR, Jan: *Jablonec nad Nisou: stručný průvodce sedmi stoletími města*, Jablonec nad Nisou, Informační centrum Městského úřadu v Jablonci nad Nisou – Státní okresní archiv Jablonec nad Nisou – Městská galerie MY 2006, ISBN 80-239-9730-0.

19 KLEIN, Dieter, Petra LAURIN, Waltraud NEUWIRTH a Lukáš PLETICHA: *Jablonec nad Nisou & Kaufbeuren-Neugablonz: výjimečné partnerství = eine außergewöhnliche Partnerschaft*, Jablonec nad Nisou, Dům českoněmeckého porozumění 2016, ISBN 978-80-270-0328-0.

20 KOBER, Jan: *Kapitoly ze stavebního vývoje Jablonce nad Nisou, Jablonec nad Nisou*, Informační centrum Městského úřadu v Jablonci nad Nisou 2004, ISBN 80-239-5585-3.

21 LUŠTICKÁ, Hana, Pavel HALÍK a Aleš JUNGSMANN: *Slavné vily Libereckého kraje*, Praha, Foibos ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Liberci, Severočeským muzeem v Liberci 2007, ISBN 978-80-87073-06-3.

2013“ od Jana Machovského,²² z knihy „*Ve službách módy a stylu: česká bižuterie v období první republiky (1918–1938)*“ od Petra Nového,²³ z knihy „*Jablonecké maličkosti*“ od právníka Marka Řeháčka,²⁴ z knihy „*Rádlo: putování krajinou*“ od kolektivu autorů Marka Řeháčka, Jan Pikouse a Jakuba Šreka²⁵ a z knihy „*Památky Jablonecka: přehled historických památek okresu Jablonec nad Nisou*“ od kolektivu autorů Josefa Václava Scheybala, Bedřicha Beneše a Jany Scheybalové.²⁶ Kromě knižních publikací řadím do literatury i zpravodaje jednotlivých obcí, jako jsou *Desenské noviny*, *Kořenovský zpravodaj* a *Tanvaldský zpravodaj*, a měsíčník o oblastech Jizerských hor a Krkonoš (*Krkonoše, Jizerské hory*). U *Desenských novin* jsem čerpala z článků „*Sakrální památky v našem okolí*“²⁷ a „*Z historie firmy Johann Schowanek – Tofa – Detoa Albrechtice s.r.o.*“,²⁸ u *Kořenovského zpravodaje* ze třech článků „*Strípky z historie příchovické farnosti*“,²⁹ u *Tanvaldského zpravodaje* z článků „*Budova radnice je tichým svědkem tanvaldské historie už sto let*“,³⁰ „*Radnice jako internát*“,³¹ „*Trochu historie na pokračování (Okolnosti stavby a počáteční roky užívání kostela v Šumburku nad Desnou)*“³² a „*Skleněné vitráže v Tanvaldě*“³³ a u měsíčníku *Krkonoše, Jizerské hory* z článku „*Před 100 lety – kostel v Horním Maxově*“.³⁴ Pro stručný popis kostela sva-

22 MACHOVSKÝ, Jan: *Tvář venkova – venkovské stavby 2013*, Třanovice, Obec Třanovice 2013, ISBN 978-80-260-5525-9.

23 NOVÝ, Petr: *Ve službách módy a stylu: česká bižuterie v období první republiky (1918-1938)*, Praha, Academia 2017, ISBN 978-80-200-2708-5.

24 ŘEHÁČEK, Marek: *Jablonecké maličkosti*, Liberec, Nakladatelství Petr Polda, s.r.o. 2018, ISBN 978-80-906804-2-5.

25 ŘEHÁČEK, Marek, Jan PIKOUS a Jakub ŠREK: *Rádlo: putování krajinou = Radl: Wanderung durch die Landschaft*, Rádlo, Obec Rádlo 2013, ISBN 978-80-260-4918-0.

26 SCHEYBAL, Josef Václav, Bedřich BENEŠ a Jana SCHEYBALOVÁ: *Památky Jablonecka: přehled historických památek okresu Jablonec nad Nisou*, Liberec, Severočeské muzeum 1969.

27 *Sakrální památky v našem okolí*, in: *Desenské noviny* (č. 20, prosinec), Desná, Město Desná 2020, s. 8.

28 ŽÁK, Ladislav: *Z historie firmy Johann Schowanek – Tofa – Detoa Albrechtice s.r.o.*, in: *Desenské noviny* (č. 7–8, léto), Desná, Město Desná 2011, s. 8.

29 MAY, Walter: *Strípky z historie příchovické farnosti (od prvních písemných zmínek, až do roku 1910)*, in: *Kořenovský zpravodaj* (prosinec 2010), Kořenov, Obecní úřad Kořenov 2010, s. 29–30.;

Strípky z historie příchovické farnosti – pokračování, in: *Kořenovský zpravodaj* (březen 2011), Kořenov, Obecní úřad Kořenov 2011, s. 21–22.;

Strípky z historie příchovické farnosti – pokračování (od roku 1912 do současnosti), in: *Kořenovský zpravodaj* (říjen 2011), Kořenov, Obecní úřad Kořenov 2011, s. 17–19.

30 RÝDL, Jaroslav: *Budova radnice je tichým svědkem tanvaldské historie už sto let*, in: *Tanvaldská radnice 1908–2008 (100 let) – zvláštní příloha*, *Tanvaldský zpravodaj* (č. 7–8, roč. 26), Tanvald, Městský úřad Tanvald 2008, nestránkováno.

31 *Radnice jako internát*, in: *Tanvaldská radnice 1908–2008 (100 let) – zvláštní příloha*, *Tanvaldský zpravodaj* (č. 7–8, roč. 26), Tanvald, Městský úřad Tanvald 2008, nestránkováno.

32 SEIDEL, Richard: *Trochu historie na pokračování (Okolnosti stavby a počáteční roky užívání kostela v Šumburku nad Desnou) – část první, třetí a závěrečná*, in: *Tanvaldský zpravodaj* (č. 3, 5–6, roč. 39), Tanvald, Městský úřad Tanvald 2021.

33 DUŠEK, Miroslav: *Skleněné vitráže v Tanvaldě*, in: *Tanvaldský zpravodaj* (č. 4, roč. 41), Tanvald, Městský úřad Tanvald 2023, s. 14.

34 KARPAS, Roman: *Před 100 lety – kostel v Horním Maxově*, in: *Krkonoše, Jizerské hory – měsíčník o přírodě a lidech* (č. 11, roč. 43), Vrchlabí, Správa Krkonošského národního parku 2010, ISSN 1214-9381, s. 39.

tého Václava ve Velkých Hamrech jsem čerpala i z webové stránky Wikipedie – otevřené encyklopedie.³⁵

Mezi prameny a tituly odborné a regionální literatury, které jsem sice v zadání práce zařadila do seznamu použitých pramenů a literatury, ale nakonec jsem je z časového důvodu do své bakalářské práce vůbec nepoužila, jsou farní kronika Rýnovic (dnes části města Jablonec nad Nisou) jménem „*Reinowitzer Kirchenchronik mit einem Anhang statistischer Daten*“ od Ludwiga Melzera,³⁶ obě části 2. dílu knihy „*Historie sklářské výroby v českých zemích*“ od Rolanda Kirsche³⁷ a leták o kostelu Povýšení svatého Kříže v Jablonci nad Nisou od Jaroslava Zemana a Jany Kurešové.³⁸

Pro upřesnění názvu Korejské ulice (dříve Gartenstraße) v Jablonci nad Nisou jsem čerpala ze závěrečné práce „*Honorifikační motiv v urbanonymii města Jablonec nad Nisou*“ od Magdaleny Kourkové z katedry českého jazyka a literatury na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické na Technické univerzitě v Liberci.³⁹

Pro zpracování informace o některých donátorech vitráží kostela Nejsvětější Trojice na Rádle a o jednom z donátorů vitráží kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou jsem čerpala z rukopisného českého překladu německé obecní kroniky Rádlo z let 1928–1935⁴⁰ ze Státního okresního archivu v Jablonci nad Nisou a z webových stránek Katalogu biskupství litoměřického⁴¹ a Wikipedie – otevřené encyklopedie.⁴²

Seznam použitých pramenů a literatury je uveden v závěru práce.

Dalším hlavním cílem zpracování bakalářské práce je provádění vlastní fotodokumentace vitráží v sakrálních a profánních objektech v části Jablonecka. Navštívila jsem všechny sakrální a profánní objekty v severní části tohoto regionu, ale do své bakalářské práce jsem si z časového důvodu

35 Příspěvatelé Wikipedie, *Kostel svatého Václava (Velké Hamry)* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2023, Datum poslední revize 9. 04. 2023, 08:09 UTC, [citováno 30. 06. 2023] <[https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Kostel_svat%C3%A9ho_V%C3%A1clava_\(Velk%C3%A9_Hamry\)&oldid=22640297](https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Kostel_svat%C3%A9ho_V%C3%A1clava_(Velk%C3%A9_Hamry)&oldid=22640297)>

36 MELZER, Ludwig: *Reinowitzer Kirchenchronik mit einem Anhang statistischer Daten*, Reinowitz, Im Selbstverlage 1935.

37 KIRSCH, Roland: *Historie sklářské výroby v českých zemích. II. díl, část 1.–2., Od konce 19. století do devadesátých let 20. století*, Praha, Academia 2003, ISBN 80-200-1069-6 80-200-1104-8.

38 ZEMAN, Jaroslav a Jana KUREŠOVÁ: *Jablonec nad Nisou: kostel Povýšení sv. Kříže*, Liberec, NPÚ, ÚOP v Liberci ve spolupráci s Libereckým krajem 2017, ISBN 978-80-87810-18-7.

39 KOURKOVÁ, Magdalena. *Honorifikační motiv v urbanonymii města Jablonec nad Nisou*. Liberec, 2017. Diplomová práce. Technická univerzita v Liberci, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Katedra českého jazyka a literatury. Vedoucí práce Mgr. Václav Lábus, Ph.D.

40 SOKA Jablonec nad Nisou: Fond Archiv obce Rádlo, NAD 703, *Rukopisný český překlad německé obecní kroniky Rádlo 1928–1935*, 1928–1935, nestránkováno.

41 Katalog – Biskupství litoměřické: *R.D. Oldřich KOLÁŘ* [online]. Copyright © 2023 Biskupství litoměřické. Všechna práva vyhrazena. [cit. 20. 04. 2023]. Dostupné z: <https://katalog.dltm.cz/web/osoby/2482>.

42 Příspěvatelé Wikipedie: *Římskokatolická farnost – děkanství Jablonec nad Nisou* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2023, Datum poslední revize 24. 01. 2023, 00:48 UTC, [cit. 20. 04. 2023] <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%98%C3%ADmskokatolick%C3%A1_farnost_%E2%80%93_d%C4%9Bkanstv%C3%AD_Jablonec_nad_Nisou&oldid=22375770>.

vybrala z původně dohodnutých 56 objektů nakonec jen 13, z toho 8 sakrálních a 5 profánních. Během fotodokumentace jsem jednotlivé vitráže u vybraných objektů změřila laserovým měřidlem, fotografovala svým mobilním telefonem (fotografie v mobilním telefonu jsou mnohem kvalitnější než v klasickém fotoaparátu), zaznamenala jejich popis, ikonografický rozbor a současný stav. Dokonce i samotné vitráže se dají použít jako prameny, neboť jsem v dolní části většiny vitráží našla údaje o autorech i donátorech (u některých objektů nejsou tyto údaje uvedeny). Stav jednotlivých vitráží ve vybraných objektech v části Jablonecka je různý: některé zůstaly zachovalé, některé jsou značně poškozené a některé prošly restaurováním. V případě restaurování vitráží jsem našla údaje restaurátora (popř. i dataci restaurování) v dolní části vitráží u některých objektů. U dvou objektů restaurovaných firmou *Milan Drábek – Vitráž ze Svoru* (kostel svaté Anny a budova Okresního policejního ředitelství v Jablonci nad Nisou) jsem čerpala z webové stránky této firmy.⁴³

Fotografie jednotlivých vitráží v mnou prozkoumaných objektech jsou uvedeny v obrazové příloze v závěru práce.

⁴³ *Restaurování vitráží – Milan Drábek – Vitráž* [online]. Copyright © [cit. 05. 04. 2023]. Dostupné z: <https://www.drabek-vitraze.cz/restaurovani-vitrazi/>

2 Teoretická část práce – Vitráž a její historický vývoj

2.1 Základní informace o vitráži

Vitráž či vitraj (z francouzského slova *vitrage* či *vitrail* nebo z latinského slova *vitrum* = sklo) je ozdobná skleněná okenní výplň, která se skládá z transparentních a různě barevných či malovaných sklíček spojených k sobě nejčastěji páskami z olova či cínu.

Podle Vicki Payne se vitrážové sklo dělí na 2 typy:

- opálové (neprůhledné) sklo,
- katedrální (průhledné) sklo.⁴⁴

Vitráž byla od středověku hojným prvkem u většiny typů církevních objektů jako kostel, katedrála, kaple atd. Zcela výjimečně se ale vitráž vyskytuje i v některých typech světských objektů, a to v budovách radnic, ve vilách a v zámeckých objektech.

Vitráž slouží především k dekorativnímu a alegorickému účelu: znázorňuje motivy, popř. zobrazuje jen ozdobné ornamenty v podobě části rostlin, zvířat aj. Mezi nejběžnější motivy vitráží v církevních objektech jsou patroni či patronky nesoucí své některé atributy, výjevy z Bible nebo scény ze života Panny Marie či Ježíše Krista, zatímco na vitrážích v objektech světských jsou nejčastěji znázorněny různé alegorie nebo personifikace (např. města, země, světadílu, lidské vlastnosti atp.)

V případě poškození vitráže se nejčastěji provádí oprava restaurováním.

2.2 Historický vývoj vitráže

Vitráž se v průběhu staletí neustále vyvíjela v souvislosti s výrobou skla i s vývojem kultury a umění v Evropě. Proto bych její historický vývoj rozdělila do několika částí podle chronologického zařazení uměleckých slohů, tedy od antiky až ke 2. polovině 20. století.

44 PAYNE, Vicki: *Kouzelné vitráže: hra světla a barev v moderním interiéru*, s. 10.

2.2.1 *Antika – počátky výroby vitráže*

Výroba vitráže začínala již v době antiky. Ve starověkém Řecku se pod vlivem oblasti Středního východu využívaly k uzavírání okenních otvorů průsvitné desky z kamene nebo mramoru s tzv. transénami (tj. okenními uzávěry v podobě průsvitných destiček slídy nebo alabastru).

V době starověkého Říma se hojně používaly olovené desky s otvory vyplněnými průsvitnými křemeny, alabastrem či malými kousky skla. Římané znali zřejmě též techniku vytvoření skleněných destiček pomocí sklářských píšťal, na nichž vyfukovali baňky do zploštěného tvaru.

Do zbytku Evropy, především na sever, přišla římská technika zasklení oken v 6. století díky příchodu prvních římských křesťanů. První zmínky jsou z oblasti Galie.⁴⁵

2.2.2 *Románský sloh*

V době zrození románského slohu došlo k velkému rozvoji řemesel s jejich technologiemi. Šlo o znalosti převzaté z oblasti starověkého Říma.

Kompozice románských oken sloužily především k tvorbě skvostných interiérů, které byly vhodné pro reprezentaci jak panovníka, tak i při církevních obřadech. Jejich součástí se staly okenní uzávěry z průhledných nerostů nebo malých barevných skel, která byla osazená do olova.⁴⁶ Motivy v románských bazilikách se staly zejména velké postavy světců, které lemují nápisové pásy a ozdobné bordury.⁴⁷

První zmínka o počátku výroby skleněných okenních výplní na našem území byla nalezena v pasáži kroniky tzv. Mistra Sázavského, kterým byl přezdíván benediktinský opat Reginald. Pocházel z francouzského města Mety, odkud také přivezl do českých zemí znalost techniky vitráže.⁴⁸

2.2.3 *Gotika*

Kromě vitráží se k zasklívání oken v období gotiky využívaly i tzv. skleněné terčíky, které byly většinou zhotovené v lesních hutích způsobem vyfouknutí a roztočení malé bubliny.⁴⁹

Zejména v období vrcholné gotiky byla barevná okna vnímána jako světelné obrazy, a tak se vitráž či okenní výplň stala již převládající součástí všech církevních prostorů. Používala se konturová

45 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 10.

46 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 11.

47 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 13.

48 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 20.

49 VONDRUŠKA, Vlastimil a Antonín LANGHAMER: *České sklo: Tradice a současnost*, s. 41

malba, která sdělovala negramotným věřícím významné části Písma.⁵⁰ Na gotické sklomalbě se také začaly objevovat motivy se světskými náměty. Jednalo se o tzv. grotesky.⁵¹

Kompozice zasklených oken často s ohraničením vertikálně členěnou formou se v rané gotice ustálily do medailonů s výjevy ze života svatých nebo Starého a Nového zákona. Zato ve vrcholné gotice byly kompozice soustředěny na ústřední výjev v celé ploše zaskleného okna s přidáním postav donátorů, popř. i jejich heraldických znamení.⁵²

Na našem území byly nalezeny některé dochované gotické vitráže, např. v presbytáři kostela svatého Jakuba v Žebnici, v klášterní kapli v Oseku, v kapli svaté Kateřiny na Karlštejně či v kapli na hradě Kost.⁵³

2.2.4 *Renesance*

Kromě uměleckého stylu byla renesance také novým postojem k životu. Klíčovou roli pro výrobu renesančního skla hrálo benátské sklo, které se čeští skláři snažili napodobit, popř. zhotovit vlastní sklo podobné benátskému. Avšak snaha napodobit benátské sklo se nakonec nezdařila, a tak se vývoj českého skla ubíral vlastní cestou.⁵⁴

V období renesance se vitráže nebo skleněné výplně hojně zhotovovaly pro světské či profánní budovy, ale i pro církevní prostory. V době renesance se využívala především technika zasklení tzv. bucnami a prováděla se v palácových a šlechtických budovách a měšťanských domech. Mezi motivy sklomalby v tomto období patří erby (u šlechticů), poprsí patronů nebo svatých či církevních učenců nebo drobné scény ze Starého či Nového zákona (u měšťanů) a scény z antické mytologie (u vzdělavců).

Všechny tři uvedené typy motivů nakonec přispěly ke vzniku nového samostatného typu sklomalby, kterým se stala tzv. kabinetní sklomalba, jejíž rozvoj nastal až na přelomu 15. a 16. století. Prosažovaly se zejména světské náměty. Používaly se grotesky s náměty divých mužů, bájných zvířat nebo filozofů, v měšťanských, cechovních a radních domech pak mravoličné náměty.⁵⁵

50 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 11.

51 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 15.

52 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 13.

53 DRAHOTOVÁ, Olga: *Historie sklářské výroby v českých zemích. I. díl, Od počátků do konce 19. století*, s. 104–106.

54 VONDRUŠKA, Vlastimil a Antonín LANGHAMER: *České sklo: Tradice a současnost*, s. 46.

55 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 15–16.

2.2.5 *Manýrismus*

Sklomalba byla za manýrismu považována za druh dekorativního umění a využívaly se na ni zcela nové netradiční techniky, např. leptání, zlacení či brus. Později se sklářští umělci zaměřili na ornamentální malbu.⁵⁶

2.2.6 *Baroko*

Výroba barokního skla v českých zemích započala již za vlády Rudolfa II. Jediné období, které se stalo pro výrobu skla nepříznivé, byla epocha třicetileté války. Používala se především technika broušeného nebo řezaného skla.⁵⁷

Baroko představovalo pro výrobu barevných okenních výplní útlum. Při přestavbách církevních objektů zejména v gotickém stylu a při rozšiřování oken došlo k náhradě vitráže obyčejným sklem složeným do geometrických tvarů.⁵⁸

2.2.7 *Historismus*

Teprve v období historismu ve 2. třetině 19. století se obnovila výroba klasické vitráže. Nejprve se objevila u oken zámeckých kaplí, poté i u novogotických kostelů. Na vitrážích byla uváděna věnování od patronů kostelů i od donátorů. Velkolepý rozkvět výroby klasické vitráže nastal až po roce 1870, kdy proběhly výstavby nových kostelů a vznikly reprezentační interiéry veřejných budov.⁵⁹

V české oblasti rakouskouherské monarchie se středisky výroby a malování okenních a dveřních výplní v 19. století staly Praha, Brno a regiony Jablonecko, Nový Bor a Kamenický Šenov. Mezi nejvýznamnější firmy patřily např. firma Johanna Zachariase Quasta či Josefa Pazdery z Prahy nebo pobočky firem Carla Ludwiga Türckeho a Richarda Schleina v Hrádku nad Nisou.⁶⁰

Mezi vitrážemi, které byly zhotoveny v historizujícím stylu na území ČR, byla např. okna zámecké kaple na Sychrově a v Zákupích či okna v katedrále svatého Víta v Praze.⁶¹

56 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 22.

57 VONDRUŠKA, Vlastimil a Antonín LANGHAMER: *České sklo: Tradice a současnost*, s. 52.

58 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 17.

59 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 22.

60 DRAHOTOVÁ, Olga: *Historie sklářské výroby v českých zemích. I. díl, Od počátků do konce 19. století*, s. 339.

61 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 27.

2.2.8 *Secese*

Secese byla posledním historickým uměleckým stylem, kde se využívala vitráž. Inspirací pro tento styl bylo japonské umění, které v Evropě představil francouzský sklář a výtvarník Emile Gallé.⁶²

Nejvýznamnějším průkopníkem secesní techniky vitráží se stal Američan Louis Comfort Tiffany. Použil totiž ploché sklo jako samostatný prvek v interiéru každého prostoru. Architekt Frank Lloyd Wright s velkou oblibou používal Tiffanyho vitráže pro své stavby k dekoraci schodišť a hal budov. Ze Spojených států amerických přišla tato technika i do Evropy, kde vitráže sloužily jako výplně dveří i nábytku. Zcela novým způsobem se vitráž osazovala také do mosazných nut, a to v podobě oboustranných drážek ve tvaru písmene H.⁶³

2.2.9 *Vývoj ve 2. polovině 20. století*

Ve 2. polovině 20. století se vitráž hodně využívala zejména ve Francii a Spojených státech amerických. Ve Francii se použila v nových církevních budovách (např. v kostele Assy v Savojsku), zatímco ve Spojených státech amerických došlo k obnově Tiffanyho techniky a její aplikace do současné architektury a také k jejímu uplatňování coby populárního výrazového prostředku s použitím netradičních technik, např. fotografie.⁶⁴

Na území Československa byly v 50. letech 20. století jednotlivé firmy, které se zabývaly výrobou vitráží, převedeny do dvou podniků, kterými byly Ústředí uměleckých řemesel se sídly v Praze a v Brně a státní podnik Crystalex v Novém Boru. Malíři a restaurátoři skla pracovali pod vedením Českého fondu výtvarného umění. Po roce 1990 vznikly rozpadem podniku Crystalex dvě firmy: Sklovitráž a Drábek a Čáp.⁶⁵

62 VONDRUŠKA, Vlastimil a Antonín LANGHAMER: *České sklo: Tradice a současnost*, s. 87.

63 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 17.

64 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 17.

65 LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, s. 28.

3 Praktická část práce – Popis vitráží ve vybraných objektech na Jablonecku

3.1 Sakrální objekty

3.1.1 Rádlo, kostel Nejsvětější Trojice

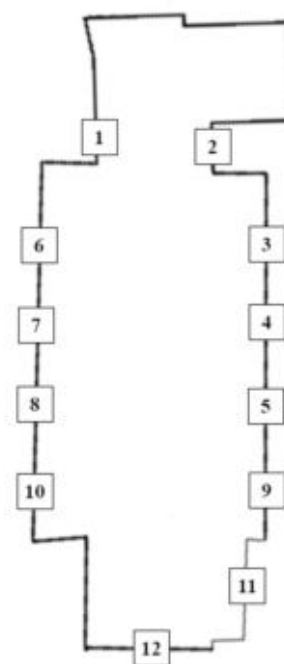
Kostel Nejsvětější Trojice se nachází v obci Rádlo na místě původní barokní kaple.⁶⁶

Historie kostela sahá do roku 1724, kdy rádelský rodák Elias Hübner zřídil svatostánek se třemi zvony. Základní kámen kaple byl položen dne 16. června 1725 rychnovským farářem Josefem Michálkem. Kaple byla vysvěcena 7. října 1726 českodubským vikářem Christoferelem Weisem za přítomnosti rychnovského faráře a pánů farářů – Johanna Jakoba Weiße z Hodkovic nad Mohelkou a pátera Heinricha Procoby z Turnova.⁶⁷

Kaple se neobešla bez přístaveb. V roce 1731 k ní byla přistavěna malá sakristie s oratoří.⁶⁸ Roku 1741 došlo k rozšíření kaple⁶⁹ a v roce 1829 byla ke kapli přistavěna věž s ustanoveným druhým zvonem.⁷⁰ Dne 19. června 1865 začala renovace rádelské kaple. Během této akce se prováděly zejména podbití stropu rákosem, přestavění hlavního oltáře, vymalování presbyteria a ozdobení kazatelny.

Dne 3. září téhož roku proběhlo vysvěcení renovované kaple dalším rychnovským farářem, Antonem Johannem Felgerem.⁷¹ Dne 6. května 1871 se konalo jednání na Rádle ohledně přestavby poškozené věžní střechy a návrh nové věže.⁷²

V roce 1931 probíhaly současně akce – zboření rádelské kaple a stavba současného kostela. Transformace kaple na kostel byla zahájena dne 18. srpna, a to odstraněním věže. Nově zřízeny byly věž, větší kostelní loď a sanktusník. Stavbou kostela na Rádle byl pověřen jablonecký architekt Karel

Obrázek 1: Půdorys kostela Nejsvětější Trojice na Rádle. Autor: Jana Staňková

66 POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech 3, P–Š*, s. 203.

67 FELGER, Anton Johann a Johann Georg LISSNER: *První pamětní kronika rychnovské fary* [PDF], s. 10.

68 FELGER, Anton Johann a Johann Georg LISSNER: *První pamětní kronika rychnovské fary* [PDF], s. 11.

69 FELGER, Anton Johann: *Druhá farní kronika rychnovské fary, 2. díl* [PDF], s. 101.

70 FELGER, Anton Johann: *Druhá farní kronika rychnovské fary, 2. díl* [PDF], s. 110.

71 FELGER, Anton Johann: *Druhá farní kronika rychnovské fary, 2. díl* [PDF], s. 124.

72 FELGER, Anton Johann: *Druhá farní kronika rychnovské fary, 2. díl* [PDF], s. 130.

Rössler a dohlížel na ni Ing. Emil Herbig rovněž z Jablonce nad Nisou. Z původní kaple se dodnes dochovaly presbytář a sakristie. V roce 1932 byl nově zřízený kostel vysvěcen.⁷³

V současné době je kostel Nejsvětější Trojice na Rádle v součásti jablonecké římskokatolické farnosti se sídlem v Rychnově u Jablonce nad Nisou.

Všechny vitráže v tomto kostele byly ve 30. letech 20. století vyrobeny libereckou firmou Josef Weigel⁷⁴ a kostelu darovány rodáky z Rádla a jeho okolí.⁷⁵

VITRÁŽE V PRESBYTÁŘI

Vitráž č. 1: Svatá Anna

Umístění:

Presbytář, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 1,57 m a šířka cca 0,96 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazena svatá Anna. Je zahalená do bílého roucha kolem hlavy a ramen a oblečená v zelené tunice a oranžovo-modrém plášti. Objímá malou Pannu Marii, která má rozpuštěné vlasy, je oblečená ve světle růžové tunice s bledě modrou stuhou přivázanou kolem pasu a má sepnuté ruce ve znamení prosby. Obě postavy mají kolem hlav svatozáře a stojí ve výklenku ozdobeném rostlinnými ornamenty. V dolní části vitráže je napsán německý text s věnováním v gotické minuskule: „*Gedwimet zum Andenken v. Familie Eduard Rössler Radl 157.*“ (Překlad: „*Na památku věnovala rodina Eduarda Rösslera, Rádlo 157.*“)

73 FELGER, Anton Johann a Franz KRUPIČKA: *Třetí pamětní kronika rychnovské fary, 2. díl* [PDF], s. 70–71.

74 Firma Josef Weigel sídlila ve 30. letech 20. století ve Volkelt-Straße (dnešní Zlínské ulici) 17 v liberecké čtvrti Horní Růžodol (Ober Rosenthal). K názvu původní liberecké ulice viz Archivní vademecum SOA Litoměřice: *Jahrbuch und Wohnungs-Anzeiger der Stadt Reichenberg für das Jahr 1936* [online], s. 678. K názvu původní a dnešní liberecké ulici viz Marushka – Mapový aplikační server [online].

75 ŘEHÁČEK, Marek, Jan PIKOUS a Jakub ŠREK: *Rádlo: putování krajinou*, s. 107.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Zejména atribut v podobě malé Panny Marie jednoznačně odkazuje ke svaté Anně.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněno jedním silným vodorovným olověným pásem.

Technický stav:

Vitráž je velmi zachovalá.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže se uvádí jméno donátora. Vitráž darovala rodina výrobce kamenů Eduarda Rösslera z Rádla č. p. 157.⁷⁶

Vitráž č. 2: Svatá Alžběta Durynská

Umístění:

Presbytář, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 1,57 m a šířka cca 0,96 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je svatá Alžběta Durynská. Má na hlavě korunu a kolem hlavy svatozář. Je oblečena v tmavě modré tunice a v královském červeném plášti s hermelínovým lemem. V zástěře nese kytici barevných růží. Před ní je v pokleku malá dívka v prosté tunice s nastavenou zástěrou s prosbou o almužnu. V dolní části vitráže je napsán německý text s věnováním v gotické

76 SOKA Jablonec nad Nisou: Fond Archiv obce Rádlo, NAD 703, *Rukopisný český překlad německé obecní kroniky Rádlo 1928–1935, 1928–1935*, nestránkováno.

minuskule: „*Gewidmet zum Andenken v. Familie Johann Goldmann, Radl 98.*“ (Překlad: „*Na památku věnovala rodina Johanna Goldmanna, Rádlo 98.*“)

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Vzhledem k atributu v podobě růží vložených v zástěře a královským odznakům (koruně a plášti s hermelínovým lemem) se jedná o svatou Alžbětu Durynskou.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněno jedním silným vodorovným olověným pásem.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Pouze obličej svaté Alžběty Durynské je osazen čistým růžovým transparentním sklem, kde je tvář pouze naznačena. Důsledkem naznačení bylo pravděpodobně poničení vandaly.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je uvedeno jméno donátora. Tuto vitráž věnovala rodina kováře Johanna Goldmanna z Rádla č. p. 98.⁷⁷

VITRÁŽE NA PRAVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI

Vitráž č. 3: Svatý Antonín Paduánský

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno vlevo, blíž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,61 m a šířka cca 1,27 m.

⁷⁷ SOkA Jablonec nad Nisou: Fond Archiv obce Rádlo, NAD 703, *Rukopisný český překlad německé obecní kroniky Rádlo 1928–1935, 1928–1935, nestránkováno.*

Popis:

Ústředním motivem vitráže je svatý Antonín Paduánský. Oblečen je v červeném františkánském rouchu a v náručí má malého Ježíše zavinitého do světla modré pleny. Obě postavy mají kolem hlav svatozáře. Před nimi stojí váza s bílými liliemi a přímo pod nimi je umístěn podstavec s nápisovou páskou, v níž je uvedeno německé jméno světce v gotické minuskule: „*Hl. A...adua*“. U jména patrona chybí jeden díl vitráže. Vitráž lemují dekorativní a rostlinné ornamenty. V dolní části vitráže jsou napsány dva, zčásti poškozené, německé texty také v gotické minuskule:

- jméno a místo firmy – „*Glasmalerei Kunstglaserei Jos. Weigel – Reichenbg.*“ (Překlad: „*Sklomalba a umělecká sklářská dílna Jos. Weigel – Liberec*“),
- věnování – „*Gewidmet zum Andenken von ... Ernst Hübel Radl ...*⁷⁸ 19=⁷⁹“ (Překlad: „*Na památku věnovala rodina Ernsta Hübela z Rádla ... 19=*“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Vzhledem k atributům v podobě lilií a malého Ježíše se jedná o svatého Antonína Paduánského. Jméno tohoto světce potvrzuje i nápisová páska.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky provedenými v kosočtvercovém a trojúhelníkovém tvaru. Je zpevněno třemi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu až na dva chybějící díly. Z tohoto důvodu se nedá zjistit doplňující informace o donátorovi.

Autor/Donátor:

Jméno autora a donátora je uvedeno v dolní části vitráže. Tu vyrobila firma Josef Weigel z Liberce a darovala ji kostelu pravděpodobně rodina Ernsta Hübela z Rádla. Chybí však pojem „rodina“, číslo popisné tohoto donátora a přesný rok datace vzniku této vitráže.

⁷⁸ U věnování chybí číslo popisného donátora, o němž se mi nepodařilo nalézt informaci.

⁷⁹ Tento znak uvedený jako 19 = se pravděpodobně jedná o část datace vzniku vitráže s motivem svatého Antonína Paduánského. Avšak kvůli jednomu chybějícímu dílku bych dle výše úvodního popisu o kostele Nejsvětější Trojice na Rádle mohla odhadnout na rok 1932.

Vitráž č. 4: Svatý Jan Nepomucký

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,61 m a šířka cca 1,27 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen svatý Jan Nepomucký oblečený v kněžském rouchu a plášti. Kolem hlavy má svatozář, okolo ní je umístěno pět zlatých hvězd. V levé ruce má krucifix a ratolest. Pravou rukou ukazuje vzhůru. Pod ním je umístěn podstavec s nápisovou páskou s latinským označením pro svatého a s německým jménem světce v gotické minuskule „*Sanct Johannes von Nepomuk*“ (Překlad: „*Svatý Jan Nepomucký*“). Podstavec je zdoben drobnými rostlinnými ornamenty. V dolní části vitráže je napsán podtržený německý text s věnováním, rovněž v gotické minuskule: „*Gewidmet zum Andenken von Familie Johann Schöffel jun. Radl 262.*“ (Překlad: „*Na památku věnovala rodina Johanna Schöffela ml., Radlo 262.*“) Vitráž rámuje barevné dekorativní a rostlinné ornamenty.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Atributy v podobě pěti hvězd kolem hlavy a krucifixu patří svatému Janu Nepomuckému. Potvrzuje to i jeho jméno uvedené v nápisové pásce.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky provedenými v kosočtvercovém a trojúhelníkovém tvaru. Je zpevněno třemi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je velmi zachovalá.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je uvedeno jméno donátora. Vitráž darovala kostelu rodina mačkáře skla Johana Schöffela z Rádla č. p. 262.⁸⁰

Vitráž č. 5: Svatý Tadeáš

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno vpravo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,69 m a šířka cca 1,27 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je svatý Tadeáš. Kolem hlavy má svatozář. V pravé ruce má malý oválný obrázek zobrazující Ježíše Krista na kříži s trnovou korunou na hlavě a zároveň má palmovou ratolest, v levé ruce má hůl.⁸¹ Pod ním se nachází podstavec s nápisovou páskou s latinským označením pro svatého a s německým jménem světce v gotické minuskule: „*Sanct Thaddäus*“ (Překlad: „*Svatý Tadeáš*“). Vitráž lemují barevné dekorativní a rostlinné ornamenty. V dolní části vitráže jsou napsány dva podtržené německé texty, rovněž v gotické minuskule:

- jméno a místo výrobce vitráže – „*Glasmalerei Jos. Weigel Reichenbg.*“ (Překlad: „*Sklomalba Jos. Weigel Liberec*“),
- věnování – „*Gewidmet zum Andenken von Familie Franz Lang Radl 155.*“ (Překlad: „*Na památku věnovala rodina Franze Langa, Rádlo 155*“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Především atribut obrazu Ježíše Krista a jméno světce v nápisové pásce odkazuje, že se jedná o svatého Tadeáše.

80 SOKA Jablonec nad Nisou: Fond Archiv obce Rádlo, NAD 703, *Rukopisný český překlad německé obecní kroniky Rádlo 1928–1935, 1928–1935*, nestránkováno.

81 Hůl byla umístěna pravděpodobně jako náhrada za sekeru či kyj, které patří mezi běžné atributy svatého Tadeáše.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky provedenými v kosočtvercovém a trojúhelníkovém tvaru. Je zpevněno třemi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dva transparentní dílky skla pod podstavcem s nápisovou páskou jsou popraskané.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je uvedena informace o tom, že vitráž vyrobila firma Josef Weigel z Liberce a darovala ji kostelu rodina koláře Franze Langa z Rádla č. p. 155.⁸²

VITRÁŽE NA LEVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI

Vitráž č. 6: Svatý Petr

Umístění:

Levá strana boční lodi, okno vlevo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,61 m a šířka cca 1,27 m.

Popis:

Na této vitráži je zobrazen svatý Petr. Kolem hlavy má svatozář, v levé ruce má kříž a v pravé ruce má dva klíče. Pod ním se nachází podstavec s nápisovou páskou, kde je napsáno latinské jméno světce v gotické minuskule: „*Sanct Petrus*“ (Překlad: „*Svatý Petr*“). Vitráž lemují barevné dekorativní a rostlinné ornamenty. V dolní části vitráže jsou napsány dva podtržené německé texty, taktéž v gotické minuskule:

82 SOKA Jablonec nad Nisou: Fond Archiv obce Rádlo, NAD 703, *Rukopisný český překlad německé obecní kroniky Rádlo 1928–1935, 1928–1935*, nestránkováno.

- název a místo firmy na výrobu vitráží – „*Kunstglaserei Jos. Weigel Reichenbg.*“ (Překlad: „*Umělecká sklářská dílna Jos. Weigel Liberec*“),
- věnování – „*Gewidmet aus Dankbarkeit v. Familie Peukert und Berta Preissler 1932.*“ (Překlad: „*Z vděčnosti věnovaly rodina Peukertova a Berta Preisslerová, 1932.*“)

Ikonomografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Především atributy v podobě klíčů a kříže odkazují ke svatému Petrovi. Potvrzuje to i jeho jméno uvedené v nápisové pásce.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky provedenými v kosočtvercovém a trojúhelníkovém tvaru. Je zpevněno třemi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dolní část vitráže je zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek pravděpodobně pod vlivem větrnostních podmínek.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je uvedena informace jak o autorovi, tak i o donátorech. Tuto vitráž vyrobila firma Josef Weigel z Liberce a darovaly ji kostelu rodina Peukertova a Berta Preisslerová v roce 1932.

Vitráž č. 7: Ježíš Kristus žehnající vojákům v rakouských uniformách

Umístění:

Levá strana boční lodi, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,61 m a šířka cca 1,27 m.

Popis:

Motivem této vitráže je Ježíš Kristus, který má kolem hlavy svatozář a žehná vojákům v rakouských uniformách. V dolní části vitráže je napsán podtržený německý text s věnováním v gotické minuskule: „Gewidmet zum Andenken für unserem im Kriege verstorbenen Sohn und unseren Eltern von Familie Adolf Lang Marschowitz.“ (Překlad: „Na památku pro našeho ve válce zesnulého syna a našich rodičů věnovala rodina Adolfa Langa, Maršovice.“) Vitráž rámuje barevné dekorativní a rostlinné ornamenty.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž s originálním námětem. Vzhledem k motivu Ježíše žehnajícího vojákům odkazuje na 1. světovou válku.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky provedenými v kosočtvercovém a trojúhelníkovém tvaru. Je zpevněno třemi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dolní část vitráže je částečně zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže jsou údaje o donátorovi. Vitráž darovala rodina Adolfa Langa z Maršovic na památku syna padlého ve válce.⁸³

Vitráž č. 8: Svatý Josef

Umístění:

Levá strana boční lodi, okno vpravo, blíž k presbytáři.

83 ŘEHÁČEK, Marek, Jan PIKOUS a Jakub ŠREK: *Rádlo: putování krajinou*, s. 107.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,61 m a šířka cca 1,27 m.

Popis:

Na této vitráži je svatý Josef. Na levé ruce má malého Ježíše, který je oblečen ve světle růžové tunice a v ruce má jablko. V pravé ruce má svatý Josef lilii. Obě postavy mají kolem hlav svatozáře. Pod svatým Josefem se nachází podstavec s nápisovou páskou, kde je napsáno německé jméno světce v gotické minuskule: „*Hl. Josef*“ (Překlad: „*Sv. Josef*“). V dolní části vitráže je napsán německý text s věnováním, rovněž v gotické minuskule: „*Gewidmet zum Andenken von Familie Josef Maschke Radl 78.*“ (Překlad: „*Na památku věnovala rodina Josefa Maschkeho, Rádlo 78.*“) Vitráž lemují barevné dekorativní a rostlinné ornamenty.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Atributy v podobě lilie a malého Ježíše patří svatému Josefu. Jméno světce potvrzuje i nápisová páska pod ním.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky provedenými v kosočtvercovém a trojúhelníkovém tvaru. Je zpevněno třemi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dolní část vitráže je zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je uvedena informace o tom, že vitráž darovala rodina školního inspektora Josefa Maschkeho z Rádla č. p. 78.⁸⁴

84 SOKA Jablonec nad Nisou: Fond Archiv obce Rádlo, NAD 703, *Rukopisný český překlad německé obecní kroniky Rádlo 1928–1935, 1928–1935, nestránkováno.*

VITRÁŽE POD KRUCHTOU

Vitráž č. 9: Nejsvětější Srdce Ježíšovo

Umístění:

Pod kruchtou, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,61 m a šířka cca 1,27 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je Ježíš Kristus. Je umístěn v ornamentálním čtverci s rostlinnými motivy. Kolem hlavy má svatozář. Levou ruku přikládá k hrudi, kde je vyobrazeno Nejsvětější Srdce Ježíšovo, a pravou ruku má zdviženou. Nad Ježíšem Kristem je vyobrazen vějíř ze zlatých paprsků, orámovaný šedočernou ornamentální páskou. V horní části vitráže je kosočtverec s ornamentálním vzorem. V levé dolní části vitráže je napsán podtržený německý text s věnováním kapi-tálkami: „*GEWIDMET VON FAMILIE EMIL SCHÖFFEL RADL 117.*“ (Překlad: „*VĚNOVALA RODINA EMILA SCHÖFFELA, RÁDLO 117.*“) Vitráž rámuji barevné dekorativní a rostlinné ornamenty.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Na vitráži je zobrazen samotný Ježíš Kristus se zdviženou pravicí. Vzhledem k atributu v podobě srdce umístěného na Ježíšově hrudi se jedná o Nejsvětější Srdce Ježíšovo.⁸⁵

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky provedenými v kosočtvercovém a trojúhelníkovém tvaru. Je zpevněno třemi silnými vodorovnými olověnými pásy.

⁸⁵ Heslo: *Srdce Ježíšovo*, in: RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*, neustráňováno.

Technický stav:

Vitráž je velmi zachovalá.

Autor/Donátor:

Vitráž darovala kostelu rodina Emila Schöffela z Rádla č. p. 117, což je uvedeno v levé dolní části vitráže.

Vitráž č. 10: Panna Marie Bolestná

Umístění:

Pod kruchtou, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,61 m a šířka cca 1,27 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazena Panna Marie zahalená v modrém rouchu. Kolem hlavy má svatozář. V levé ruce má lilii, zatímco pravou ruku přikládá k hrudi, kde má zlatý čtverec, na němž je umístěno planoucí srdce probodnuté mečem. Panna Marie je orámovaná barevnými rostlinnými a dekorativními ornamenty. Nad Pannou Marií je vyobrazen vějíř ze zlatých paprsků, orámovaný šedočernou ornamentální páskou. V horní části vitráže je kosočtverec s ornamentálním vzorem. V levé boční části vitráže je napsán podtržený německý text s věnováním kapitálkami: „GEWIDMET VON FAMILIE FRANZ WÄNKE RADL 118.“ (Překlad: „VĚNOVALA RODINA FRANZE WÄNKEHO, RÁDLO 118.“)

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Díky atributu v podobě srdce probodnutého jedním mečem na zlaté desce se jedná o Pannu Marii Bolestnou.⁸⁶

⁸⁶ Heslo: *Srdce P. Marie* (→ též *Neposkvrněné početí P. Marie*), in: RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*, nestránkováno.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky provedenými v kosočtvercovém a trojúhelníkovém tvaru. Je zpevněno třemi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je zachovalá.

Autor/Donátor:

V levé dolní části vitráže je informace o tom, že vitráž darovala kostelu rodina Franze Wänkeho z Rádla č. p. 118.

VITRÁŽ BLÍZKO DVEŘÍ VEDOUCÍCH DO KRUCHTY

Vitráž č. 11: Svatý Isidor

Umístění:

Blízko vchodových dveří vedoucích do kruchty.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 1,57 m a šířka cca 0,96 m.

Popis:

Ústředním motivem této vitráže je svatý Isidor. Stojí na poli, kde seje obilí. Světec má kolem hlavy svatozář a stojí v ornamentálním oblouku, který je podepřen dvěma sloupy.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Vzhledem k atributu v podobě zemědělství a prostému oblečení venkovského zemědělce se jedná o svatého Isidora.⁸⁷

87 REMEŠOVÁ, Věra: *Ikonografie a atributy svatých*, s. 27.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků barevného skla spojených olověnými pásky provedenými v kosočtvercovém a trojúhelníkovém tvaru. Je zpevněno jedním silným vodorovným olověným pásem.

Technický stav:

Vitráž je velmi zachovalá.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není uvedeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle výše zmíněné úvodní informace o kostelu je pravděpodobné, že bylo vytvořeno libereckou firmou Josef Weigel.

VITRÁŽ NAD HLAVNÍMI VCHODOVÝMI DVEŘMI

Vitráž č. 12: Iniciály IHS

Umístění:

Nad hlavními vchodovými dveřmi.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má půlkruhový tvar. Výška vitráže činí cca 1,1 m a šířka cca 1 m.

Popis:

Ústřední motiv vitráže tvoří zlatý symbol Ježíše Krista – iniciály *JHS* či *IHS* – doplněný latinským křížem situovaným nahoře. Ve středu písmene *H* a pod zlatým křížkem je umístěno planoucí srdce obtočeným trnovou korunou. Srdce a iniciály *IHS* lemuje ornamentální zlatý rámeček s tmavě modrými a fialovými poli. Celou vitráž rámují jednoduché dekorativní ornamenty.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o jedinou ornamentální vitráž v tomto kostele. Na vitráži je zobrazen jeden ze symbolů Ježíše Krista – iniciály *IHS* (celými slovy „*Jesus Hominum Salvator*“, překlad: „*Ježíš, lidí Spasitel*“)⁸⁸ doplněný latinským křížkem umístěným nahoře.

88 ROYT, Jan: *Slovník biblické ikonografie*, s. 140.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky provedenými v kosočtvercovém a trojúhelníkovém tvaru. Je zpevněno dvěma silnými svislými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Na spodním okraji vitráže je jeden dílek zeleného transparentního skla částečně poničen.

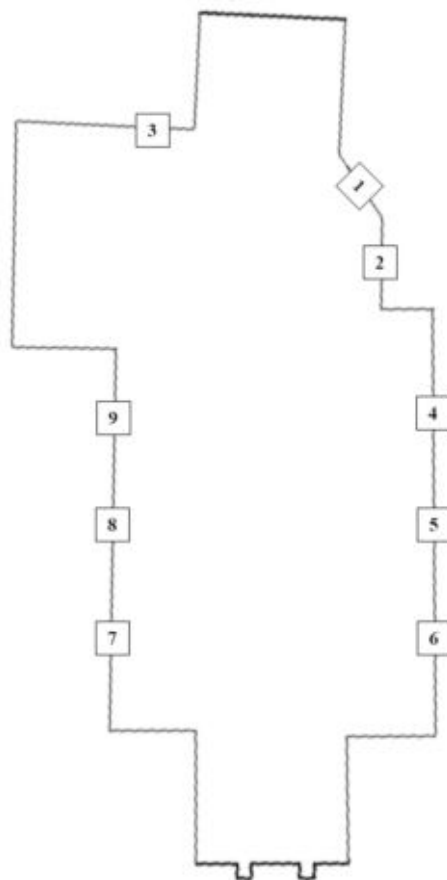
Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není uvedeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle výše zmíněné úvodní informace o kostelu je pravděpodobné, že bylo vytvořeno libereckou firmou Josef Weigel.

3.1.2 Jablonec nad Nisou, kostel svaté Anny

Kostel svaté Anny se nachází na Anenském náměstí v Jablonci nad Nisou. Jedná se o jednolodní barokní kostel obdélníkového půdorysu. Má polygonální presbytář a věž situovanou v západním průčelí.⁸⁹ Je také nejstarším kostelem v tomto městě.

První dřevěný kostel byl postaven v souvislosti s první písemnou zmínkou o Jablonci v roce 1356, kdy okolo něj rozrůstalo osídlení. Jablonecký kostel tehdy spadal pod pražské arcibiskupství a boleslavské arcijáhenství, v jehož rámci byl součástí turnovského děkanátu.⁹⁰ Za husitských válek zmizel Jablonec z písemných pramenů. Znovu zmíněn byl až roku 1469, kdy byl vypálen. V roce 1548 se Jablonec stal součástí maloskalského panství. V letech 1685–1687⁹¹ byla realizována nová stavba kamenného kostela se zasvěcením svaté Anně. Roku 1706 byla přistavěna věž.⁹² Ve 30. letech 18. století došlo k výrazné změně církevních poměrů. V lednu 1737 byl z iniciativy maloskalského panství zřízen samostatný jablonecký farní úřad, který se formálně odpojil od hlavní duchovní správy ve Bzí. Tento akt potvrdilo v následujícím měsíci i pražské arcibiskupství.⁹³ Od konce 18. století proběhlo v kostele mnoho úprav. Např. v roce 1774 proběhla stavební úprava kostela, při níž byla zvednuta koruna zdiva po celém obvodu presbytáře. Poslední úprava proběhla před rokem 1930 malbou stropu s atributy evangelistů a křesťanskými symboly v interiéru kostela.⁹⁴

Obrázek 2: Půdorys kostela svaté Anny v Jablonci nad Nisou. Autor: Jana Staňková

89 POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech 1, A–J*, s. 560.

90 KAŠPAR, Jan: *Jablonec nad Nisou: stručný průvodce sedmi stoletími města*, s. 10–11.

91 POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech 1, A–J*, s. 560.

92 POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech 1, A–J*, s. 560.

93 KAŠPAR, Jan: *Jablonec nad Nisou: stručný průvodce sedmi stoletími města, Jablonec nad Nisou*, s. 17.

94 NPÚ – ÚOP v Liberci: *Stavebně historický průzkum kostela sv. Anny v Jablonci n. N. (Zdislava Kubálková)*, s. 2–3.

Ačkoli je kostel svaté Anny součástí jablonecké římskokatolické farnosti, jejím současným majitelem je Statutární město Jablonec nad Nisou. Město Jablonec nad Nisou je také majitelem bývalé fary,⁹⁵ která se nachází naproti kostelu.

Všechny vitráže v tomto kostele byly ve 20. letech 20. století zhotoveny firmou Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou⁹⁶ a poté v roce 2005 restaurovány firmou Milan Drábek – Vitráž ze Svoru.⁹⁷ Dvě z nich (svatý Karel Boromejský na pravé boční straně kruchty a svatý Filip Neri na levé boční straně kruchty) nejsou přístupné, tudíž je neuvádím.

VITRÁŽE V PRESBYTÁŘI

Vitráž č. 1: Vitráž s dekorativními ornamenty

Umístění:

Pravá strana presbytáře, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má úzký obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,8 m a šířka cca 0,95 m.

Popis:

Vitráž nemá ústřední motiv a je zdobena dekorativními ornamenty a lemuje ji modrý okraj s ornamenty v podobě růží a kosodélníků.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž.

95 SCHEYBAL, Josef Václav, Bedřich BENEŠ a Jana SCHEYBALOVÁ: *Památky Jablonecka: přehled historických památek okresu Jablonec nad Nisou*, s. 26.

96 Firma Fritz Lucke sídlila ve 30. letech 20. století v Gartenstraße (v dnešní Korejské ulici) 34 v Jablonci nad Nisou. K názvu původní jablonecké ulice viz Elektronischer Lesesaal: Martin-Opitz-Bibliothek. *Adreßbuch der Stadt Gablonz A. N. (1939)* [online], s. 112. K názvu původní a dnešní jablonecké ulice viz KOURKOVÁ, Magdalena. *Honoriфикаční motiv v urbanonymii města Jablonec nad Nisou*, s. 51.

97 *Restaurování vitráží* – Milan Drábek – Vitráž [online].

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky v kruhovém tvaru. Je zpevněna dvěma silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor/Donátor:

Na vitráži není vyznačeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 2: Vitráž s dekorativními ornamenty

Umístění:

Pravá strana presbytáře, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má úzký obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,8 m a šířka cca 0,95 m.

Popis:

Stejně jako u předchozí vitráže nemá tato vitráž ústřední motiv. Je ozdobena dekorativními motivy. Na rozdíl od první vitráže se tato vitráž liší jiným ztvárněním okraje, který je zdoben rostlinnými ornamenty.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky v kruhovém tvaru. Je zpevněna dvěma silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor/Donátor:

Na vitráži není vyznačeno jméno autora ani jméno donátora.

VITRÁŽ V SAKRISTII

Vitráž č. 3: Had obtočený kolem dřevěného břevna

Umístění:

Sakristie, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 1,7 m a šířka cca 1,1 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je had. Je obtočen kolem dřevěného břevna. Motiv vitráže se nachází na modrém poli s hvězdami v oranžovém kruhovém rámečku. Pod ním je umístěna rozvinutá nápisová páska s krátkým německým textem pasáže z evangelia svatého Jana: „*Erlösung. (Joh. III. 14.)*“ [Překlad: „*Spása. (Jan III. 14.)*“]. V levé dolní části vitráže se nachází bílo-oranžový znak s německými údaji o výrobcí původních vitráží tučnými písmeny ve čtyřech řádcích: „*Kunstanstalt Fritz Lucke Gablonz 1927.*“ (Překlad: „*Umělecký ústav Fritz Lucke, Jablonec 1927.*“) Vitráž lemuje okraj doplněný kruhovými zlatými plátky.

Ikonografický rozbor:

Na této vitráži je znázorněn had, který zřejmě odkazuje na jeden verš z Janova evangelia. Dřevěné břevno může také být znázorněno jako strom života („*Arbor vitae*“) odkazující na Ježíšovo ukřižování.⁹⁸

98 ROYT, Jan: *Slovník biblické ikonografie*, s. 141.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna silnou olověnou konstrukcí v obdélníkovém tvaru včetně kruhového tvaru uprostřed.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním. Součástí vitráže je i malé větrací okénko.

Autor/Donátor:

Podle informace napsané v levé dolní části byla vitráž zhotovena v roce 1927 firmou Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

VITRÁŽE NA PRAVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI

Vitráž č. 4: Svatá Anežka Římská

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno vlevo, blíž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,4 m a šířka cca 1,55 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazena svatá Anežka Římská. Má rozpuštěné vlasy a kolem hlavy svatozář. Pravou rukou přidržuje beránka a v levé ruce má palmový list. Na sobě má žlutou tuniku s oranžovým lemem. Spolu s beránkem je umístěna na modrém poli zarámovaném do zlatého oválného rámečku zdobeného rostlinnými ornamenty, drobnými architektonickými prvky (např. volutami) a zlatými lemy. V dolní části rámečku se nachází rozvinutá nápisová páska s latinským jménem světice: „*STA. AGNES*“ (Překlad: „*SV. ANEŽKA*“). Zbytek vitráže zdobí malé kosočtverce. Vitráž lemují okraj zdobený květinovými a dekorativními ornamenty. Na dolním okraji je umístěna nápisová páska, kde je napsán krátký německý text s věnováním: „*KATH. DEUTSCH. MÄDCHENBUND*“ (Překlad: „*KAT. NĚM. DÍVČÍ SPOLEK*“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Především podle nápisové pásky a atributu v podobě beránka a palmy zobrazuje vitráž svatou Anežku. Palma značí její status panny.⁹⁹

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna silnou olověnou konstrukcí v obdélníkovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním. Součástí vitráže je i malé větrací okénko.

Autor/Donátor:

V nápisové pásce na spodním ozdobném okraji jsou uvedeny údaje pouze o donátorovi, kterým byl Katolický německý dívčí spolek.

Vitráž č. 5: Madona

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,4 m a šířka cca 1,55 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je Madona. Panna Marie má na hlavě korunu. Hlavu a ramena má zahalená bílým rouchem a oblečena je v červené tunice a v modrozeleném plášti. Na pravé ruce má malého Ježíše oblečeného v červené košilce a v levé ruce má jablko. Obě postavy mají kolem hlav svatozáře a stojí ve výklenku, který je podepřen dvěma jónskými sloupy a zdoben drobnými

⁹⁹ REMEŠOVÁ, Věra: *Ikonografie a atributy svatých*, s. 9.

architektonickými prvky. Zbytek vitráže je zdoben malými kosočtverci. Vitráž lemuje modrý okraj zdobený dekorativními ornamenty v podobě peří a červených růží.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž, na níž je zobrazena Madona.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna silnou olověnou konstrukcí v obdélníkovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor/Donátor:

Na této vitráži není vyznačeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 6: Svatá Terezie

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno vpravo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,4 m a šířka cca 1,55 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazena svatá Terezie. Hlavu a ramena má zahalená v tmavě modrém rouchu a kolem hlavy má svatozář. V levé ruce má knihu a v pravé brk. Na sobě má světle hnědé roucho. Je umístěna na modrém poli zarámovaném do zlatého oválného rámečku zdobeného rostlinnými ornamenty, drobnými architektonickými prvky (např. volutami) a zlatými lemy. V dolní části rámečku se nachází rozvinutá nápisová páska s latinským jménem světice: „*STA. THERESIA*“ (Pře-

klad: „*SV. TEREZIE*“). Zbytek vitráže zdobí malé kosočtverce. Vitráž lemuje okraj zdobený květinovými a dekorativními ornamenty. Na dolním okraji je umístěna nápisová páska, kde je napsán krátký německý text s věnováním: „*KATHOLISHER FRAUENBUND*“ (Překlad: „*KATOLICKÝ SPOLEK ŽEN*“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Především podle atributu v podobě knihy a nápisové pásky situované v dolní části rámečku se jedná o svatou Terezií.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna silnou olověnou konstrukcí téměř v obdélníkovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor/Donátor:

V nápisové pásce na spodním ozdobném okraji jsou uvedeny údaje pouze o donátorovi, kterým byl Katolický spolek žen.

VITRÁŽE NA LEVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI

Vitráž č. 7: Svatý Václav

Umístění:

Levá strana boční lodi, okno vlevo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,4 m a šířka cca 1,55 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je svatý Václav, který má na hlavě knížecí helmici a kolem hlavy svatozář. Na rameni nese dřevěné poleno. Na sobě má královský červený plášť s hermelínovým lemem. Je umístěn na tmavě modrém poli zarámovaném do zlatého oválného rámečku zdobeného rostlinnými ornamenty, drobnými architektonickými prvky (např. volutami) a zlatými lemy. V dolní části rámečku se nachází rozvinutá nápisová páska s latinským jménem světce: „*ST. VEN-CESLAUS*“ (Překlad: „*SV. VÁCLAV*“). Zbytek vitráže zdobí malé kosočtverce. Vitráž lemuje okraj zdobený květinovými a dekorativními ornamenty. Na dolním okraji je umístěna nápisová páska, kde je napsán krátký český text s věnováním: „*KATOLÍCI Z JABLONCE*“.

Ikonomografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Podle knížecího odznaku (helmice) i nápisové pásky umístěné v dolní části rámečku se jedná o svatého Václava.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna silnou olověnou konstrukcí v obdélníkovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním. Součástí vitráže je i malé větrací okénko.

Autor/Donátor:

V nápisové pásce na spodním ozdobném okraji jsou uvedeny údaje pouze o donátorech, kterými byli čeští příslušníci katolické církve z Jablonce nad Nisou.

Vitráž č. 8: Svatý Josef s malým Ježíšem

Umístění:

Levá strana boční lodi, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,4 m a šířka cca 1,55 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen svatý Josef. Kolem hlavy má svatozář a je oblečen v tmavě modré tunice a zeleno-zlatém plášti. Na pravé ruce přidržuje malého Ježíše, který je oblečen ve světle modré košilce a má kolem hlavy svatozář. V levé ruce má svatý Josef bílou lilii. Stojí ve výklenku, který je podepřen dvěma sloupy a zdoben drobnými architektonickými prvky a červenými stuhami s jablky. Pod oběma postavami se nachází podstavec a v jeho středu červený kruh se zlatými iniciálami donátora a letopočtem ve dvou řádcích: „A. S., A. D. 1887“ (Překlad: „A. S., L. P. 1887“). V dolní části vitráže je napsán krátký německý text s údaji firmy: „Renoviert von der Kunstglaserei F. Lucke Gablonz 1925“ (Překlad: „Renovovala umělecká sklářská dílna F. Lucke, Jablonec 1925“). Zbytek vitráže zdobí malé kosočtverce. Vitráž lemuje okraj zdobený dekorativními ornamenty.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Podle atributu v podobě malého Ježíše a bílých lilií se jedná o svatého Josefa.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna silnou olověnou konstrukcí v obdélníkovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je uvedena informace o tom, že tuto vitráž vytvořila v roce 1925 firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou. Podrobnější informace o donátorovi s iniciálami „A. S.“ se mi nepodařilo nalézt.

Vitráž č. 9: Svatý Augustin

Umístění:

Levá strana boční lodi, okno vpravo, blíž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 3,4 m a šířka cca 1,55 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je svatý Augustin. Na hlavě má mitru a kolem hlavy svatozář. Je oblečen v biskupském rouchu. V levé ruce má berlu a v pravé ruce svitek. Je umístěn na modrém poli zarámovaném do zlatého oválného rámečku zdobeného rostlinnými ornamenty, drobnými architektonickými prvky (např. volutami) a zlatými lemy. V dolní části rámečku se nachází rozvinutá nápisová páska s latinským jménem světce: „*ST. AUGUSTIN*“ (Překlad: „*SV. AUGUSTIN*“). Zbytek vitráže zdobí malé kosočtverce. Vitráž lemuje okraj zdobený květinovými a dekorativními ornamenty. Na dolním okraji je umístěna nápisová páska, kde je napsán německý text s věnováním: „*ANLÄSSLICH DES PRIESTERJUBILÄUMS DES H. DR. AUGUST ZINGL 1900–1925*“ (Překlad: „*U PŘÍLEŽITOSTI KNĚŽSKÉHO JUBILEA PANA DR. AUGUSTA ZINGLA 1900–1925*“).

Ikonografický rozbor:

Podle biskupských odznaků i nápisové pásky umístěné v dolní části rámečku se jedná o svatého Augustina.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna silnou olověnou konstrukcí v obdélníkovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním. Součástí vitráže je i malé větrací okénko.

Autor/Donátor:

Vitráž byla kostelu darována u příležitosti kněžského jubilea dr. Augusta Zingla.

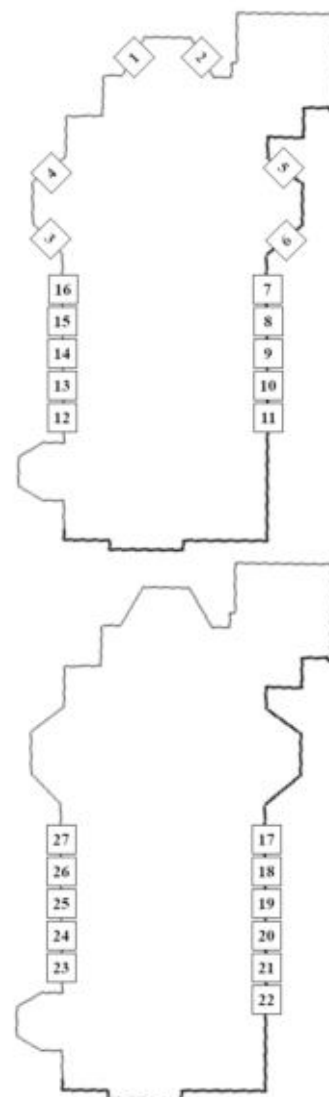
3.1.3 Jablonec nad Nisou, kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova

Děkanský kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova se nachází na Horním náměstí v Jablonci nad Nisou.

Jedná se o cihlový, trojlodní a obdélníkový kostel s hranolovou věží situovanou na jižní straně a s polokruhovým presbytářem.¹⁰⁰ Tento římskokatolický kostel byl postaven v letech 1930–1932 ve funkcionalistickém stylu českým architektem německého původu, Josefem Zaschem.¹⁰¹

O jeho výstavbě se uvažovalo již na konci 19. století. Řešilo se několika urbanistickými soutěžemi, které se z mnoha důvodů odkládaly. Teprve až v roce 1925 byla další soutěž definitivně vyhlášena na základě řešení úpravy jabloneckého centra. Jednou ze zadaných podmínek bylo právě umístění kostela na dnešním Horním náměstí. Soutěž vyhrál Josef Zasche, jehož návrh kostela byl výsledkem mnoha kompromisů. K definitivnímu rozhodnutí o realizaci kostela však došlo až na konci roku 1927, kdy byl předsedou Spolku zvolen děkan Karl Vogel. Dne 22. června 1930 se konalo slavnostní položení a posvěcení základního kamene kostela, kterého se zúčastnilo několik zástupců katolického duchovenstva i jiných církví, jabloneckého městského úřadu, místních škol, státních úřadů a spolků. Během slavnostní akce pronesl hlavní řeč děkan Karl Vogel. Dne 24. dubna 1932 proběhlo vysvěcení kostela za účasti litoměřického biskupa, dr. Antona Aloise Webera.¹⁰²

V současnosti je kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova pod správou římskokatolické farnosti se sídlem v Jablonci nad Nisou.

Obrázek 3: Půdorysy kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou – přízemí (nahore), tribuna (dole). Autor: Jana Staňková

100 POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech I, A–J*, s. 560.

101 KOBER, Jan: *Kapitoly ze stavebního vývoje Jablonce nad Nisou*, s. 60.

Josef Zasche (1871–1957) byl německý architekt žijící v české části rakouskouherské monarchie a poté v Československu. V letech 1885–1889 navštěvoval stavební oddělení státní průmyslové školy v Liberci a v následujícím roce pokračoval ve studiích na Akademii výtvarných umění ve Vídni, kde absolvoval v roce 1892. Jako jeden z mála Němců se sprátelil s českými architekty, především s Janem Kotěrou a Pavlem Janákem. V roce 1911 se oženil s operní pěvkyní Blankou Kretschmarovou v Praze, kde také zůstal až do roku 1945. S jeho odchodem z Československa byl zničen i jeho osobní archiv. Mezi jeho další realizované stavby patří např. vila Heinricha Dresslera v Jablonci nad Nisou nebo palác Urania v Praze. In: KOBER, Jan: *Kapitoly ze stavebního vývoje Jablonce nad Nisou*, s. 182.

102 KOBER, Jan: *Kapitoly ze stavebního vývoje Jablonce nad Nisou*, s. 45, 54–55.

Zajímavostí je, že se tímto kostelem nechal inspirovat architekt katolického kostela Srdce Ježíšova, který ho připomíná zejména svou strohostí. Tento kostel se nachází v bavorském městě Kaufbeuren-Neugablonz, kde žijí potomci sudetských Němců, kteří sem byli v roce 1946 v rámci odsunu transportováni z Jablonce nad Nisou a jeho okolí.¹⁰³ Kostel byl postaven v letech 1955–1957 architektem Thomasem Wechsem z Augsburgu¹⁰⁴ a je tak jedním z mnoha odkazů na jejich někdejší domov.

Všechny vitráže v jabloneckém kostele zobrazují scény ze života Ježíše Krista. Během výstavby kostela v letech 1930–1932 byly vytvořeny jabloneckou firmou Fritz Lucke podle návrhů Reinholda Krause, profesora vídeňské uměleckoprůmyslové školy a vedoucího oddělení sklomalby firmy Geyling z Vídně.¹⁰⁵ Některé vitráže v přízemí kostela byly poté restaurované Davidem Roskovcem ze Železného Brodu. Jediná vitráž, kterou neuvádím z důvodu nepřístupnosti, má motiv kříže a nachází se za varhanami na kruchtě v tribuně.

VITRÁŽE V PRESBYTÁŘI

Vitráž č. 1: Ukřižování Ježíše Krista

Umístění:

Presbytář, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 7 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je scéna Ukřižování Ježíše. Nad ním je vyvěšena nápisová páska s jednou ze zkratek Ježíšova jména – iniciály *JNRJ* či *INRI*. Vpravo se k němu modlí Panna Marie a jeho nohy objímá Máří Magdaléna, zatímco vlevo stojí svatý Longin s kopím vztyčeným směrem k Ježíšově hrudi. Panna Marie, Máří Magdaléna a Ježíš Kristus mají kolem hlav svatozáře. Celý motiv vitráže obklopuje oblak. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž má tyrkysový okraj a dekorativní obdélníkový ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé

103 KLEIN, Dieter, Petra LAURIN, Waltraud NEUWIRTH a Lukáš PLETICHA: *Jablonec nad Nisou & Kaufbeuren-Neugablonz: výjimečné partnerství*, s. 13, 82.

104 KLEIN, Dieter, Petra LAURIN, Waltraud NEUWIRTH a Lukáš PLETICHA: *Jablonec nad Nisou & Kaufbeuren-Neugablonz: výjimečné partnerství*, s. 80.

105 KOBER, Jan: *Kapitoly ze stavebního vývoje Jablonce nad Nisou*, s. 60.

barvě a čtverečky ve žluté barvě. V jednom transparentním dílku je vepsáno jméno donátora, který přispěl na opravu vitráže: „KAREL VOGT“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Motiv této vitráže zachycuje ukřižování Ježíše Krista.¹⁰⁶ Iniciály *INRI* umístěné nad hlavou Ježíše označují latinský výraz „*Jesus Nazarenus Rex Iudaeorum*“ (Překlad: „Ježíš Nazaretský král Židů“).¹⁰⁷

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněno šesti silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže, v transparentním dílku vpravo, nalezneme pouze jméno donátora, který přispěl na opravu vitráže, Karel Vogt.

Vitráž č. 2: Svěťice adorující Ježíše Krista

Umístění:

Presbytář, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 7 m a šířka cca 1,2 m.

106 PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 103.

107 *Heslo: I.N.R.I.*, in: RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, atributy, symboly – slovník křesťanské ikonografie*, nestránkováno.

Popis:

Obraz vitráže tvoří Ježíš Kristus, který žehná klečící světici. Na jeho hrudi je zobrazeno srdce s trnovou korunou. Světice oblečená ve fialovém rouchu pokleká před Ježíšem Kristem, pozvedá obě ruce k žádosti o požehnání a u pasu má zavěšený růženec. Oba světci mají kolem hlav svatozáře. Obklopuje je oblak, na němž jsou umístěny různě barevné hvězdy a skrz oblak prozařují paprsky Boží ve žluté a v zelené barvě. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž má zelený okraj a dekorativní obdélníkový ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky ve žluté barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž s originálním námětem. Podle srdce s trnovou korunou umístěnou na Ježíšově hrudi se jedná o Nejsvětější Srdce Ježíšovo,¹⁰⁸ jemuž je tento kostel zasvěcen. Světice na této vitráži není známá, může se jednat např. o svatou Kláru.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněno šesti silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho zhotovila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

108 *Heslo: Srdce Ježíšovo*, in: RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*, neustránkováno.

VITRÁŽE V LEVÉ ČÁSTI TRANSEPTU

Vitráž č. 3: Svatá rodina – Ježíš v otcově dílně

Umístění:

Levá část transeptu, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 7 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen malý Ježíš, který se učí tesařskou živností od svého pěstouna, svatého Josefa. Ten stojí po boku Panny Marie, která má přadeno. Svatá rodina je na terase, která je obklopená okrasným vínem s bobulemi ve fialovém a tmavě modrém odstínu. Všechny tři postavy mají kolem hlav svatozáře. Motiv vitráže obklopuje oblak. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž má zelený okraj a dekorativní obdélníkový ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky ve žluté barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Motiv vitráže zachycuje scénu jednoho z momentů Ježíšova života po jeho návratu s rodiči z Egypta do Nazaretu.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněno šesti silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dolní část vitráže kolem prázdné nápisové pásky je částečně popraskaná.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho vytvořila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

Vitráž č. 4: Bůh Otec, Syn a světice

Umístění:

Levá část transeptu, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 7 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže jsou Bůh Otec, Syn a světice. Bůh Otec sedí na židli a vzhlíží u Ježíše, který vztyčeným prstem ukazuje do nebes. Světice vzpíná ruce k Bohu Otci. Všechny tři postavy mají kolem hlav svatozáře a stojí na trávě. Vedle židle je umístěna čtveřice bílých lilí. Celý výjev vitráže obklopuje oblak, skrz nějž prosvítají paprsky Boží ve žluté a v zelené barvě. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž má zelený okraj a dekorativní obdélníkový ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a čtverečky ve žluté barvě. V jednom transparentním dílku vitráže je vepsáno jméno donátorky, která přispěla na opravu vitráže: „DORIS SELIGEROVÁ“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Světice na této vitráži není známá, může se jednat např. o svatou Kláru.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno šesti silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže, v transparentním dílku vpravo, je vepsáno pouze jméno donátorky, která přispěla na opravu vitráže, Doris Seligerová.

VITRÁŽE V PRAVÉ ČÁSTI TRANSEPTU

Vitráž č. 5: Svatá rodina s žehnajícím andělem

Umístění:

Pravá část transeptu, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 7 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Vitráž zobrazuje narození Ježíše. Ten leží v kolébce, k níž poklekají jeho rodiče, svatý Josef a Panna Marie zahalená v modrém rouchu. Svatou rodinu obklopuje oblak a nad nimi se zjevuje anděl strážný. Všechny postavy kromě anděla strážného mají kolem hlav svatozáře. Nad andělem prosvítá šesticípá hvězda ve žlutém a zeleném odstínu. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž má zelený okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky ve žluté barvě. V jednom transparentním dílku vitráže vpravo je vepsáno jméno donátorky, která přispěla na opravu vitráže: „*MARIE CEJNAROVÁ*“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Vzhledem k pokleknutí Panny Marie a svatého Josefa před jejich synem Ježíšem zachycuje tento motiv Adoraci Ježíše.¹⁰⁹

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno šesti silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu. Dolní část vitráže kolem prázdné pásky je trochu zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek.

109 PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 101.; ROYT, Jan: *Slovník biblické ikonografie*, s. 166.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže, v transparentním dílku vpravo, je vepsáno pouze jméno donátorky, která přispěla na opravu vitráže, Marie Cejnarová.

Vitráž č. 6: Pieta

Umístění:

Pravá část transeptu, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 7 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem této vitráže je Pieta. Panna Marie, zahalená v modrém rouchu, má na klíně Ježíše Krista sejmutého z kříže s trnovou korunou na hlavě. Nad nimi je vztyčen kříž. Pod Pannou Marií se nachází kousek zeminy porostlé trávou a rostlinami s barevnými květy. Oba světci mají kolem hlav svatozáře. Motiv vitráže obklopuje oblak, skrz nějž prosvítají paprsky Boží a květinové vzory ve zlatavém odstínu. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž má zelený okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtveřky ve oranžové barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Motivem vitráže je Pieta.¹¹⁰

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno šesti silnými vodorovnými olověnými pásy.

110 PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 103.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Dolní část vitráže kolem prázdné pásky je trochu zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že toto vitrážové okno vytvořila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

VITRÁŽE NA PRAVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI (PŘÍZEMÍ)

Vitráž č. 7: Beránek Boží

Umístění:

Pravá strana boční lodi v přízemí, okno vlevo, nejbliž k pravé části transeptu.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar o rozměrech cca 1,2 x 1,2 m.

Popis:

Ústřední postavou na této vitráži je beránek Boží stojící na trávínku se třemi jednoduchými květinami v bílé a modré barvě. Za ním je umístěn podstavec s korouhví, na níž je řecký kříž. Celý motiv vitráže obklopuje oblak a skrz něj prosvítá svatozář. Vitráž lemuje světle modrý okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě. V pravé dolní části vitráže je vepsáno jméno donátora, který přispěl na opravu vitráže: „*OLDŘICH KOLÁŘ*“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž. Beránek Boží je znázorněn jako jeden z běžných atributů Ježíše Krista,¹¹¹ a také jako symbol Spasitele, svatého Jana Křtitele a třech ctností: mírnosti, trpělivosti a pokory.¹¹²

111 PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 106.

112 *Heslo: Beránek*, in: RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, atributy, symboly – slovník křesťanské ikonografie*, nestránkováno.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je uvedeno jméno donátora, který přispěl na opravu vitráže, R.D. Oldřich Kolář, farář v Jablonci nad Nisou v letech 2007–2021.¹¹³

Vitráž č. 8: Hrozen (či hroznové víno)

Umístění:

Pravá strana boční lodi v přízemí, okno vlevo, blíž k pravé části transeptu.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar o rozměrech cca 1,2 x 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je hrozen v modrém odstínu se zelenavým listím a hnědým stonkem. Za ním je umístěn oblak. Kolem oblaku prosvítá svatozář. Vitráž lemuje tyrkysový okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě. V dolní části vitráže, je vlevo uveden německý název firmy ve třech řádcích: „GLASMALEREI * F. LUCKE * GABLONZ A. N.“ (Překlad: „SKLOMALBA * F. LUCKE * JABLONEC N. N.“) a vpravo jsou jména dvou donátorek ve dvou řádcích: „BOŽENA HILLEBRANDOVÁ IVETA DUPNÁKOVÁ“.

113 Katalog Diecéze litoměřické: *R.D. Oldřich KOLÁŘ* [online].; Příspěvatelé Wikipedie, *Římskokatolická farnost – děkanství Jablonec nad Nisou* [online].

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž. Hrozen (či hroznové víno) je v křesťanském slova smyslu znázorněno jako symbol pro krev a oběť Ježíše Krista.¹¹⁴

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je vepsán název firmy zaměřené na výrobu vitráží a jména 2 donátorek, které přispěly na opravu vitráže, Božena Hillebrandová a Iveta Dupnáková.

Vitráž č. 9: Had obtáčeující latinský kříž

Umístění:

Pravá strana boční lodi v přízemí, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar o rozměrech cca 1,2 x 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je had obtočený kolem latinského kříže. Za ním se nachází listí v oranžovém odstínu. Had, kříž i listí obklopuje oblak a za ním prosvítá svatozář. Vitráž lemuje tyrkysový okraj a dekorativní čtvercový ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě. V dolní části vitráže je vepsán německý název firmy ve třech řádcích: „GLASMALEREI * F. LUCKE * GABLONZ A. N.“ (Překlad: „SKLOMALBA * F. LUCKE * JABLONEC N. N.“).

114 HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, s. 165.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž. Had je symbolem nejenom chytrosti a obezřetnosti,¹¹⁵ ale také zla.¹¹⁶

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je vepsáno jméno někdejší jablonecké firmy zaměřené na výrobu vitráží, Fritz Lucke.

Vitráž č. 10: Pelikán krmící zdánlivě svými vnitřnostmi mláďata

Umístění:

Pravá strana boční lodi v přízemí, okno vpravo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar o rozměrech cca 1,2 x 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je pelikán, který krmí svými vnitřnostmi tři mláďata. Obklopuje je oblak a skrz něj prosvítá svatozář. Vitráž lemuje tyrkysový okraj a dekorativní čtvercový ornament ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě. V pravé dolní části vitráže je vepsáno jméno donátorů, kteří přispěli na opravu vitráže: „*RODINA SLADKÝCH*“.

115 PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 106–107.

116 HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, s. 149.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž. Pelikán je v křesťanském světě nejen symbolem lásky a obětavosti,¹¹⁷ ale také alegorickým znázorněním Ježíšova zmrtvýchvstání.¹¹⁸

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je vepsáno pouze jméno donátora, který přispěl na opravu vitráže, rodina Sladkých.

Vitráž č. 11: Boží pravice s řeckým křížem na pozadí

Umístění:

Pravá strana boční lodi v přízemí, okno vpravo, nejbliž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar o rozměrech cca 1,2 x 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je ruka alegoricky vyjadřující Boží pravici. Za ní se nachází řecký kříž a čtveřice listů v oranžovém odstínu. Celý motiv vitráže obklopuje oblak, skrz nějž prosvítá svatozář. Vitráž lemují světle modrý okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě v modré a bílé barvě a se čtverečky ve žluté barvě. V pravé dolní části vitráže je vepsáno jméno donátorky, která přispěla na opravu vitráže: „VLASTA STRAKOVÁ“.

117 PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 106.

118 HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, s. 346.

Ikonomografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž. Boží pravice (či „*Dextera Dei*“) je symbolem Ježíše Krista a označuje se také jako tzv. „vtělené Boží slovo“. ¹¹⁹ Za ní je umístěn kříž řeckého typu. ¹²⁰

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je vepsáno pouze jméno donátorky, která přispěla na opravu vitráže, Vlasta Straková z Jablonce nad Nisou.

VITRÁŽE NA LEVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI (PŘÍZEMÍ)

Vitráž č. 12: Řecký kříž obtočený trnovou korunou

Umístění:

Levá strana boční lodi v přízemí, okno vlevo, nejbliž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar o rozměrech cca 1,2 x 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je modrý řecký kříž ovinutý zelenou trnovou korunou a čtveřice listů v oranžovém odstínu. Motiv obklopuje oblak a skrz něj prosvítá svatozář. Vitráž lemuje světle modrý okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky

¹¹⁹ Heslo: *Ruka (rameno) (→ též Paže)*, in: RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, atributy, symboly – slovník křesťanské ikonografie*, nestránkováno.

¹²⁰ PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 103.

v žluté barvě. V pravé dolní části vitráže je vepsáno jméno donátora: „*CHARITA JABLONEC N. N.*“

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž. Na vitráži je zobrazen kříž řeckého typu (stejně jako u předchozí vitráže s Boží pravicí) a trnová koruna, která patří mezi nástroje umučení Ježíše Krista.¹²¹

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním prováděným Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je vepsáno pouze jméno donátora, který přispěl na opravu vitráže, Charita města Jablonec nad Nisou.

Vitráž č. 13: Ryba, nad níž je položena ošatka (koš) s chlebem, a Kristův monogram XP

Umístění:

Levá strana boční lodi v přízemí, okno vlevo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar o rozměrech cca 1,2 x 1,2 m.

121 PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 65.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je ryba. Nad její hřbetní ploutví je umístěna ošatka (či koš) s chlebem a Kristův monogram XP, označený též jako chí-ró (christos), v červené a žluté barvě. Za nimi je umístěn oblak a skrz něj prosvítá svatozář. Vitráž lemuje tyrkysový okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky ve žluté barvě. V pravé dolní části vitráže jsou vepsána jména dvou donátorek: „ANNA KATZEROVÁ HELENA KOUNOVSKÁ“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž. Monogram XP, ryba a chléb jsou symboly Ježíše Krista.¹²²

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže jsou vepsána pouze jména dvou donátorek, které přispěly na opravu vitráže, Anna Katzerová a Helena Kounovská.

Vitráž č. 14: Olejová lampa s planoucím ohněm

Umístění:

Levá strana boční lodi v přízemí, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar o rozměrech cca 1,2 x 1,2 m.

¹²² PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 106.; HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, s. 171.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je modrá olejová lampa, z níž plane oheň. Obklopují ji oblak a svatozář. Vitráž lemuje tyrkysový okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě. V pravé dolní části vitráže je vepsáno jméno donátorky, která přispěla na opravu: „*MÁRIA LINHARDOVÁ*“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž. Olejová lampa zřejmě odkazuje na Starý zákon a je také personifikací bdělosti a noci.¹²³

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je vepsáno pouze jméno donátorky, která přispěla na opravu vitráže, Mária Linhardová.

Vitráž č. 15: Planoucí srdce s trnovou korunou

Umístění:

Levá strana boční lodi v přízemí, okno vpravo, blíž k levému křídlu transeptu.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar o rozměrech cca 1,2 x 1,2 m.

123 HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, s. 245.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je srdce obtočené trnovou korunou, z něhož plane oheň. Motiv obklopuje oblak, skrz nějž prosvítá svatozář. Vitráž lemuje tyrkysový okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě. V pravé dolní části vitráže jsou vepsána jména dvou donátorek, které přispěly na opravu vitráže: „JAROSLAVA KERNEROVÁ, ANNA HEŘMÁNKOVÁ“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž. Planoucí srdce značí symbol horoucnosti a personifikaci křesťanské lásky.¹²⁴

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže jsou vepsána pouze dvě jména donátorek, které přispěly na opravu vitráže, Jaroslava Kernerová a Anna Heřmánková.

Vitráž č. 16: Kalich obklopený dvěma palmovými ratolestmi

Umístění:

Levá strana boční lodi v přízemí, okno vpravo, nejbliž k levé části transeptu.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar s rozměrem cca 1,2 x 1,2 m.

124 HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, s. 425.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je kalich, který lemují dvě palmové ratolesti. Obklopuje je oblak a skrz něj prosvítá svatozář. Vitráž lemuje světle modrý okraj a dekorativní ornament ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě. V pravé dolní části vitráže je vepsáno jméno donátorů, kteří přispěli na opravu vitráže: „*MANŽELÉ ŠÍMOVI*“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž. Kalich je tradiční nádoba pro konsekrované víno (krev Ježíše Krista) při svátku oslavujícím eucharistii¹²⁵ a palmové ratolesti symbolizují křesťanovo vítězství nad smrtí.¹²⁶

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu. Prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor/Donátor:

V dolní části je vepsáno pouze jméno donátorů, kteří přispěli na opravu vitráže, manželé Šimovi.

VITRÁŽE NA PRAVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI (TRIBUNA)

Vitráž č. 17: Ježíš Kristus utěšující žebráka

Umístění:

Pravá strana boční lodi v tribuně, okno vlevo, nejbliž k pravé části transeptu.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

125 HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, s. 210.

126 HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, s. 320.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen Ježíš Kristus, který má kolem hlavy svatozář a utěšuje žebráka poklekajícího před ním. Vedle něho je položena hůl. V pozadí je architráv nesený spojenou dvojicí sloupů, jako by Ježíš Kristus stál ve dveřích domu (či u nebeské brány). Sloupy jsou porostlé vínovými stonky s listy ve dvou zelených odstínech. Celý motiv vitráže obklopuje oblak. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž lemuje zelený okraj a dekorativní obdélníkový ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Kromě žebráka může být klečící postava také kajícím poutníkem. Motiv této vitráže není jednoznačný.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitrážové okno je v dobrém stavu. Dolní část vitráže je částečně zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho zhotovila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

Vitráž č. 18: Poslední večeře Páně

Umístění:

Pravá strana boční lodi v tribuně, okno vlevo, blíž k pravé části transeptu.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je Poslední večeře Páně. Ježíš Kristus stojí s kalichem v pravé ruce a před sebou má tři apoštoly. Všechny postavy mají kolem hlav svatozáře. Ježíše Krista a apoštoly obklopuje oblak, nad nímž jsou umístěny různé barevné hvězdy. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž lemuje zelený okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Její motiv zachycuje Poslední večeře Páně.¹²⁷

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho vytvořila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

Vitráž č. 19: Svatba v Káni Galilejské (resp. Zázrak proměnění vody ve víno)

Umístění:

Pravá strana boční lodi v tribuně, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

127 PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 102.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen Ježíš Kristus, který nařizuje sluhovi, aby nalil vodu do tří džbánů. Po jeho boku stojí Panna Marie a modlí se. Oba světci mají kolem hlav svatozáře. Stojí před drobnou architekturou (dveřmi či obloukem) porostlou vínovými stonky s listy v zeleném odstínu. Nad ní se vznáší oblak. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž lemuje zelený okraj a dekorativní obdélníkový ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtveřky v bílé barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Její motiv znázorňuje Svatbu v Káni Galilejské, kde Ježíš Kristus učinil svůj první zázrak – přeměnil vodu ve víno.¹²⁸

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dolní část vitráže je částečně zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho zhotovila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

Vitráž č. 20: Světec uctívající Ježíše Krista

Umístění:

Pravá strana boční lodi v tribuně, okno uprostřed.

128 PFLEIDERER, Rudolf: *Atributy světců*, s. 102.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je světec, který pokleká před samotným Ježíšem Kristem zahaleném v bílém prostém rouchu a se stigmaty v rukou. Oba světci mají kolem hlav svatozáře. Za Ježíšem Kristem stojí drobná architektura, nad níž se vznáší oblak s paprsky Boží ve žlutém a zeleném odstínu. Sloupky jsou obrostlé popínavými rostlinami s fialovými květy. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž lemuje zelený okraj a dekorativní obdélníkový ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž s originálním námětem.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho vytvořila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

Vitráž č. 21: Ježíš Kristus živící chudé rodině chléb

Umístění:

Pravá strana boční lodi v tribuně, okno vpravo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen Ježíš Kristus, který má kolem hlavy svatozář a spolu s andělem po jeho boku rozdává chléb jedné chudé rodině. Žena a dvě děti před nimi pokleká. Matka nastavuje ruce k přijetí chleba a dvě děti klečí vedle ní. Jedno z nich objímá svého mladšího sourozence, který se modlí. Nad všemi postavami se vznáší oblak, skrz nějž prosvítají paprsky Boží ve žlutém a zlatém odstínu a na němž jsou rozmístěny pravděpodobně květinové nebo hvězdicové vzory. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž lemuje tyrkysový okraj a dekorativní obdélníkový ornament s trojúhelníky střídavě v modré a bílé barvě a se čtverečky ve žluté barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Tento motiv zobrazuje příklad milosrdného skutku, kterým je nasycení hladovějících.¹²⁹

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho zhotovila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

¹²⁹ HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, s. 296.

Vitráž č. 22: Ježíš Kristus žehnající městu Jablonec nad Nisou (též Ježíš Kristus jako ochránce města)

Umístění:

Pravá strana boční lodi v tribuně, okno vpravo, nejbliž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je Ježíš Kristus, který se svatozáří kolem hlavy stojí v oblacích a oběma rozpaženýma rukama žehná městu Jablonec nad Nisou. Po jeho bocích stojí dva strážní andělé a házejí červené, růžové a oranžové růže na město. Skrz oblaky prosvítají paprsky Boží střídavě ve žluté a zlaté barvě. Pod nimi je zobrazena veduta města Jablonec nad Nisou. V levé části stojí kostel svaté Anny, uprostřed Stará radnice, Nová radnice a v pozadí kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, kde se vitráž nachází. V pozadí jsou i stylizované kopce Jizerských hor. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž lemuje zelený okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě v modré a bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž s originálním námětem. Tento symbolický motiv vitráže značí spojitost kostela zasvěceného Ježíši Kristovi s městem Jablonec nad Nisou a naději na ochranu pod Ježíšovým pohledem.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho vytvořila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

VITRÁŽE NA LEVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI (TRIBUNA)

Vitráž č. 23: Ježíš Kristus přijímající mrtvého vojáka (připomínka obětí 1. světové války)

Umístění:

Levá strana boční lodi v tribuně, okno vlevo, nejbliž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen Ježíš Kristus, který se svatozáří kolem hlavy přijímá mrtvého vojáka ve světle modré uniformě. V levé ruce mrtvý voják má pušku, pod opaskem má malou koženou brašnu a na zádech tornu. Obě postavy obklopuje různobarevný oblak, skrz nějž prosvítají paprsky Boží v oranžovém odstínu pod nohama vojáka a za Ježíšovými zády. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž lemuje zelený okraj a dekorativní obdélníkový ornament s trojúhelníky ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž s originálním námětem. Vzhledem k postavě mrtvého vojáka odkazuje na 1. světovou válku.

Technologický popis:

Vitrážové okno je složeno z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dolní část vitráže je částečně zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho zhotovila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

Vitráž č. 24: Ježíš Kristus uzdravující nemocného

Umístění:

Levá strana boční lodi v tribuně, okno vlevo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen Ježíš Kristus, který se svatozáří kolem hlavy sklání nad nemocným upoutaným na lůžku. Vedle něj stojí muž a představuje mu nemocného. Nemocného podpírá žena ve fialových šatech. Před lůžkem stojí stolička s miskou. Nad Ježíšem Kristem a mužem spí vpravo andílek na dřevěném loubení obrostlém vinnými listy. Nad architekturou se vznáší oblak s paprsky Boží ve žluté barvě. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž lemuje zelený okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dolní část vitráže je trochu zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho vytvořila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

Vitráž č. 25: Máří Magdaléna pomazává Ježíšovi nohy mastí (při Ježíšově návštěvě domu)

Umístění:

Levá strana boční lodi v tribuně, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen Ježíš Kristus, který sedí na stoličce a nechává si umýt nohy Máří Magdalénou v hnědé tunice a v zeleném plášti. Vedle ní stojí nádoba s vonným olejem. Obě postavy mají kolem hlav svatozáře. Stoličce obklopuje oblak. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž lemuje zelený okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Vonný olej odkazuje na svátostné pomazání nohou vzácného hosta.

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dolní část vitráže je částečně zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek a částečně poškrabaná.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho zhotovila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

Vitráž č. 26: Ježíš Kristus – přítel dětí

Umístění:

Levá strana boční lodi v tribuně, okno vpravo, blíž k levé části transeptu.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je Ježíš Kristus, který se svatozáří kolem hlavy je obklopen třemi dětmi. Jedno z nich, oblečené v bílé tunice, má v náručí. Druhé ve fialové tunice mu podává kytici a Ježíš Kristus mu žehná vkládáním své levici na hlavu. Třetí dítě v hnědé tunice stojí vlevo. Děti stojí na dlažbě a před ní roste tráva s bílými, žlutými a oranžovými květinami. Celý motiv vitráže obklopuje oblak. V dolní části vitráže je umístěna prázdná nápisová páska. Vitráž lemuje zelený okraj a dekorativní obdélníkový ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtveřky v bílé barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž, která znázorňuje motiv „*Nebraňte maličkým přijít ke mně.*“¹³⁰

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

130 ROYT, Jan: *Slovník biblické ikonografie*, s. 126–127.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dolní část vitráže je částečně zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho vytvořila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

Vitráž č. 27: Ježíš Kristus přijímající kalich na hoře

Umístění:

Levá strana boční lodi v tribuně, okno vpravo, nejbliž k levé části transeptu.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 5,2 m a šířka cca 1,2 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen Ježíš Kristus. Má kolem hlavy svatozář. Pokleká nad dvěma spícími apoštolý, rovněž se svatozáří kolem hlavy, a přijímá od anděla kalich. Pod Ježíšem Kristem a apoštolý se nachází květinový motiv. Celý výjev obklopuje oblak. V dolní části vitráže je umístěna nápisová páska s latinským textem v gotické minuskule: „*In piam memoriam*“ (Překlad: „*Ve zbožné paměti*“). Vitráž lemuje zelený okraj a dekorativní ornament s trojúhelníky střídavě ve fialové a v bílé barvě a se čtverečky v bílé barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Její motiv znázorňuje Ježíše Krista s jeho apoštolý na hoře.¹³¹

Technologický popis:

Vitrážové okno se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a zpevněno čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

131 PFLEIDERER, Rudolf. *Atributy světců*, s. 103.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu. Dolní část vitráže včetně nápisové pásky je částečně zkalená pravděpodobně pod vlivem povětrnostních podmínek.

Autor/Donátor:

Na tomto vitrážovém okně není vyznačeno jméno výrobce ani jméno donátora. Dle zmiňovaného úvodu o kostele je pravděpodobné, že ho zhotovila firma Fritz Lucke z Jablonce nad Nisou.

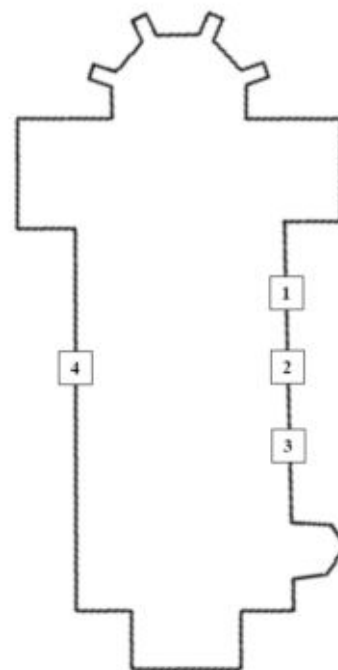
3.1.4 Horní Maxov (Lučany nad Nisou), kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova

Kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova se nachází v Horním Maxově, který je součástí města Lučany nad Nisou.

Jedná se o jednolodní novogotický kostel s presbytářem sklenutým křížovou klenbou a věží situovanou na severní straně.¹³² Byl postaven architektem Josefem Turnwaldem a vysvěcen dne 1. listopadu 1910.¹³³

V současné době je kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově pod správou tanvaldské římskokatolické farnosti se sídlem v Josefově Dole.

Figurální vitráže v tomto kostele byly v roce 1910 zhotoveny hrádeckou pobočkou firmy Richard Schlein¹³⁴ a v roce 2006 restaurovány firmou Vitraj Glass z Opočna. Nacházejí se na obou stranách boční lodi kostela. Zbylé vitráže jsou složeny pouze z barevných kosodélníků a mají barevný okraj.

Obrázek 4: Půdorys kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově (v části města Lučany nad Nisou). Autor: Jana Staňková

VITRÁŽE NA PRAVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI

Vitráž č. 1: Nejsvětější Srdce Ježíšovo

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno vlevo, blíž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráž má obdélníkový tvar s lomeným závěrem. Výška vitráže činí cca 4,6 m a šířka cca 1 m.

132 POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech 1, A–J*, s. 412.

133 KARPAŠ, Roman: *Před 100 lety – kostel v Horním Maxově*, s. 39.

134 Hlavní podnik zabývající se výrobou vitráže nesl celý název na „*Die Kunstwerkstätten für Glassmalerei, Kunstglaseri und Messing-Vergrassung von Richard Schlein*“ a sídlil v Žitavě. Zatímco hrádecká pobočka zanikla již za první republiky, hlavní žitavská firma byla v provozu až do roku 1964. Tento podnik se také spojil s rodinou Türcků, díky tomu pak obdržel název *Türcke & Schlein*. In: ŘEHÁČEK, Marek: *Jablonecké maličkosti*, s. 150.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen Ježíš Kristus. Má kolem hlavy svatozář a na jeho hrudi je umístěno planoucí srdce obtočené trnovou korunou. Oblečen je ve světle žluté tunice s ozdobnými zlatými lemy a v červeno-zeleném plášti. Stojí ve výklenku, jenž je nahoře ozdoben pozlacenými římsami v podobě větví s listy po obou stranách a s bílou rozetou uprostřed a na jehož kupoli je zobrazeno nebe s oblaky. Vitráž částečně lemuje ozdobný okraj s květinovými motivy a pozadí je vyplněné čtverci, taktéž s rostlinnými motivy. V dolní části vitráže se nachází jednoduchá kružba ve tvaru čtyřlístku s rostlinnými motivy. Pod kružbou jsou napsány dva české texty týkající se restaurování vitráží: „*Na opravu kostela přispěla rodina: Radka a Petr Turkovi*“ a „*rest. f. Vitraj gllass Opočno l.p. 2006*“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Díky atributu v podobě srdce umístěného na Ježíšově hrudi se jedná o Nejsvětější Srdce Ježíšovo, kterému je kostel zasvěcen.¹³⁵

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků barevného a malovaného skla zasazených do olověných pásků, spojených do vodorovných pruhů. Celá vitráž je zpevněna čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je vyznačena informace o tom, že tuto vitráž v roce 2006 restaurovala firma Vitraj Glass z Opočna a na její opravu přispěli Radka a Petr Turkovi.

¹³⁵ Heslo: *Srdce Ježíšovo*, in: RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, Atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*, neustránkováno.

Vitráž č. 2: Svatý Antonín Paduánský

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráž má obdélníkový tvar s lomeným závěrem. Výška vitráže činí cca 4,6 m a šířka cca 1 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je svatý Antonín Paduánský, který má v pravé ruce malého Ježíše zavinutého do bílé pleny a v levé ruce má kytici bílých lilií. Má na sobě františkánské roucho a na cingulu zavěšený růženec. Obě postavy mají kolem hlav svatozáře. Svatý Antonín Paduánský stojí ve výklenku, jenž je nahoře ozdoben pozlacenými římsami v podobě větví s listy po obou stranách a s bílou rozetou uprostřed a na jehož kupoli je znázorněno nebe s oblaky. Vitráž částečně lemují ozdobný okraj s květinovými motivy a pozadí je vyplněné čtverci, taktéž s květinovými ornamenty. V dolní části vitráže se nachází jednoduchá kružba ve tvaru čtyřlístku s rostlinnými motivy. Pod kružbou je napsán německý text s věnováním: „*Gewidmet von der Familie Reinhold Endler und seiner Mutter Helene Endler*“ (Překlad: „*Věnovala rodina Reinholda Endlera a jeho matka Helena Endlerová*“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Především atributy v podobě malého Ježíše a bílé lilie patří ke svatému Antonínu Paduánskému.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků barevného a malovaného skla zasazených do olověných pásků, spojených do vodorovných pruhů. Celá vitráž je zpevněna čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor/Donátor:

Tuto vitráž darovala kostelu rodina Reinholda Endlera a Helena Endlerová.

Vitráž č. 3: Srdce Panny Marie (resp. Panna Marie Bolestná)

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno vpravo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráž má obdélníkový tvar s lomeným závěrem. Výška vitráže činí cca 4,6 m a šířka cca 1 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazena Panna Marie. Má rozpuštěné vlasy a kolem hlavy svatozář. Je oblečena ve světle růžové tunice a v zelenomodrém plášti se zlatým ozdobným lemem. Prstem ukazuje na srdce na hrudi, které je propíchnuto malým mečem a umístěno ve středu zářícího kruhu, který je lemován věncem růží, a levou rukou má mírně zdvihnutou. Stojí ve výklenku, jenž je nahoře ozdoben pozlacenými římsami v podobě větví s listy po obou stranách a s bílou rozetou uprostřed a na jehož kupoli je zobrazeno nebe s oblaky. Vitráž částečně lemuje ozdobný okraj s květinovými motivy a pozadí je vyplněné čtverci, taktéž s květinovými ornamenty. V dolní části vitráže se nachází jednoduchá kružba ve tvaru čtyřlístku s rostlinnými motivy. Pod kružbou je napsán německý text s věnováním: „*Gewidmet von Ottilie Turnwald, Baumeisters Gattin in Morchenstern, 1910.*“ (Překlad: „*Věnovala Ottilie Turnwaldová, manželka stavitele ve Smržovce, 1910.*“)

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Podle atributu v podobě srdce ležícího uprostřed planoucí záře (znázorňující hořící plameny lásky) s obtočeným věncem růží se jedná o Srdce Panny Marie nebo též Neposkvrněné početí Panny Marie, avšak podle probodnutí srdce mečem se také jedná o Pannu Marii Bolestnou.¹³⁶

¹³⁶ Heslo: *Srdce P. Marie* (→ též *Neposkvrněné početí P. Marie*), in: RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*, nestránkováno.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků barevného a malovaného skla zasazených do olověných pásků, spojených do vodorovných pruhů. Celá vitráž je zpevněna čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže jsou uvedeny údaje o donátorovi. Tuto vitráž darovala v roce 1910 kostelu manželka architekta, Ottilie Turnwaldová ze Smržovky.

VITRÁŽ NA LEVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI

Vitráž č. 4: Svatá Anna

Umístění:

Levá strana boční lodi, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráž má obdélníkový tvar s lomeným závěrem. Výška vitráže činí cca 4,6 m a šířka cca 1 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je svatá Anna, která levou rukou objímá malou Pannu Marii a zdvihá pravou ruku. Má kolem hlavy svatozář, svoji hlavu má zahalenou bílým rouchem a je oblečena ve světle zelené tunice a v červeném plášti. Panna Marie má ve vlasech uvázaný červený šátek a kolem hlavy svatozář. Na sobě má prosté bílo-modré šaty, převázané červenou stuhou kolem pasu a má sepjaté ruce ve znamení prosby. Obě postavy stojí ve výklenku, jenž je nahoře zdoben pozlacenými římsami v podobě větví s listy po obou stranách a s bílou rozetou uprostřed a na jehož kupoli je zobrazeno nebe s oblaky. Vitráž částečně lemuje ozdobný okraj s květinovými motivy a pozadí je vyplněné čtverci, rovněž s rostlinnými motivy. Pod nohama obou postav je napsáno latinské jméno světice v gotické minuskule: „*Sanct Anna*“ (Překlad: „*Svatá Anna*“). V pravé dolní části vitráže se v jednom vitrážovém čtverci nacházejí údaje o německém výrobcí v gotické minuskule

ve čtyřech řádcích: „*Richard Schlein, Grottau i. B.*“ (Překlad: „*Richard Schlein, Hrádek n. N.*“)
V dolní části vitráže se nachází jednoduchá kružba ve tvaru čtyřlístku s rostlinnými motivy. Pod kružbou je napsán německý text s věnováním: „*Gewidmet von Frau Julie Anton u. Fräulein Julie Koestler. 1910*“ (Překlad: „*Věnovaly paní Julie Antonová a slečna Julie Koestlerová. 1910*“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Vzhledem k atributu v podobě malé Panny Marie i nápisové pásce na podstavci se jedná o svatou Annu.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků barevného a malovaného skla zasazených do olověných pásků, spojených do vodorovných pruhů. Celá vitráž je zpevněna čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je informace o tom, že tuto vitráž v roce 1910 zhotovila pobočka firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou a kostelu ji darovaly Julie Antonová a Julie Koestlerová.

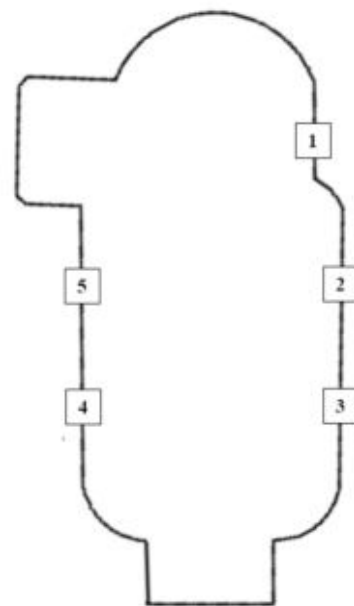
3.1.5 *Albrechtice v Jizerských horách, kostel svatého Františka z Pauly*

Kostel svatého Františka z Pauly se nachází v Albrechticích v Jizerských horách.

Jedná se o jednolodní pozdně barokní kostel s obdélníkovým polokruhově zakončeným presbytářem a hranolovou věží situovanou v západním průčelí.¹³⁷ Jeho základní kámen byl položen v roce 1779 a o pět let později byl dokončen. Zpočátku byl tento kostel zasvěcen svatému Vavřinci, avšak na přání hraběte Desfourse došlo nakonec ke změně zasvěcení, které známe dnes.¹³⁸

V současné době je kostel svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách pod správou římskokatolické farnosti Tanvald.

Všech pět figurálních vitráží bylo v 1. polovině 20. století zhotoveno dvěma firmami: pobočkou firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou (presbytář) a firmou Fritz Lucke se sídlem v Jablonci nad Nisou (boční loď).

Obrázek 5: Půdorys kostela svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách. Autor: Jana Staňková

VITRÁŽ V PRESBYTÁŘI

Vitráž č. 1: Svatý Antonín Paduánský

Umístění:

Presbytář, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 2,8 m a šířka cca 1,3 m.

137 POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech 1, A–J*, s. 26.

138 *Sakrální památky v našem okolí*, in: *Desenské noviny* (č. 20, prosinec), Desná, Město Desná 2020, s. 8.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je svatý Antonín Paduánský. Je oblečen ve františkánském rouchu s cingulem, kde má zavěšený růženec. Pravou rukou má v náručí malého Ježíše a v levé ruce má kytici bílých lilií. Nad jeho hlavou je napsáno latinské označení pro svatého a německé jméno tohoto světce: „*St. Antonius v. P.*“. Obě postavy mají kolem hlav svatozáře a stojí na rostlinném dlaždicovém pozadí, jež lemuje honosný bílý rámeček s pozlacenými architektonickými prvky, se zasazenými oválnými černými kameny a s ozdobou červených a modrých růží. Dole v malém zlatém rámečku se světle fialovým polem je napsán německý text s věnováním v gotické minuskule: „*Gewidmet im Kriegsjahr 1917 von Ida Feix, Albrechtsdorf.*“ (Překlad: „*Věnovala ve válečném roce 1917 Ida Feixová, Albrechtice.*“). V dolní části vitráže vpravo je napsán německý název firmy v gotické minuskule ve dvou řádcích: „*Rich. Schlein, Grottau i. B.*“ (Překlad: „*Rich. Schlein, Hrádek n. N.*“). Vitráž lemuje ozdobný světle modrý okraj s červenými květinami.

Ikonografický rozbor:

Jde se o figurální vitráž. Vzhledem k atributům v podobě malého Ježíše a bílých lilií a jménu umístěnému nad hlavou světce se jedná o svatého Antonína Paduánského.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky v kosočtvercovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je velmi zachovalá.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže jsou uvedeny údaje jak o autorovi, tak i o dárkyni vitráže. Vitráž byla v roce 1917 vyrobena hrádeckou pobočkou firmy Richard Schlein a darována Idou Feixovou z Albrechtic v Jizerských horách.

VITRÁŽE NA PRAVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI

Vitráž č. 2: Anděl strážný

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno vlevo, blíž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 2,8 m a šířka cca 1,3 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen anděl strážný, který chrání malého chlapce. Má kolem hlavy svatozář a oblečen je ve světle žlutém rouchu s latinským křížem na hrudi. Chlapec je oblečen v prostém modrém rouchu, pravou rukou drží strážného anděla za předloktí a v levé ruce má kytici bílých lilií. Stojí na pěšině s keři. Pod nimi se nachází zlatý podstavec s hnědou nápisovou páskou a se zasazeným modrým kamenem. V hnědé nápisové pásce je napsáno německé jméno anděla hůlkovými písmeny: „Hlg. SCHUTZENGEL“ (Překlad: „Sv. ANDĚL STRÁŽNÝ“). Celou vitráž lemuje světle modrý okraj s rostlinným ornamentálním rámečkem. V jeho dolní části je umístěna žlutá nápisová páska, kde je napsán německý text s věnováním v gotické minuskule ve dvou řádcích: „19 Gewidmet von Familie Karl Borufka, Albrechtsdorf 34“ (Překlad: „19 Věnovala rodina Karla Borufky, Albrechtice 34“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Dle nápisové pásky je na ní zobrazen anděl strážný.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky v obdélníkovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na nápisové pásce v dolní části vitráže je uvedena informace o donátorovi. Vitráž darovala v roce 1934 kostelu rodina Karla Borufky z Albrechtic v Jizerských horách.

Vitráž č. 3: Nejsvětější Srdce Ježíšovo

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno vpravo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 2,8 m a šířka cca 1,3 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je Ježíš Kristus, jenž má kolem hlavy svatozář a na hrudi trnovou korunu, v jejímž středu se nachází srdce s korunou a křížem nahoře. Oblečen je v bílé prosté tunice s ozdobným lemem a zeleno-červeném plášti a stojí bos na trávě. Pod ním je umístěn zlatý podstavec s hnědou nápisovou páskou a se zasazeným zeleným kamenem. V hnědé nápisové pásce je napsán německý text hůlkovým písmem: „Hlg. HERZ JESU“ (Překlad: „Nejsv. SRDCE JEŽÍŠOVO“). Celou vitráž lemuje světle modrý okraj s rostlinným ornamentálním rámečkem. V jeho dolní části je umístěna žlutá nápisová páska, kde je napsán německý text s věnováním v gotické minuskule ve třech řádcích: „19 Gewidmet im festen Glauben an Gott von Familie Johann Simm Conrad u. Marie Borufka 34“ (Překlad: „19 Věnovali v pevné víře v Boha rodina Johanna Simma, Conrad a Marie Borufkovi 34“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Název této vitráže potvrzuje nápisová páska na podstavci a srdce umístěné na Ježíšově hrudi.¹³⁹

¹³⁹ Heslo: *Srdce Ježíšovo*, in: RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*, neustránkováno.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky v obdélníkovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je velmi zachovalá.

Autor/Donátor:

Na nápisové pásce v dolní části vitráže je uvedena informace o donátorech. Vitráž darovali v roce 1934 rodina Johanna Simma a manželský pár Borufkových, Conrad a Marie.

VITRÁŽE NA LEVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI

Vitráž č. 4: Svatý Josef

Umístění:

Levá strana boční lodi, okno vlevo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 2,8 m a šířka cca 1,3 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen svatý Josef. Má kolem hlavy svatozář. Je oblečen ve fialovém rouchu a v oranžovém plášti. V levé ruce má hůl a pravou ruku má přiloženou na hrud'. Toho doprovází malý Ježíš, jenž má kolem hlavy svatozář s barevným křížem a je oblečen v prostém rouchu s křížem, v jehož středu je umístěn kruh s jeho monogramem – *IHS*. Na rozdíl od svatého Josefa je malý Ježíš bos. Nad ním se vznáší malý šedý oblak. Pod ním je umístěn zlatý podstavec s hnědou nápisovou páskou a se zasazeným modrým kamenem. V hnědé nápisové pásce je napsáno německé jméno světce hůlkovým písmem: „*Hlg. JOSEF*“ (Překlad: „*Sv. JOSEF*“). Celou vitráž lemuje světle modrý okraj s rostlinným ornamentálním rámečkem. V jeho dolní části je umístěna žlutá nápisová páska, kde je napsán německý text s věnováním v gotické minuskule ve dvou řádcích: „*19 Gewid-*

met von Familie Theodor Dressler, Albrechtsdorf. 34“ (Překlad: „19 Věnovala rodina Theodora Dresslera, Albrechtice. 34“)

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Vzhledem k atributu v podobě malého Ježíše a díky nápisové pásce na podstavci se jedná o svatého Josefa.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky v obdélníkovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na nápisové pásce v dolní části vitráže je uvedena informace o donátorovi. Vitráž darovala v roce 1934 rodina Theodora Dresslera z Albrechtic v Jizerských horách.

Vitráž č. 5: Madona

Umístění:

Levá strana boční lodi, okno vpravo, blíž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráž má obdélníkový tvar s mírně obloukovým závěrem. Výška vitráže činí cca 2,8 m a šířka cca 1,3 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je korunovaná Panna Marie, která má v pravé ruce malého Ježíše a v levé ruce má růženec s velkým křížem. Obě postavy mají kolem hlav svatozáře. Pod nimi je umístěn zlatý podstavec s nápisovou páskou a se zasazeným červeným kamenem. Na rozdíl

od třech předchozích vitráží je však v hnědé nápisové pásce napsáno latinské jméno světice velkými tučnými písmeny: „**ST. MARIA**“ (Překlad: „**SV. MARIE**“). Na jednom transparentním dílku skla vlevo jsou napsány údaje o německé firmě velkým hůlkovým písmem ve třech řádcích: „*GLASMALEREI F. LUCKE GABLONZ A. N.*“ (Překlad: „*SKLOMALBA F. LUCKE JABLONEC N. N.*“). Celou vitráž lemuje světle modrý okraj s rostlinným ornamentálním rámečkem. V jeho dolní části je umístěna žlutá nápisová páska, kde je napsán německý text s věnováním v gotické minuskule ve dvou řádcích: „*19– Gewidmet v. Hermine Rösler Gablonz a. N.–Albrechtsdorf –34*“ (Překlad: „*19– Věnovala Hermine Röslerová Jablonec n. N.–Albrechtice –34*“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Především atribut malého Ježíše patří k Panně Marii. Správnost uvedení jména této světice potvrzuje i nápisová páska na zlatém podstavci.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla spojených olověnými pásky v obdélníkovém tvaru.

Technický stav:

Vitráž je velmi zachovalá.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je informace o tom, že tato vitráž byla v roce 1934 vyrobena jabloneckou firmou Fritz Lucke a darována kostelu Hermine Rösslerovou z Jablonce nad Nisou a Albrechtic v Jizerských horách.

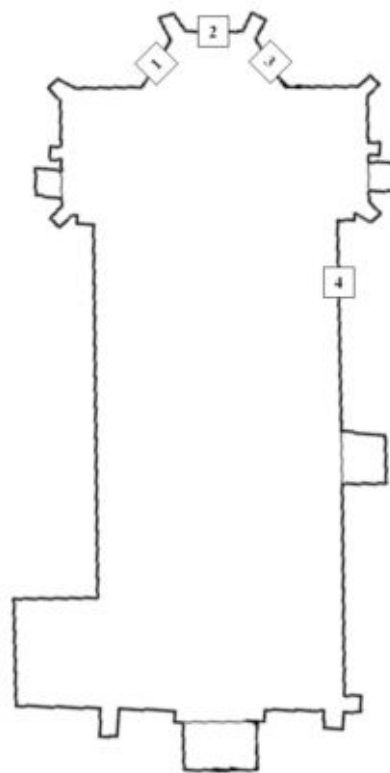
3.1.6 Šumberk nad Desnou (Tanvald), kostel svatého Františka z Assisi

Kostel svatého Františka z Assisi se nachází v Šumberku nad Desnou, který je jednou z městských částí Tanvaldu.

Jedná se o jednolodní novogotický kostel s obdélníkovým půdorysem a se severozápadní věží. Je ukončen polygonálním presbytářem, který je sklenut křížovou žebrovou klenbou.¹⁴⁰ Jeho základní kámen byl položen dne 4. června 1899¹⁴¹ a celá výstavba byla svěřena architektu Karlu Pekárkovi.¹⁴² O rok později se začal vybavovat interiér kostela, především dodáním pěti zvonů zhotovených v dílně c. k. dvorního zvonaře Petra Holzera z vídeňského Nového Města a varhan vytvořených Jindřichem Schiffnerem z pražského Smíchova.¹⁴³ K vysvěcení šumburského kostela došlo až 15. srpna 1901 jabloneckým vikářem Františkem Günterem.¹⁴⁴ Vzhledem k tomu, že byla stavba tohoto kostela zahájena během 50. výročí nástupu Františka Josefa I. na trůn,

se původně jmenoval „Jubilejní kostel císaře Františka Josefa I.“ Současný název se zasvěcením svatému Františku z Assisi se u kostela začal používat až v roce 1918.¹⁴⁵ V roce 1917 bylo pět zvonů odvezeno pro válečné účely. Nové čtyři zvony od firmy Antonín Winter z Broumova byly dodány kostelu až v roce 1927, kdy se poprvé rozezněly o Vánocích dne 25. prosince.¹⁴⁶ Za druhé světové války byly zvony konfiskovány a nové dva byly přivezeny až roku 1993.¹⁴⁷

Před výstavbou tohoto kostela byla obec Šumberk od roku 1738 součástí příchovické římskokatolické farnosti. Avšak rychlý růst obce a potíže s pohřbíváním (obzvlášť v zimě) nakonec přiměly v roce 1885 pár vlivných osobností ze Šumberku dohodnout se na patřičných krocích, mezi něž patřilo zřízení nového římskokatolického kostela a samostatného farního úřadu.¹⁴⁸

Obrázek 6: Půdorys kostela svatého Františka z Assisi v Šumberku nad Desnou (v části města Tanvald). Autor: Jana Staňková

140 POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech 3, P–Š*, s. 513.

141 SEIDEL, Richard: *Trochu historie na pokračování – část třetí*, s. 4.

142 SEIDEL, Richard: *Trochu historie na pokračování – část první*, s. 4.

143 SEIDEL, Richard: *Trochu historie na pokračování – část třetí*, s. 4.

144 SEIDEL, Richard: *Trochu historie na pokračování – závěrečná část*, s. 4.

145 *Sakrální památky v našem okolí*, s. 11.

146 SEIDEL, Richard: *Trochu historie na pokračování – závěrečná část*, s. 4.

147 *Sakrální památky v našem okolí*, s. 11.

148 SEIDEL, Richard: *Trochu historie na pokračování – část první*, s. 4.

V současné době je kostel svatého Františka z Assisi pod správou římskokatolické farnosti se sídlem v Šumburku nad Desnou (součást římskokatolické farnosti Tanvald).

V tomto kostele se v současnosti dochovaly čtyři figurální vitráže, které byly zhotoveny dne 23. listopadu 1900 pobočkou firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou.¹⁴⁹ Zbylé vitráže jsou složené z barevných kosodélníků a mají barevný okraj.

VITRÁŽE V PRESBYTÁŘI

Vitráž č. 1: Madona

Umístění:

Presbytář, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s lomeným závěrem. Výška vitráže činí cca 4,5 m a šířka cca 1,1 m.

Popis:

Ústředním motivem této vitráže je Madona. Korunovaná Panna Marie má ve svém náručí malého Ježíše a stojí bosýma nohama ve výklenku. Obě postavy mají kolem hlav svatozáře. Pozadí je různobarevné v jednotlivých částech, převážně v červené a modré barvě, doplněné bílými rozetami. V rozvinuté nápisové pásce je napsáno latinské jméno světice v gotické minuskule se zvýrazněním modré barvy u každého prvního písmene: „*St. Maria*“ (Překlad: „*Sv. Marie*“). V dolní části vitráže je napsán německý text s věnováním v gotické minuskule se zvýrazněním zlaté barvy téměř u každého prvního písmene: „*Gewidmet vom Bürgermeister Josef Pochmann AD 1900*“ (Překlad: „*Věnoval starosta Josef Pochmann, L. P. 1900*“). Na pravé patce je napsán německý název firmy ve šikmém směru zleva doprava: „*Richard Schlein*“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž, na níž je zobrazena Madona. Vzhledem k atributu v podobě malého Ježíše i rozvinuté nápisové pásce se jménem světice jde o Pannu Marii.

149 DUŠEK, Miroslav: *Skleněné vitráže v Tanvaldě*, s. 4.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků malovaného a barevného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna šesti silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je uvedena informace jak o autorovi, tak i o donátorovi vitráže. Vitráž byla v roce 1900 vyrobena hrádeckou pobočkou firmy Richard Schlein a darována kostelu šumburským starostou Josefem Pochmannem.

Vitráž č. 2: Zmrtvýchvstání Ježíše Krista

Umístění:

Presbytář, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s lomeným závěrem. Výška vitráže činí cca 4,5 m a šířka cca 1,1 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Ježíš Kristus má kolem hlavy svatozář s řeckým křížem a je oblečen v červeném plášti. má v levé ruce hůl a ukazovák pravé ruky si přikládá na hrud'. Stojí bos ve výklenku. Pozadí je opět různobarevné: jsou zde části v modré, červené (někde doplněné bílými dílky skla) a zelené barvě. V dolní části vitráže je napsán německý text s věnováním v gotické minuskule se zvýrazněním zlaté barvy téměř u každého prvního písmene: „*Gewidmet vom August u. Hermine Stumpe AD 1900*“ (Překlad: „*Věnovali August a Hermine Stumpeovi, L. P. 1900*“).

Ikonomografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž, která zachycuje zmrtvýchvstání Ježíše Krista.¹⁵⁰

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků malovaného a barevného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna šesti silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je velmi zachovalá.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je uvedena informace pouze o tom, že v roce 1900 daroval kostelu tuto vitráž manželský pár, August a Hermine Stumpeovi.¹⁵¹

Vitráž č. 3: Svatá Anna s Pannou Marií

Umístění:

Presbytář, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s lomeným závěrem. Výška vitráže činí cca 4,5 m a šířka cca 1,1 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je svatá Anna, která levou rukou objímá malou Pannu Marii a zdvihá pravou ruku. Má kolem hlavy svatozář, svoji hlavu má zahalenou bílým rouchem a oblečena je v červené tunice a v modrém plášti. Panna Marie má kolem hlavy svatozář a ve vlasech červený šátek. Má prosté šaty a přikládá obě ruce k sobě ve znamení prosby. Obě postavy stojí ve výklenku. V rozvinuté nápisové pásce je napsáno latinské jméno světice v gotické minuskule se zvýrazněním modré barvy u každého prvního písmene: „*St. Anna*“. V dolní části vitráže je napsán německý text s věnováním v gotické minuskule se zvýrazněním zlaté barvy téměř u každého prvního písmene:

150 DUŠEK, Miroslav: *Skleněné vitráže v Tanvaldě*, s. 14.

151 SEIDEL, Richard: *Trochu historie na pokračování – část třetí*, s. 4.

„*Gewidmet vom Baumeister Carl Pekárek u. Tochter Anna AD 1900*“ (Překlad: „*Věnovali stavitel Karel Pekárek a dcera Anna, L. P. 1900*“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Především atribut malé Panny Marie patří ke svaté Anně. Správnost jména této světice potvrzuje i nápisová páska.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků malovaného a barevného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna šesti silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor/Donátor:

V dolní části vitráže je uvedena pouze informace o tom, že ji v roce 1900 darovali kostelu stavitel Karel Pekárek a jeho dcera Anna.

VITRÁŽ NA PRAVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI

Vitráž č. 4: Svatý Alois

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno vlevo, nejbliž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s lomeným závěrem. Výška vitráže činí cca 4,5 m a šířka cca 1,1 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen svatý Alois. Kolem hlavy má svatozář. Pravou rukou přidržuje bílou lilii a v obou rukou má velký krucifix. Stojí ve výklenku. Pozadí vitráže je v jednotlivých rádcích dílků

rovněž různobarevné. Pod tímto světcem je napsáno latinské označení pro svatého a německé jméno světce tučným písmem ve zlaté barvě v gotické minuskule: „*St. Aloysius*“ (Překlad: „*Sv. Alois*“). Na každé ze dvou rozvinutých nápisových pásek vedle sebe je napsána jedna část jména donátorky v němčině v gotické minuskule s zvýrazněným prvním písmenem ve zlaté barvě: „*Agathe Bartl*“ (Překlad: „*Agáta Bartlová*“). Pod páskami se nacházejí ornamenty v podobě květů a listů. V pravém rohu vitráže je napsán německý text s údaji o výrobci vitráží: „*Ausgeführt von Richard Schlein, Grottau i. B.*“ (Překlad: „*Provedla firma Richard Schlein, Hrádek n. N.*“) Celou vitráž lemuje modrý okraj zdobený prvky jehličí a červenými a bílými rozetami ve tvaru kruhu a čtverce.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Vzhledem k atributům v podobě krucifixu (kříže) a lilie a nápisové pásce jde o svatého Aloise.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků malovaného a barevného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna šesti silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je velmi zachovalá.

Autor/Donátor:

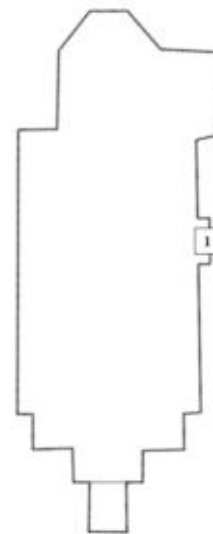
V dolní části vitráže jsou uvedeny údaje o donátorovi. Vitráž darovala kostelu Agáta Bartlová.¹⁵²

152 SEIDEL, Richard: *Trochu historie na pokračování – část třetí*, s. 4.

3.1.7 *Velké Hamry, kostel svatého Václava*

Kostel svatého Václava se nachází ve městě Velké Hamry. Byl postaven v letech 1915–1925 v novogotickém slohu architektem Albrechtem Vosátkem.¹⁵³ Má obdélníkový polygonální presbytář, obdélníkovou sakristii a hranolovou věž umístěnou v průčelí.¹⁵⁴ V současné době je kostel svatého Václava součástí římskokatolické farnosti se sídlem v Tanvaldě.

Vitráže v tomto kostele byly zhotoveny v roce 1923 firmou Fritz Lucke se sídlem v Jablonci nad Nisou. V současnosti jsou však téměř všechny vitráže poškozené. Jediná dochovaná vitráž, kterou ve své práci uvádím, má figurální vyobrazení svatého Václava a nachází se na pravé straně boční lodi kostela (viz níže).

Obrázek 7: Půdorys kostela svatého Václava ve Velkých Hamrech. Autor: Jana Staňková

VITRÁŽ NA PRAVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI

Vitráž č. 1: Svatý Václav

Umístění:

Pravá strana boční lodi, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má úzký obdélníkový tvar s lomeným závěrem. Výška vitráže činí cca 4,9 m a šířka vitráže cca 1,1 m.

Popis:

Na vitráži je vyobrazen svatý Václav ve stříbrném rámečku s rostlinnými ornamenty a dvěma podepřenými sloupy. Tento světec má na hlavě knížecí helmici a kolem hlavy svatozář. Obě ruce má spojené ke znamení modlitby. Má bílý prapor zakončený latinským křížem opřený levou rukou a stříbrný štít. Oba tyto prostředky nesou především znak přemyslovské orlice jako vizuální doklad přemyslovského rodu. Vedle erbu je zvýrazněná nápisová páska se zprávou určenou pro svatého

¹⁵³ Příspěvatelé Wikipedie, *Kostel svatého Václava (Velké Hamry)* [online].

¹⁵⁴ POČHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech 4, T–Ž*, s. 201.

Václava, patrona české země: „*Svatý Václave, nedej zahynouti!*“ Pod rámečkem se nachází rozvinutá nápisová páska s českým textem věnování: „*Věnoval kanovník Václav Oplt (arciděkan v Libochovicích)*“. Pod ní vpravo je napsána datace výroby této vitráže: „*1923*“. Vitráž lemuje oranžový rámeček s ozdobnými ornamenty situovanými nahoře.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž, na níž je vyobrazen svatý Václav – patron české země.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky a je připevněna pěti olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu až na dva popraskané dílky vedle sebe v pravé boční části vitráže.

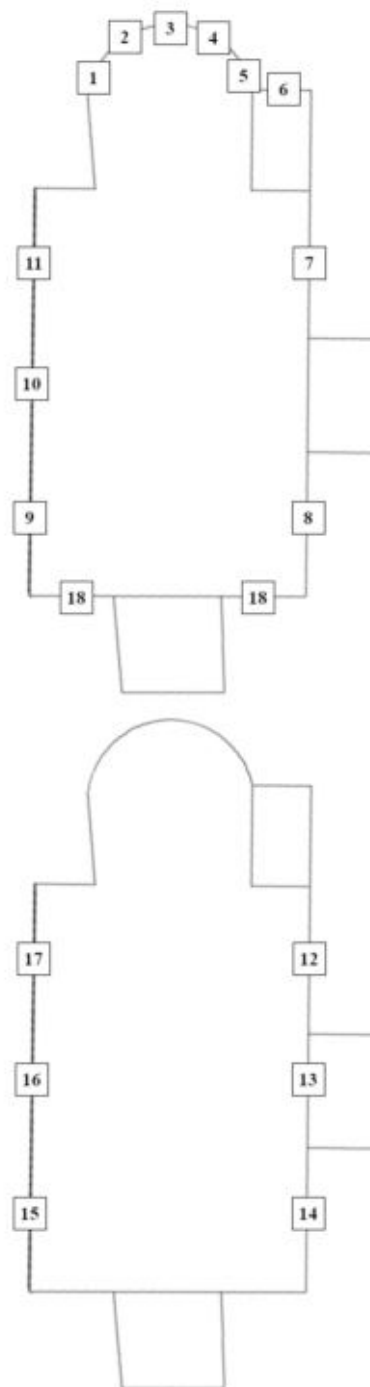
Autor/Donátor:

Tuto vitráž daroval v roce 1923 kostelu litoměřický kanovník a libochovický arciděkan Václav Oplt.

3.1.8 Příchovice (Kořenov), kostel svatého Víta

Kostel svatého Víta se nachází v Příchovicích, které jsou součástí města Kořenov.

Historie příchovického kostela sahá do roku 1690, kdy se v červnu rozhodlo o zřízení dřevěné kaple s hřbitovem. Ve stejném roce byly kaple a hřbitov vysvěceny farářem Helbichem z Držkova. Kaple byla dvakrát rozšířena: nejprve byl zvětšen presbytář, poté došlo i ke zvětšení lodi. V roce 1783 došlo k opravě oken a varhan a k zastřešením nové zvonice. Dne 5. března 1821 začaly opravy kaple po silném větru. Špatný stav kaple dal však nakonec podnět k přestavbě kaple na nový kostel. Základní kámen příchovického kostela byl položen dne 16. června 1821.¹⁵⁵ Tento kostel byl také postaven ze dřeva, opět došlo k několika opravám a dokonce i k přestěhování zařízení kostela do školní budovy. O další stavbě nového příchovického kostela se začalo uvažovat v březnu 1858. Dne 9. května 1859 byla započata stavba již současného kostela, jejíž plán zpracoval architekt Josef Prevot, a 12. října 1862 vysvětil kostel jablonecký vikář Anton Miksch.¹⁵⁶ V roce 1926 proběhly v kostele tři akce: oprava varhan, zavedení elektrického osvětlení a vysvěcení čtyř zvonů se jmény sv. Vít, Margareta, Josef a Michael. O čtyři roky později, roku 1930, byly kostelu pořízeny věžní hodiny s kulatým ciferníkem a nočním osvětlením. V červnu a červenci roku 1938 byla kostelní věž opatřena novým bedněním a oplechováním. Během druhé světové války, v lednu 1942, byly zvony zkonfiskovány pro válečné potřeby. Po roce 1945 proběhla kvůli zachování stavby kostela renovace. V roce 1990 došlo k opravě exteriéru kostela.¹⁵⁷

Obrázek 8: Půdorysy kostela svatého Víta v Příchovicích (v části vesnice Kořenov) – přízemí (nahore), tribuna (dole). Autor: Jana Staňková

¹⁵⁵ MAY, Walter: *Střípky z historie příchovické farnosti (od prvních písemných zmínek, až do roku 1910)*, s. 29–30.

¹⁵⁶ *Střípky z historie příchovické farnosti – pokračování*, s. 21–22.

¹⁵⁷ *Střípky z historie příchovické farnosti – pokračování (od roku 1912 do současnosti)*, s. 18–19.

V současné době spravuje kostel svatého Víta římskokatolická farnost v Příchovicích.

Všechny vitráže v tomto kostele mají pouze ornamentální výzdobu se symboly v podobě např. kříže. Autor ani donátoři vitráží nejsou známí.

VITRÁŽE V PRESBYTÁŘI

Vitráž č. 1: Vitráž s ornamentem řeckého kříže a osmicípých hvězd

Umístění:

Presbytář, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým zakončením nahoře. Výška vitrážového okna činí cca 4,2 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Vitráž zdobí především jednoduché barevné ornamenty složené z obdélníků a čtverců různých barev. V horní části je červený řecký kříž (situován uprostřed) a osmicípé hvězdy (umístěné po stranách vedle kříže) ve fialové a žluté barvě. Kříž lemuje malý oranžový kruh a nad hvězdami jsou žluté kosočtverce.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je zobrazen řecký kříž a osmicípé hvězdy.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 2: Vitráž s ornamentem rozety a řeckých křížů

Umístění:

Presbytář, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 4,2 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Vitráž zdobí především jednoduché barevné ornamenty. V horní části je uprostřed umístěna bílá rozeta a z obou stran vedle ní dva červené řecké kříže. Rozetu lemují kruh střídavě s oranžovými a zelenými pruhy, zatímco oba kříže lemují oranžový kruh s většími zelenými půlkruhy. Pod i nad kříži jsou umístěny malé žluté kosočtverce.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je umístěna rozeta a řecké kříže.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 3: Vitráž s ornamentem latinského kříže a rozet

Umístění:

Presbytář, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 4,2 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Vitráž zdobí především jednoduché barevné ornamenty složené z obdélníků a čtverců různých barev. V horní části je červený latinský kříž (situován uprostřed) a pod křížem jsou tři rozety. Po stranách vedle kříže je zobrazen motiv květin. Kříž lemuje malý oranžový kruh.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je zobrazen latinský kříž a rozety.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olovenými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 4: Vitráž s ornamentem rozety a řeckých křížů

Umístění:

Presbytář, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 4,2 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Viz „Popis“ u vitráže č. 2.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je umístěna rozeta a dva řecké kříže.

Technologický popis:

Vitráž je složena z dílků transparentního a barevného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 5: Vitráž s ornamentem řeckého kříže a osmicípých hvězd

Umístění:

Presbytář, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 2,9 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Viz „Popis“ u vitráže č. 1.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je zobrazen řecký kříž a osmicípé hvězdy.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

VITRÁŽ V SAKRISTII

Vitráž č. 6: Vitráž s barevným latinským křížem

Umístění:

Sakristie, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 2 m a šířka cca 0,8 m.

Popis:

Ústředním motivem je latinský kříž, který je proveden ve třech základních barvách: červená, modrá a žlutá. Vitráž lemuje okraj v modré, zelené, hnědé a žluté barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je umístěn latinský kříž.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky a zpevněna dvěma silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

VITRÁŽE NA PRAVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI (PŘÍZEMÍ)

Vitráž č. 7: Vitráž s ornamenty řeckých křížů

Umístění:

Pravá strana boční lodi v přízemí, okno vlevo, blíž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitrážové okno je sdružené a má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška jedné části sdruženého okna činí cca 1 m a šířka cca 0,43 m.

Popis:

Vitrážové sdružené okno zdobí zejména ornamenty připomínající řecké kříže s modrými skly kolem i v jejich středu. Pod nimi jsou umístěny různobarevná skla, v pravidelném vzoru v oranžovém, zeleném, modrém, fialovém a žlutém odstínu.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž jsou zobrazeny řecké kříže.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna dvěma silnými vodorovnými olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 8: Vitráž s ornamenty řeckých křížů

Umístění:

Pravá strana boční lodi v přízemí, okno vpravo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Jako u předchozí vitráže je vitrážové okno rovněž sdružené a má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška jedné části sdruženého okna činí cca 1 m a šířka cca 0,43 m.

Popis:

Stejně jako u předchozí vitráže jsou hlavním motivem této vitráže žluté ornamenty, které svým tvarem připomínají řecké kříže, kolem nichž a v jejichž středu se nacházejí dílky modrého skla. Avšak na rozdíl od předchozí vitráže jsou skla pod kříži rozmístěna pravidelně v zeleném, fialovém a žlutém odstínu.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž jsou zobrazeny řecké kříže.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky. Je zpevněna dvěma silnými vodorovnými olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

VITRÁŽE NA LEVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI (PŘÍZEMÍ)

Vitráž č. 9: Vitráž s ornamentem řeckého kříže a šípu

Umístění:

Levá strana boční lodi v přízemí, okno vlevo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitrážové okno je sdružené a má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška jedné části sdruženého okna činí cca 1 m a šířka cca 0,43 m.

Popis:

Vitráž sdruženého okna zdobí především ornament připomínající řecký kříž (na pravém okně) a šíp (na levém okně). Ve středu žlutého řeckého kříže se nachází dílek z červeného skla a pod křížem jsou rozmístěny díly ve třech sloupcích v oranžové, zelené, červené, modré a fialové barvě. Ornament šípu je zdoben skličky v modré, červené a fialové barvě a lemuje ho barevný okraj v modrém, červeném, hnědém, zeleném a žlutém odstínu.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž jsou zobrazeny řecký kříž a šíp.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky. Je zpevněna dvěma silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 10: Vitráž s ornamenty řeckých křížů

Umístění:

Levá strana boční lodi v přízemí, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitrážové okno je sdružené a má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška jedné části sdruženého okna činí cca 1 m a šířka cca 0,43 m.

Popis:

Stejně jako u dvou vitráží (č. 7 a 8) zdobí vitráž ornamenty, které svým tvarem připomínají žluté řecké kříže. V jejich středu se nachází dílek z červeného skla. Pod nimi jsou ve třech sloupcích rozmístěny jednotlivé barevné dílky skla ve světle i tmavě modré, červené, oranžové, růžové, hnědé a fialové barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž jsou umístěny řecké kříže.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky. Je zpevněna dvěma silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 11: Vitráž s ornamentem šípu a řeckého kříže

Umístění:

Levá strana boční lodi v přízemí, okno vpravo, blíž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitrážové okno je sdružené a má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška jedné části sdruženého okna činí cca 1 m a šířka cca 0,43 m.

Popis:

Vitráž sdruženého okna zdobí především ornament připomínající řecký kříž (na levém okně) a šíp (na pravém okně). Ve středu žlutého řeckého kříže se nachází dílek z červeného skla a pod křížem jsou rozmístěny díly ve třech sloupcích v oranžové, zelené, červené, modré a fialové barvě. Ornament šípu je zdoben skličky v modré, červené a fialové barvě a lemuje ho barevný okraj v modrém, červeném, hnědém, žlutém a zeleném odstínu.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž jsou zobrazeny šíp a řecký kříž.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla spojených olověnými pásky. Je zpevněna dvěma silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

VITRÁŽE NA PRAVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI (TRIBUNA)

Vitráž č. 12: Vitráž s ornamentem řeckého kříže ve středu

Umístění:

Pravá strana boční lodi v tribuně, okno vlevo, blíž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 4,2 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Na této vitráži, uprostřed horní části, je znázorněn ornament připomínající drobnou květinu. Její okvětní lístky jsou provedeny v modré barvě a v jejich středu je umístěn malý řecký kříž. Všechny tři části vitráže lemují různobarevné rámečky rozdělené v jednotlivých pruzích s téměř pravidelným uspořádáním barevných odstínů: modrý, červený, zelený, fialový, žlutý, oranžový a růžový. Nad zbylými dvěma částmi vitráže vedle prostřední s křížem jsou kosočtverce ve čtyřech barvách: červená, zelená, žlutá a fialová.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je umístěna květina a řecký kříž.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu, až na chybějící horní část vlevo.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 13: Vitráž s ornamentem latinského kříže

Umístění:

Pravá strana boční lodi v tribuně, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 4,2 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Ve střední části vitráže je umístěn ornament červeného latinského kříže. Všechny tři části vitráže lemují různobarevné rámečky rozdělené v jednotlivých pruzích s téměř pravidelným uspořádáním barevných odstínů: modrý, červený, zelený, fialový, žlutý, oranžový. Nad zbylými dvěma částmi vitráže vedle prostřední s křížem jsou kosočtverce ve třech barvách: červená, žlutá a fialová.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je zobrazen latinský kříž.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 14: Vitráž s ornamentem řeckého kříže ve středu

Umístění:

Pravá strana boční lodi v tribuně, okno vpravo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 4,2 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Popis této vitráže je téměř stejný jako u vitráže č. 12, až na levou část vitráže, která je doplněna drobnými kosočtverci v zelené, oranžové a žluté barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je umístěna květina a řecký kříž.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

VITRÁŽE NA LEVÉ STRANĚ BOČNÍ LODI (TRIBUNA)

Vitráž č. 15: Vitráž s ornamentem řeckého kříže ve středu

Umístění:

Levá strana boční lodi v tribuně, okno vlevo, blíž ke kruchtě.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 4,2 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Viz „Popis“ u vitráže č. 14.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je zobrazena květina a řecký kříž.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 16: Vitráž s ornamentem latinského kříže

Umístění:

Levá strana boční lodi v tribuně, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 4,2 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Viz „Popis“ u vitráže č. 13.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je umístěn latinský kříž.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

Vitráž č. 17: Vitráž s ornamentem řeckého kříže ve středu

Umístění:

Levá strana boční lodi v tribuně, okno vpravo, blíž k presbytáři.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška vitrážového okna činí cca 4,2 m a šířka cca 1,4 m.

Popis:

Viz „Popis“ u vitráže č. 12.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je zobrazena květina a řecký kříž.

Technologický popis:

Vitráž je složena z dílků transparentního a barevného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

VITRÁŽE VE CHODBÁCH VEDOUCÍCH DO KRUCHTY

Vitráž č. 18: Vitráž s červeným latinským křížem

Umístění:

Po chodbách vedoucích do krucht, okno vlevo a vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Jedná se o dvě vitrážová okna se stejným motivem kříže. Vitrážová okna mají obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška jednoho okna činí cca 2 m a šířka cca 0,8 m.

Popis:

Ústředním motivem dvou vitrážových oken je latinský kříž zhotovený ze skel v červené a oranžové barvě. Střed kříže je zbarven dožluta. Vitráž lemuje okraj ve dvou různých modrých odstínech.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální výzdobu vitráže, na níž je umístěn latinský kříž.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného skla a je spojena olověnými pásky a zpevněna dvěma silnými vodorovnými olověnými pásy.

Technický stav:

Vitráž je v dobrém stavu.

Autor/Donátor:

Na vitráži není uvedeno jméno autora ani jméno donátora.

3.2 Profánní objekty

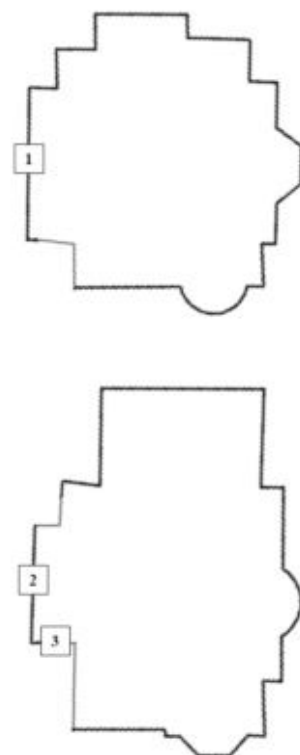
3.2.1 Jablonec nad Nisou, vily bratří Jägerů

Vily Josefa a Maxe Jägerových ve stylu pozdní geometrické secese¹⁵⁸ se nacházejí vedle sebe v ulici 28. října v Jablonci nad Nisou. Jejich stavby projektoval český architekt německého původu a jablonecký rodák Robert Hemmrich¹⁵⁹ v letech 1909 (vila Josefa Jägera) a 1912 (vila Maxe Jägera).¹⁶⁰

Vlastníci vil, Josef a Max Jägerovi,¹⁶¹ se v 1. polovině 20. století proslavili jako spolumajitelé jablonecké bižuterní firmy Gebrüder Jäger. V dnešní Průmyslové ulici nechali vybudovat továrnu, kterou jako jeden z tehdy významných podniků pak v roce 1906 navštívil císař František Josef I.¹⁶²

Ve 20. letech 20. století došlo ke stavebním úpravám obou vil, zřejmě kvůli drsným klimatickým podmínkám města.¹⁶³ V 60. letech 20. století sloužila vila Josefa Jägera jako mateřská škola.

V současné době se obě vily nacházejí na území památkové zóny města Jablonce nad Nisou a jsou spolu s areálem bývalé továrny bratří Jägerů ve vlastnictví firmy Preciosa a. s., která je využívá především pro administrativní účely.

Obrázek 9: Půdorysy vil bratří Jägerů v Jablonci nad Nisou – vila Josefa Jägera (nahoře), vila Maxe Jägera (dole). Autor: Jana Staňková

158 LUŠTICKÁ, Hana, Pavel HALÍK a Aleš JUNGSMANN: *Slavné vily Libereckého kraje*, s. 76.

159 Robert Hemmrich (1871–1876) byl německý architekt narozený v Jablonci nad Nisou. V letech 1888–1889 studoval na průmyslové škole v Liberci a v roce 1895 složil stavitelskou zkoušku v Linci. Jeho stavby byly projektovány v několika slozích: od historismu přes secesi až k moderně. Jeho poslední stavby byly ovlivněny funkcionalismem. Mezi jeho nejvýznamnější stavby patří např. bývalé městské lázně v Jablonci nad Nisou, hotel Praha v Liberci či některé rozhledny v Jizerských horách. In: LUŠTICKÁ, Hana, Pavel HALÍK a Aleš JUNGSMANN: *Slavné vily Libereckého kraje*, s. 74–75.

160 LUŠTICKÁ, Hana, Pavel HALÍK a Aleš JUNGSMANN: *Slavné vily Libereckého kraje*, s. 74, 77.

161 Bratři Josef a Max Jägerovi byli kovorytec a pasíř. V roce 1898 spolu založili firmu zvanou Gebrüder Jäger. Nejprve podnikali v podkroví otcova domu, poté roku 1905 zřídili obchodní společnost zabývající se kovovou bižuterií. Tato rodinná firma měla obchodní zastoupení i v zahraničí (Paříž, Londýn a New York). Navíc obdržela v roce 1935 zlatou medaili na Světové výstavě v Paříži. In: NOVÝ, Petr: *Ve službách módy a stylu: česká bižuterie v období první republiky (1918–1938)*, s. 56, 150.

162 LUŠTICKÁ, Hana, Pavel HALÍK a Aleš JUNGSMANN: *Slavné vily Libereckého kraje*, s. 75.

163 LUŠTICKÁ, Hana, Pavel HALÍK a Aleš JUNGSMANN: *Slavné vily Libereckého kraje*, s. 78.

Svým stylovým i hmotovým uspořádáním se obě vily příliš neliší. Shodují se zejména ve fasádách zdobených směsí hladké a hrubé šedé omítky, vysokých podezdívkách z hrubě tesaných žulových kamenů, válcových pavilonech umístěných na střeše a sloupech oplocení. Rozdíly mezi nimi jsou především odlišné arkýře a rozměry obytných prostor.¹⁶⁴

V obou rodinných vilách jsou všechny vitráže umístěné ve schodišťových halách a u jedné z nich je i jedna ve vchodových dveřích. Zatímco vitrážová okna ve schodišťové hale vily Josefa Jägera prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu, vitrážová okna ve schodišťové hale vily Maxe Jägera zůstala zachovaná a byla zhotovena pobočkou firmy Carla Ludwiga Türkeho z Hrádku nad Nisou.¹⁶⁵ Vitráže, nacházející se na toaletách obou vil, z důvodu nepřístupnosti neuvádím.

VILA JOSEFA JÄGERA (Č. P. 1970 28. ŘÍJNA 24)

Vitráž č. 1: Vitrážová okna ve schodišťové hale

Umístění:

Schodišťová hala, 1. patro.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitrážových oken v hale je osm. Jedná se o vitrážová okna ve dvou řadách ve tvaru čtverce o rozměrech 0,9 x 0,9 m a obdélníku o rozměrech 1,8 x 0,9 m.

Popis:

Vitrážová okna jsou ozdobena dekorativními vzory z čirých a barevných dílků skla.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráže z období, kdy byly vily postaveny. Pravděpodobně měly pouze dekorativní funkci a nevyjadřují žádné symboly.

164 LUŠTICKÁ, Hana, Pavel HALÍK a Aleš JUNGSMANN: *Slavné vily Libereckého kraje*, s. 76, 78.

165 DRAHOTOVÁ, Olga: *Historie sklářské výroby v českých zemích. I. díl, Od počátků do konce 19. století*, s. 339.

Technologický popis:

Vitrážová okna se skládají z dílků transparentního a barevného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitrážová okna jsou ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor:

Jméno autora původní vitráže zde není uvedeno. Uveden je zde restaurátor vitráže David Roskovec.

VILA MAXE JÄGERA (Č. P. 1969 28. ŘÍJNA 22)

Vitráž č. 2: Vitrážová okna v schodišťové hale

Umístění:

Schodišťová hala, 1. patro.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Stejně jako u oken ve vile Josefa Jägera je umístěno v hale osm vitrážových oken ve dvou řadách ve tvaru čtverců a obdélníků. Rozměry vitrážového okna ve tvaru čtverce činí 0,9 x 0,9 m a rozměry vitrážového okna ve tvaru obdélníku 1,8 x 0,9 m.

Popis:

Stejně jako u předchozí vily jsou na vitrážových oknech dekorativní vzory z čirých a barevných dílků skla. V dolní části vitráže jsou napsány údaje o německé firmě, která původně vyráběla vitráže v této vile: „C. Türke & Co., Grottau i. B.“ (Překlad: „C. Türke & Co., Hrádek nad Nisou.“)

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráže z období, kdy byly vily postaveny. Pravděpodobně měly pouze dekorativní funkci a nevyjadřují žádné symboly.

Technologický popis:

Podobně jako u předchozí vily i tato vitrážová okna se skládají z dílků transparentního a barevného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitrážová okna jsou ve velmi dobrém stavu. Jedná se o originální vitrážová okna.

Autor:

Jméno autora je napsáno v dolní části třetího vitrážového okna ve tvaru obdélníku. Jedná se o hrádeckou pobočku firmy označenou jako Carl Ludwig Türcke & Co.

Vitráž č. 3: Vitráž na vchodových dveřích

Umístění:

Vchodové dveře.

Členění a rozměry vitráže:

Vitrážové okno má čtvercový tvar. Jeho rozměry činí cca 0,4 x 0,4 m.

Popis:

Uprostřed vitráže je umístěn bílý čtverec, jenž střídavě lemují zelené a modré dílky.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž z období, kdy byly vily postaveny. Pravděpodobně měla pouze dekorativní funkci a nevyjadřuje žádné symboly.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a barevného (modrého a zeleného) skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor:

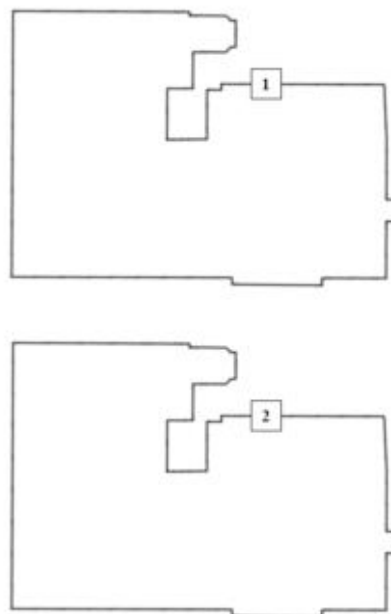
Autor není na této vitráži uveden.

3.2.2 Jablonec nad Nisou, budova Okresního policejního ředitelství

Budova Okresního policejního ředitelství se nachází v ulici 28. října 424/10 v Jablonec nad Nisou.

Historie této budovy sahá do roku 1900, kdy se Heinrich Hoffmann,¹⁶⁶ který pracoval jako obchodní agent v Paříži, po studiích v pražském Kheilově institutu, rozhodl přeměnit jablonecký rodinný podnik na firmu pojmenovanou po něm: „*Heinrich Hoffmann Gablonz*“. Zatímco jeho otec Franz Hoffmann spravoval jablonecké ústředí, Heinrich Hoffmann působil jako vedoucí pařížské pobočky. Po vypuknutí 1. světové války však Heinrich Hoffmann musel provoz pobočky ukončit a stáhnout se zpět do své rodné země. Jeho jablonecká budova v dnešní ulici 28. října byla dokončena zřejmě až roku 1918 Robertem Hemmerichem a za působení Hoffmanova podniku se tak stala jedním z nejvyhlášenějších jabloneckých exportních domů v době první republiky.¹⁶⁷

Všechny malované vitráže v dnešní budově Okresního policejního ředitelství byly vyrobeny ve stylu art deco pobočkou firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou¹⁶⁸ a poté v roce 2000 byly restaurovány firmou Milan Drábek – Vitráž ze Svoru.¹⁶⁹

Obrázek 10: Půdorysy budovy Okresního policejního ředitelství v Jablonce nad Nisou – 1. mezipatro (nahore), 2. mezipatro (dole).
Autor: Jana Staňková

166 Heinrich Hoffmann byl podnikatel a ředitel jablonecké exportní firmy, která se za první republiky zabývala výrobou bižuterních kamenů i umělecké krystalerie. Jeho zetěm byl Henry Günther Schlevogt, který se oženil s jeho dcerou Charlotte a který se svým tchánem až do roku 1930 spolupracoval na výrobě. In: NOVÝ, Petr: *Ve službách módy a stylu: česká bižuterie v období první republiky (1918–1938)*, s. 109.

167 ŘEHÁČEK, Marek: *Jablonecké maličkosti*, s. 145–146.

168 ŘEHÁČEK, Marek: *Jablonecké maličkosti*, s. 150.

169 *Restaurování vitráží* – Milan Drábek – Vitráž [online].

VITRÁŽ V PROSTORU SCHODIŠTĚ V 1. MEZIPATŘE

Vitráž č. 1: Alegorie města Jablonec nad Nisou mácí roh hojnosti s doprovodem pěti dětí

Umístění:

Schodiště, 1. mezipatro.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má čtvercový tvar s půlkruhovým závěrem a je rozdělena do pěti částí. Rozměry vitráže činí cca 2,8 x 2,8 m.

Popis:

Ústředním motivem vitráže je bohatě zdobená žena s korunou na hlavě, která je zjevnou personifikací úspěšného a bohatého města. Jedná se o alegorii města Jablonec nad Nisou. Sedí na zeleném trůně a v levé ruce má roh hojnosti, z něhož se sypou šperky a broušené kameny odkazující na obchodní pověst tohoto města.

Pod jejím trůnem sedí a prohlíží si perlové náhrdelníky a barevné šperky pět malých dětí, které reprezentují světadíly, kam se jablonecké zboží tehdy vyváželo – Afriku, Austrálii, Evropu, Ameriku a Asii (respektive stát Japonsko).¹⁷⁰ Mezi nimi je umístěn znak města, jablonoň s červenými jablky na zeleném kopečku se stříbrnou řekou Nisou, který je situován na modrém poli.

Nad alegorií města Jablonec nad Nisou se nachází ornament s květinovým motivem, listím, červenými ptačími pery. Květinový věnec lemují červeného motýla (velmi se podobá druhu babočky pavího oka), který byl jednoznačným symbolem exportní firmy vedené Heinrichem Hoffmannem. Celou vitráž dále zdobí světle zelenomodré dekorativní pruhy zobrazené jako mříže a osazené bílými drobnými květinami a doplňují je jednoduché vázy s bílými rostlinami.

V obou bočních částech vitráže je umístěné ozdobné kapradí ve světle hnědém a krémovém odstínu. Kapradí lemují dva miniaturní obrazy dopravních prostředků, které byly pro export jabloneckého zboží tehdy nesmírně důležité. Na obraze na pravé straně je vyobrazena lokomotiva, zatímco

¹⁷⁰ Dítě reprezentující Asii má na hlavě paruku s dřívky, kterou nosí např. japonské gejši. Japonsko bylo také prvním mimoevropským státem, který začal v první polovině 20. století provádět špionáž a napodobit metody výroby jablonecké bižuterie, především výrobu skleněných kroužkových náramků (tzv. banglí). In: NOVÝ, Petr: *Ve službách módy a stylu: česká bižuterie v období první republiky (1918–1938)*, s. 58–59.

na obraze na levé straně je vyobrazena loď.¹⁷¹ V dolní části vitráže, pod obrazem lodi, je v německém jazyce vyznačen název a místo působení firmy zabývající se výrobou vitráží v této budově: „*R. Schlein, Grottau* ^{i/B.}“ (Překlad: „*R. Schlein, Hrádek n. N.*“).

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Podle výše zmiňovaného popisu je alegorie města Jablonec nad Nisou zjevnou personifikací ukázkového města,¹⁷² u něhož se vyžadují především tyto vlastnosti: úspěch, bohatství a dobrá obchodní pověst. Pět dětí pod jejím trůnem symbolizuje světadíly, kam bylo exportováno na počátku 20. století jablonecké zboží (jedná se o sklo a bižuterii).

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků transparentního a malovaného skla a jako celek je konstruovaná a zarámovaná zřejmě do ebenového dřeva. U části vitráže, kde je zobrazena alegorie města Jablonec nad Nisou v podobě ženy a pěti světadílů v podobě dětí, jsou jednotlivé dílky spojené olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor:

V dolní části vitráže jsou uvedeny údaje o výrobcí. Vitráž vyrobila pobočka firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou.

VITRÁŽ V PROSTORU SCHODIŠTĚ VE 2. MEZIPATŘE

Vitráž č. 2: Alegorie Rakouska s doprovodem čtyř dětí

Umístění:

Schodiště, 2. mezipatro.

171 ŘEHÁČEK, Marek: *Jablonecké maličkosti*, s. 146 a 148.

172 Alegorie města byla na konci 19. století jedním z nejčastěji reprezentativních světských motivů vitráží v budovách radnic ve severních Čechách, např. v liberecké radnici z roku 1893, ve frýdlantské radnici z roku 1896 či v tanvaldské radnici z roku 1909. In: ŘEHÁČEK, Marek: *Jablonecké maličkosti*, s. 148.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 3,7 m a šířka cca 2,8 m.

Popis:

Vitráž se skládá ze šesti dílů. Ústředním motivem je střední část vitráže, kde je zobrazena ženská postava. Tentokrát se jedná o alegorii Rakouska.¹⁷³ Její personifikaci dokazuje i název dříve existující říše umístěný na zdobeném podstavci se dvěma stuhami v hnědé a oranžové barvě a půl věncem, psaný v latině: „*AUSTRIA*“. Na hlavě má alegorie Rakouska korunu a kolem ní vavřínový věnec. V pravé ruce má kovový štít se znakem rakouské dvojhavé orlice na žlutém poli a vavřínový věnec, zatímco v levé ruce má rakouskou korunu a meč. V pozadí je oblouk zdobený perlovým náhrdelníkem.

Nad hlavou alegorie Rakouska můžeme spatřit oblouk zdobený na vrcholu pětiosým peřím. Součástí oblouku jsou i iniciály „*H. H.*“, v hnědém rámečku dozdobeném modrými stuhami. Z těchto iniciál lze vyčíst, že se jedná o zkratku jména Heinricha Hoffmanna.

V pravé a levé boční části vitráže jsou umístěné čtyři malé děti, které představují světadíly, kam se jablonecké zboží vyváželo – Evropu, Asii, Afriku a Ameriku.¹⁷⁴ Názvy třech světadílů jsou napsány v latinském jazyce („*EUROPA*“, „*AFRICA*“, „*AMERICA*“). Výjimku však tvoří Asie, která je napsána v němčině: „*ASIEN*“. Jednotlivé světadíly jsou charakterizovány symboly, které jsou pro ně typické, jako např. Sfinga, papoušek, socha Buddhy atd. Celá vitráž je dozdobena modrou girlandou a ve středové části i šatony. Na rozdíl od vitráže v 1. mezipatře chybí dětská postava představující Austrálii.

V dolní části vitráže, pod ikonou Ameriky, jsou v němčině vyznačeny základní údaje o firmě, která vyrobila vitráž v této budově: „*Rich. Schlein, Grottau ⁱ/_{B.}*“ (Překlad: „*Rich. Schlein, Hrádek n. N.*“).

173 Alegorie a symboly rakouskouherské monarchie byly po vyhlášení samostatného československého státu odstraněny z veřejných objektů v rámci oficiálního zákazu připomínat věci týkající se již zaniklé absolutistické říše. Bývalý Hoffmanův jablonecký podnik byl však jedním z těch, které tvořily výjimku. In: ŘEHÁČEK, Marek: *Jablonecké maličkosti*, s. 150.

174 ŘEHÁČEK, Marek: *Jablonecké maličkosti*, s. 150.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž. Podle výše zmiňovaného popisu odkazuje korunovaná dáma vlastníci klenot, štít a meč na dřívější říši s názvem Rakousko-Uhersko, zatímco čtyři děti symbolizují světa-díly, do nichž se jablonecké zboží na počátku 20. století vyváželo.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z transparentního a malovaného skla a je spojena olověnými pásky v obdélníkovém tvaru a pevně zarámovaná do ebenového dřeva s rozdělením do šesti obdélníků. V každé dolní části vitrážového okna je uprostřed vitráž zpevněna silnějším olověným pásem.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor:

V dolní části vitráže nalezneme stejně jako u předchozí vitráže název a adresu jejího výrobce, pobočka firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou.

3.2.3 Jiřetín pod Bukovou, vila Johanna Schowanka

Vila Johanna Schowanka¹⁷⁵ se nachází v obci Jiřetín pod Bukovou. Jedná se o jednoduchou dvoupatrovou budovu postavenou ve funkcionalistickém stylu s půdorysem podobajícím se písmenu V.

Historie této budovy sahá do roku 1908, kdy byla postavena českým architektem německého původu a jabloněckým rodákem Robertem Hemmrichem spolu s rodinnou továrnou¹⁷⁶ zabývající se tehdy výrobou textilních a soustružnických sortimentů ze dřeva. Podle jedné dochované historické dokumentace uložené v Národním památkovém ústavu měla první verze vily pravděpodobně

Obrázek 11: Půdorys vily Johanna Schowanka v Jiřetíně pod Bukovou. Autor: Jana Staňková

mansardovou střechu a doplnila ji zajímavě řešená zahrada. Přibližně v letech 1935–1938 byla vila stejným architektem přestavěna do již současné podoby na přání Johanna „Hanse“ Schowanka mladšího, který v roce 1934 převzal rodinný podnik po smrti svého stejnojmenného otce.¹⁷⁷ Od roku 1945 až asi do roku 2001 sloužila rodinná vila jako mateřská škola a jesle. Poté se nějakou dobu nevyužívala a postupně chátrala. Před dalším chátráním ji zachránila obec Jiřetín pod Bukovou zakoupením. V roce 2009 obec zajistila její rekonstrukci a poté ji zpřístupnila veřejnosti jako Muzeum místní historie s nabídkou čtyř expozic věnujících se místní historii, počátkům lyžování, truhlářskému náčiní a přírodě.¹⁷⁸

Všechny vitráže v této budově nalezneme na dvou místech: ve schodišťové hale a v místnosti zvané „Zimní zahrada“. Autor vitráží není známý. Vitráž ve dveřní výplni v místnosti „Zimní zahrada“ byla restaurovaná Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

175 Johann Schowanek (1868–1934) proslul v Československu především jako zakladatel své společnosti, která se dnes pod značkou Detoa Albrechtice s.r.o. zabývá výrobou dřevěných perlí, hraček a klavírních instrumentů. Svoji kariéru zahájil Johann Schowanek již v rodinné tradici jako soustružník a pak se začal živit jako podnikatel své stejnojmenné firmy v Desné. Nejprve ji provozoval v pronajatém bytě někdejší sklářské brusírny pod jménem „Starý mlýn“, poté v podkrovní místnosti Endlerova hostince a nakonec v pronajaté textilní továrně. Jeho vyráběné textilní součástky se roznášely po celé Evropě (včetně Ruska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku). Z důvodu rozšíření své výroby se musel Johann Schowanek nakonec přestěhovat do nového závodu v Jiřetíně pod Bukovou, jehož provoz začal v roce 1908. In: ŽÁK, Ladislav: *Z historie firmy Johann Schowanek – Tofa – Detoa Albrechtice s.r.o.*, s. 8.

176 MACHOVSKÝ, Jan: *Tvář venkova – venkovské stavby 2013*, s. 45.

177 Národní památkový ústav – Ústřední seznam kulturních památek České republiky: *Identifikátor záznamu 11155909: Vila* [online]. ŽÁK, Ladislav: *Z historie firmy Johann Schowanek – Tofa – Detoa Albrechtice s.r.o.*, s. 8.

178 MACHOVSKÝ, Jan: *Tvář venkova – venkovské stavby 2013*, s. 45.

VITRÁŽ VE SCHODIŠŤOVÉ HALE

Vitráž č. 1: Žena nesoucí koš jablek

Umístění:

Schodišťová hala, 1. mezipatro.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem a je rozdělena do dvanácti částí zarámovaných do ebenového dřeva. Výška vitráže činí cca 3,55 m a šířka cca 1,90 m.

Popis:

Ústřední motiv vitráže se nachází ve střední části, kde je zobrazena ženská postava, která má na hlavě zdobený účes a na ruku zlaté náramky. Oblečena je v šatech s fialovými rukávy a zelenou sukni ve tvaru obdélníku složeného ze čtverců ve třech sloupcích a ozdobenou zlatými pásky. Na hlavě nese koš s jablky. Na obou stranách vitráže jsou umístěny dva různé předměty s modrými rámečky v oválném tvaru: vlevo je umístěn koš s červenými květinami, zatímco vpravo se nachází koš s ovocem. Ostatní části vitráže tvoří většinou dekorativní ornamenty v podobě jednoduchých spirál, šachovnicových pásků (často v kombinaci žluté a hnědé barvy nebo žlutého a transparentního dílku skla vedle sebe), oblouku a pásku střídavě ve žluté a hnědé barvě atd.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální vitráž s ornamentálními a dekorativními motivy z období, kdy byla vila postavena. Pravděpodobně měla pouze dekorativní funkci a nevyjadřuje žádné symboly.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků matného, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu.

Autor:

Na vitrážovém okně není uvedeno jméno autora.

VITRÁŽE V MÍSTNOSTI „ZIMNÍ ZAHRADA“

Vitráž č. 2: Ozdobné ornamentální motivy

Umístění:

Místnost „Zimní zahrada“.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráží se stejným motivem je osm, v tom je jedna umístěná ve dveřích a zbylých sedm v oknech. Všechny vitráže mají obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem a každá je rozdělená do třech částí. Výška jedné vitráže činí cca 2,44 m a šířka cca 1,76 m.

Popis:

Na rozdíl od vitráže v prostorách schodiště nemají vitráže v místnosti „Zimní zahrada“ ústřední figurální motiv. Tvoří je především drobné dekorativní ornamenty. Uprostřed horní části vitráže je v polokruhové části umístěn motiv, který se skládá ze tří čtverců. Ve vnitřním transparentním čtverci je čtyřcípá hvězda, v dalším pootočeném čtverci jsou čtyři oválná sklíčka v béžové barvě, doplněná drobnými spirálami. Třetí čtverec je v rozích zdobený květinovým motivem a spirálami. Podklad druhého a třetího čtverce je ve smetanové barvě. Ústřední motiv je obklopen „dlaždicovým“ vzorem, který je složený z transparentních čtverců, lichoběžníků a obdélníků. V obou spodních částech okna jsou hlavním motivem zdobené čtyři obdélníky. Obdélník je tvořen středovou čtyřcípou hvězdou orámovanou kosočtvercem a spirálovými motivy. Ostatní díly vitráže tvoří obdélníky a lichoběžníky. Celou vitráž po obvodu lemuje ozdobný pásek.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráže z období, kdy byla vila postavena. Pravděpodobně měly pouze dekorativní funkci a nevyjadřuje žádné symboly.

Technologický popis:

Vitrazová okna se skládají z dílků transparentního, matného a barevného skla a jsou zasazena do mosazi, do níž jsou drážky vyfrézované a letováním spojeny k sobě.

Technický stav:

Všechny vitráže jsou ve velmi dobrém stavu. Vitráž ve dveřní výplni prošla restaurováním Davidem Roskovcem ze Železného Brodu.

Autor:

Na osmi vitrazových oknech není uveden autor.

3.2.4 *Albrechtice v Jizerských horách, hrobka rodiny Johanna Schowanka*

Hrobka rodiny Johanna Schowanka se nachází na hřbitově naproti kostelu svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách. Stejně jako u vily Johanna Schowanka umístěné v obci Jiřetín pod Bukovou v předchozí kapitole je hrobka rovněž historickou památkou sloužící jako hmotná upomínka na rodinu Schowankových.

Tato kamenná rodinná hrobka byla postavena v roce 1935, ale její stavitel není známý. Hrobka je postavena v oválném půdorysu. U vchodu je umístěn mohutný ústupkový portál. Hrobka je ukončená kupolí vrcholící křížem a pokrytou měděným plechem. Nad vstupem je situována reliéfní nika s křesťanským motivem dvou ctností: Víry a Naděje. V interiéru hrobky je umístěna mozaika s výjevem scény

Ukřižování Ježíše Krista s patrným podpisem Josefa Jaroše z Prahy a pozlaceným nápisem: „*FAMILIE JOHANN SCHOWANEK*“.¹⁷⁹

Všechny vitráže s motivem latinského kříže se nacházejí v interiéru rodinné hrobky. Stejně jako v případě vily Johanna Schowanka není autor vitráží známý.

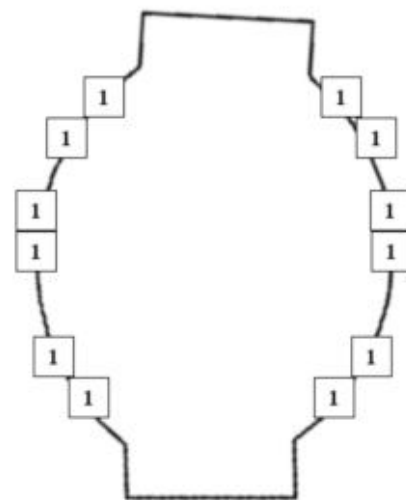
Vitráž č. 1: Zlatý latinský kříž na modrém poli

Umístění:

Interiér rodinné hrobky.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitrážových oken se stejným motivem kříže v této rodinné hrobce je dvanáct. Všechna okna jsou uspořádána pravidelně párově vedle sebe a mají úzký obdélníkový tvar s půlkruhovým závěrem. Výška jedné vitráže činí cca 4,25 m a šířka cca 0,7 m.

Obrázek 12: Půdorys hrobky rodiny Johanna Schowanka v Albrechticích v Jizerských horách. Autor: Jana Staňková

¹⁷⁹ Národní památkový ústav – Ústřední seznam kulturních památek České republiky: *Identifikátor záznamu 11216362 – Hrobka rodiny Johanna Schowanka* [online]. Národní památkový ústav – Metainformační systém: *Hrobka Johanna Schowanka* [online].

Popis:

Ústředním jednoduchým motivem všech dvanácti vitrážových oken je latinský kříž umístěný na modrém poli, které postupně od středu přechází od světle do tmavě modré barvy. Kříž je zobrazen spektrálně ve třech odstínech žluté, oranžové a červené barvy. Střed kříže zdobí paprsky ve světle modré barvě.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráže s motivem kříže z období, kdy byla hrobka postavena. Pravděpodobně měly pouze dekorativní funkci a nevyjadřují žádné symboly.

Technologický popis:

Vitrážová okna se skládají z dílků transparentního a barevného skla a jsou spájená olověnými pásky, zhotovenými v pravidelném obdélníkovém tvaru, a zpevněna čtyřmi silnými vodorovnými olověnými pásky.

Technický stav:

Všechna vitrážová okna jsou ve velmi dobrém stavu.

Autor:

Na dvanácti vitrážových oknech se stejným motivem není uvedeno jméno autora.

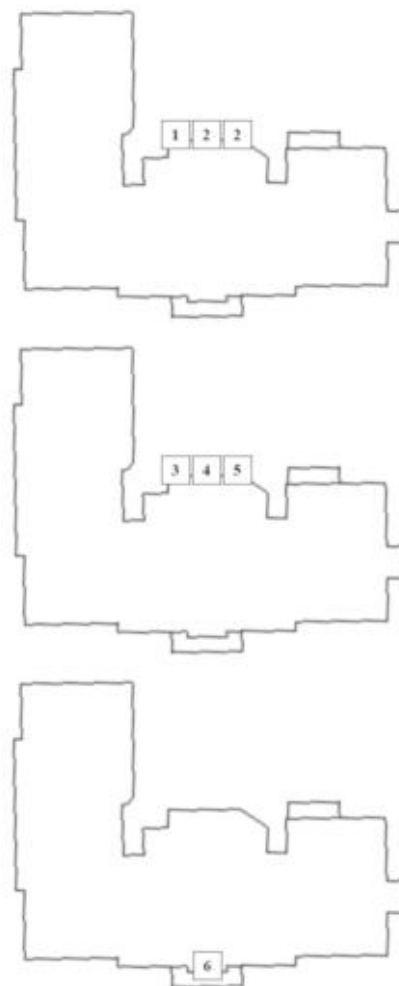
3.2.5 *Tanvald, budova městské radnice*

Budova městské radnice se nachází v ulici Palackého 359 v Tanvaldě. Jedná se o pozdně secesní budovu s bohatou štukovou výzdobou na východní a jižní straně.

Stavba radnice byla 18. prosince 1907 schválena podle návrhu od dvojice vídeňských architektů, Motkeho a Schrankela, na základě vyhlášené soutěže a provedena byla stavební firmou Umann a Krause z Polubného. Její základní kámen byl položen dne 10. července 1908. Stavba trvala 16 měsíců a dne 1. října 1909 bylo povoleno užívání budovy radnice. První zasedání městského zastupitelstva v nové radnici se konalo 15. prosince 1909. Dne 27. března 1918 navštívil radnici poslední rakouský císař Karel I. v rámci své cesty po českém území.

V říjnu 1942 došlo ke sloučení Tanvaldu a Šumberku nad Desnou v jediné město Tanvald a budova tanvaldské radnice začala sloužit jako internátní školicí centrum pro civilní obranu, zatímco funkci radnice plnila budova č. p. 336 v Šumberku nad Desnou¹⁸⁰ (dnes se zde nachází Středisko volného času Tanvald).

Po roce 1945 byla budova tanvaldské radnice využívána nejprve jako ubytovna Jugoslávců, poté až do roku 1966 jako internát pro Učňovskou školu bavlnářského průmyslu a dva textilní národní podniky: Pojizerské bavlnářské závody (PBZ) a Seba Tanvald. V roce 1973 došlo k přesídlení správy města ze Šumberku nad Desnou zpět do Tanvaldu a probíhaly postupné rekonstrukce a opravy budovy. Nově byla zřízena obřadní síň a obnovila se velká zasedací místnost. V současnosti je budova Městského úřadu spolu s rozhlednou Špičák jednou z dominant města Tanvald.¹⁸¹

Obrázek 13: Půdorysy budovy městské radnice v Tanvaldě – 1. mezipatro (nahore), 2. mezipatro (uprostřed), 2. patro (dole). Autor: Jana Staňková

180 RÝDL, Jaroslav: *Budova radnice je tichým svědkem tanvaldské historie už sto let*, nestránkováno.

181 RÝDL, Jaroslav: *Budova radnice je tichým svědkem tanvaldské historie už sto let*, nestránkováno. *Radnice jako internát*, nestránkováno.

Vitráže v budově tanvaldské radnice nalezneme v prostorech schodiště ve dvou mezipatřech a ve velké zasedací místnosti a byly zhotoveny v roce 1909 pobočkou firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou a poté roku 2006 restaurovány libereckou firmou Sklo Fišer.

VITRÁŽE V 1. MEZIPATŘE

Vitráž č. 1: Vitráž zdobená dekorativními ornamenty

Umístění:

1. mezipatro, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar a je rozdělena do třech částí. Výška vitráže činí cca 2,28 m a šířka cca 1,26 m.

Popis:

Tato vitráž nemá ústřední motiv a je zdobena většinou dekorativními ornamenty, např. v podobě malých čtverců a kosočtverců ve dvou modrých odstínech.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž z období, kdy byla radnice postavena. Pravděpodobně měla pouze dekorativní funkci a nevyjadřuje žádné symboly.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků matného a barevného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor:

Na vitráži není vyznačeno jméno autora. Dle úvodního popisu radnice je pravděpodobné, že tuto vitráž původně zhotovila pobočka firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou a poté restaurovala firma Sklo Fišer v Liberci.

Vitráž č. 2: Vitráž zdobená dekorativními ornamenty

Umístění:

1. mezipatro, okno uprostřed a vpravo.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Jedná se o dvě vitráže. Mají obdélníkový tvar a každá je rozdělena do třech částí. Výška jedné vitráže činí cca 2,28 m a šířka cca 1,26 m.

Popis:

Tyto vitráže nemají ústřední motiv a jsou zdobeny většinou dekorativními motivy, např. v podobě různobarevných vzorů ve střední části.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráže z období, kdy byla radnice postavena. Pravděpodobně měly pouze dekorativní funkci a nevyjadřují žádné symboly.

Technologický popis:

Vitrážová okna se skládají z dílků matného a barevného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Obě vitráže jsou ve velmi dobrém stavu, prošly restaurováním.

Autor:

Na obou vitrážích není uvedeno jméno autora. Dle úvodního popisu radnice je pravděpodobné, že tyto vitráže původně vytvořila pobočka firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou a restaurovala firma Sklo Fišer v Liberci.

VITRÁŽE VE 2. MEZIPATŘE

Vitráž č. 3: Vitráž zdobená dekorativními ornamenty

Umístění:

2. mezipatro, okno vlevo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar a je rozdělena do třech částí. Výška vitráže činí cca 3,2 m a šířka cca 1,26 m.

Popis:

Tato vitráž nemá ústřední motiv a je zdobena většinou dekorativními ornamenty např. v podobě různobarevných pruhů.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž z období, kdy byla radnice postavena. Pravděpodobně měla pouze dekorativní funkci a nevyjadřuje žádné symboly.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků matného a barevného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor:

Na vitráži není vyznačeno jméno autora. Dle úvodního popisu radnice je pravděpodobné, že tuto vitráž původně zhotovila pobočka firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou a poté restaurovala firma Sklo Fišer se sídlem v Liberci.

Vitráž č. 4: Vitráž s vedutou soutoku Kamenice s Desnou a dekorativními ornamenty

Umístění:

2. mezipatro, okno uprostřed.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar a je rozdělena do třech částí. Výška vitráže činí cca 3,89 m a šířka cca 1,26 m.

Popis:

Tato vitráž nemá ústřední motiv. Jediným motivem, kromě geometrických ornamentů, je v horní části veduta soutoku řeky Kamenice s řekou Desnou. Většina vitráže je zdobena dekorativními ornamenty, např. jsou zde umístěny girlandy s drobnými hvězdami v malých modrých obdélnících a drobnými červenými a oranžovými kruhy lemující soutok. V levém dolním rohu se nacházejí údaje o německé firmě napsané kapitálkami i běžným písmem ve dvou řádcích: „*R. SCHLEIN, Grottau i. B.*“ (Překlad: „*R. SCHLEIN, Hrádek n. N.*“)

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž z období, kdy byla radnice postavena. Pravděpodobně měla pouze dekorativní funkci a nevyjadřuje žádné symboly.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků matného, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor:

V dolní části vitráže je vypsáno pouze jméno a adresa firmy, která tuto vitráž původně vytvořila, pobočka firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou.

Vitráž č. 5: Vitráž zdobená girlandami a dalšími dekorativními ornamenty

Umístění:

2. mezipatro, okno vpravo.

Členění a rozměry vitrážového okna:

Vitráž má obdélníkový tvar a je rozdělena do třech částí. Výška vitráže činí cca 4,7 m a šířka cca 1,28 m.

Popis:

Tato vitráž nemá ústřední motiv a je zdobena např. girlandami po stranách, jednoduchými květinovými vzory a světle žlutými pruhy směřujícími dolů či dekorativním ornamentem připomínajícím mušli nebo vějíř v dolní části vitráže. V hnědém pruhu v dolní části vitráže jsou vyznačeny údaje dvou firem: v pravém rohu jsou umístěné údaje o původní zhotoviteli ozdobným stylem písma ve dvou řádcích: „*Rich. Schlein, Grottau i./B.*“ (Překlad: „*Rich. Schlein, Hrádek n. N.*“), zatímco v levém rohu údaje o restaurátorské firmě, rovněž ve dvou řádcích: „*Sklo * Fišer 20 Liberec 06*“.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o ornamentální vitráž z období, kdy byla radnice postavena. Pravděpodobně měla pouze dekorativní funkci a nevyjadřuje žádné symboly.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků matného a barevného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu a prošla restaurováním.

Autor:

V dolní části vitráže jsou vepsány jak údaje o výrobcí původních vitráží, tak i údaje o restaurátorské firmě. Tuto vitráž původně vytvořila pobočka firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou (vyznačena v pravém rohu vitráže) a poté v roce 2006 ji restaurovala firma Sklo Fišer v Liberci (vyznačena v levém rohu vitráže).

VITRÁŽ VE VELKÉ ZASEDACÍ MÍSTNOSTI

Vitráž č. 6: Alegorie města Tanvald a městský znak Tanvaldu s prvky dekorativních ornamentů

Umístění:

Velká zasedací místnost.

Členění a rozměry vitrážových oken:

Vitráž je rozdělena do dvou částí a šesti oken. Okna mají půlkruhový a obdélníkový tvar. Výška vitráže činí cca 6,97 m a šířka cca 6,6 m.

Popis:

V této vitráži jsou dva ústřední motivy.

Prvním ústředním motivem vitráže je horní střední část, kde je zobrazena alegorická ženská postava města Tanvald. Je tmavovlasá, na hlavě má korunu a kolem ní vavřínový věnec. Je oblečena ve žlutých šatech a v zeleno-červeném plášti. V pravé ruce má kovový štít se znakem rakouské dvojhlavé orlice na oválném žlutém poli a vavřínový věnec, zatímco v levé ruce má rakouskou císařskou korunu a meč. Kolem tohoto motivu je celá vitráž ozdobena dekorativními ornamenty (např. v podobě půlkruhů v zelené a červené barvě).

Druhým ústředním motivem vitráže je spodní střední část, kde je zobrazen zlatý městský znak Tanvaldu, v němž jsou umístěny tři jedle, rostoucí na zeleném trívřší. Na štítě je umístěna zděná koruna

se třemi stínkami. Stejně jako u předchozí části vitráže jsou i na této vitráži drobné a ozdobné dekorativní ornamenty.

Ikonografický rozbor:

Jedná se o figurální i ornamentální vitráž s dekorativními prvky. Motiv alegorie města Tanvald,¹⁸² umístěné v horní části vitráže, se velmi podobá motivu alegorie Rakouska, který se nachází na vitráži ve druhém mezipatře v budově Okresního policejního ředitelství (či bývalého exportního domu Heinricha Hoffmana) v Jablonci nad Nisou. Obě vitrážové postavy se naprosto shodují v póze, v posazení koruny a vavřínového věnce na hlavě a ve stejných symbolech, které odkazují k zaniklé rakouskouherské monarchii. Městský znak je jedním z dokladů o existenci města.

Technologický popis:

Vitráž se skládá z dílků matného, barevného a malovaného skla spojených olověnými pásky.

Technický stav:

Vitráž je ve velmi dobrém stavu, jen jeden světle zelený dílek v levém dolním rohu prostřední části vitráže a dva světle hnědé dílky ve druhém a třetím okně jsou mírně popraskané. Prošla restaurováním.

Autor:

Na vitráži není vyznačeno jméno autora. Dle úvodního popisu radnice ale lze předpokládat, že tuto vitráž původně zhotovila pobočka firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou a poté restaurovala firma Sklo Fišer v Liberci.

¹⁸² ŘEHÁČEK, Marek: *Jablonecké maličkosti*, s. 148.

4 Závěr

Přestože vitráž patří mezi významné dekorativní prvky v interiéru každé budovy (sakrální i profánní), je o nich nedostatek informací, kterému jsem při zpracování bakalářské práce musela po celou dobu čelit. Mým hlavním cílem této práce je zjistit a zpracovat informace o vitrážích v sakrálních a profánních objektech v části Jablonecka.

Na začátku jsem se pokusila bádát ve Státním okresním archivu v Jablonci nad Nisou a v Národním památkovém ústavu v Liberci. V obou institucích je však informací o vitrážích na Jablonecku velmi málo, tudíž jsem se musela spoléhat pouze na obrazové prameny v podobě jednotlivých vitráží v některých objektech, které jsem do bakalářské práce zaznamenala.

Po bádání ve výše uvedených institucích jsem v praktické části práce pokračovala prováděním fotodokumentace jednotlivých vitráží. Při fotodokumentaci jsem se snažila co nejpečlivěji fotografovat vitráže, změřit jejich rozměry laserovým měřidlem, zaznamenat jejich popis a současný stav, provést ikonografický rozbor a zjistit údaje o autorech (jedná se o firmy) a donátorech. Nejčastější firmou ve většině mnou prozkoumaných objektech je pobočka firmy Richard Schlein z Hrádku nad Nisou.

Jednotlivé vitráže sakrálních i profánních objektů v části Jablonecka jsou většinou ve velmi dobrém stavu. Ale je to také tím, že některé prošly restaurováním. Nejčastějším restaurátorem, který prováděl restaurování ve většině mnou prozkoumaných objektech, byl pan David Roskovec ze Železného Brodu. Jako další zdroj informací jsem se snažila získat restaurátorské zprávy k jednotlivým vitrážím. Oslovila jsem restaurátorské firmy a farní úřady, ale nepodařilo se mi získat restaurátorské zprávy k objektům mnou popsaným, protože jsem neobdržela od nich odpovědi (kromě pana Roskovce). Jedním příkladem, kde téměř všechny vitráže jsou v současné době ve velice špatném stavu, je kostel svatého Václava ve Velkých Hamrech. Jediná vitráž, která se zde zachovala, má figurální motiv svatého Václava, samotného patrona tohoto kostela.

Mezi vitrážemi v sakrálních a profánních objektech v části Jablonecka jsou patrné rozdíly. V sakrálních objektech jsou zobrazeny většinou motivy svatých s jejich atributy. Výjimku tvoří kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou, jehož vitráže zobrazují motivy ze života Ježíše Krista, a kostel svatého Víta v Příchovicích, kde jsou vitráže s motivy pouhých miniaturních symbolů v podobě kříže, hvězd atd. Zatímco v profánních objektech jsou umístěny alegorické postavy a dekorativní ornamenty. Ornamenty však na rozdíl od alegorických postav nenesou žádný význam či symbol, nýbrž slouží pouze jako ozdobné prvky.

Při porovnání fotodokumentace jednotlivých vitráží jsem narazila na některé motivy, které se ve vitrážích některých mnou probádaných objektů často vyskytují. Jedná se o motiv:

1) *Nejsvětějšího Srdce Ježíšova*

- kostel Nejsvětější Trojice na Rádle,
- kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově,
- kostel svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách

2) *Madony*

- kostel svaté Anny v Jablonci nad Nisou,
- kostel svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách,
- kostel svatého Františka z Assisi v Šumburku nad Desnou

3) *svatého Josefa s malým Ježíšem*

- kostel Nejsvětější Trojice na Rádle,
- kostel svaté Anny v Jablonci nad Nisou,
- kostel svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách

4) *svatého Antonína Paduánského s malým Ježíšem*

- kostel Nejsvětější Trojice na Rádle,
- kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově,
- kostel svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách

5) *svaté Anny s malou Pannou Marií*

- kostel Nejsvětější Trojice na Rádle,
- kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově,
- kostel svatého Františka z Assisi v Šumburku nad Desnou

6) *Srdce Panny Marie, resp. Panny Marie Bolestné*

- kostel Nejsvětější Trojice na Rádle,
- kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově

7) *svatého Václava (patrona české země)*

- kostel svaté Anny v Jablonci nad Nisou,
- kostel svatého Václava ve Velkých Hamrech

8) *alegorické ženské postavy nesoucí symboly bývalé rakouské monarchie*

- budova Okresního policejního ředitelství v Jablonci nad Nisou,
- budova městské radnice v Tanvaldě

Veškeré informace o sakrálních a profánních objektech a firmách zabývajících se výrobou vitráží na Jablonecku ve 20. století jsem čerpala ze stavebně-historického průzkumu kostela svaté Anny v Jablonci nad Nisou v Národním památkovém ústavu v Liberci, z knižních publikací a ze zpravodajů některých obcí v Krajské vědecké knihovně v Liberci, ze zdigitalizovaných stránek různých archivů a knihoven, které jsou veřejně dostupné, z diplomové práce „*Honorifikační motiv v urbanonymii města Jablonec nad Nisou*“ od Magdaleny Kourkové z katedry českého jazyka a literatury na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické na Technické univerzitě v Liberci, z webových aplikací Vademecum a Marushka ze Státního okresního archivu v Liberci (součástí Státního oblastního archivu v Litoměřicích), z webové stránky Martin-Opitz-Bibliothek se sídlem v Herne v Německu, z vybraných částí pamětních kronik rychnovské fary na webové stránce Městské knihovny v Rychnově u Jablonce nad Nisou a ze záznamů vily a rodinné hrobky Johanna Schowanka na webové stránce Ústředního seznamu kulturních památek a Metainformačního systému pod vedením Národního památkového ústavu. Pro lepší porozumění ikonografickým (křesťanským) motivům (především na vitrážích kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou) jsem čerpala z knižních publikací (viz Úvod).

Poslední část, kterou jsem se během zpracování bakalářské práce zabývala a kterou jsem v seřazení kapitol své práce zařadila jako první, je teoretická část práce. Informace o vitráži a jejím historickém vývoji jsem čerpala z knižních publikací (viz Úvod).

I když je o vitrážích v tomto regionu nedostatek informací, věřím, že jsou rozmanitým a zajímavým tématem k bádání pro každého, kdo se o ně zajímá a snaží se o nich získat co nejvíc informací, aby se o ně mohl s ostatními zájemci podělit. Tento region je velmi pověstný svou výrobou skleněných dekorativních předmětů k různým účelům (kromě vitráže se sem řadí i vázy, nápojové soupravy, šperky, figurky apod.), neboť sklo je již od 19. století zde převládajícím a velmi používaným materiálem. Dokonce i samotné město Jablonec nad Nisou, o němž se v současné době mluví jako o významném českém středisku skla a bižuterie, je toho důkazem.

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

Tištěné prameny

- NPÚ – ÚOP v Liberci
 - NPÚ – ÚOP v Liberci: SHP 0009, *Stavebně historický průzkum kostela sv. Anny v Jablonci n. N. (Zdislava Kubálková)*, 1995, 22 s.
- SOkA Jablonec nad Nisou
 - SOkA Jablonec nad Nisou: Fond Archiv obce Rádlo, NAD 703, *Rukopisný český překlad německé obecní kroniky Rádlo 1928–1935*, 1928–1935, nestránkováno.

Kroniky

- MELZER, Ludwig: *Reinowitzer Kirchenchronik mit einem Anhang statistischer Daten*, Reinowitz, Im Selbstverlage 1935.

Literatura

Odborná literatura

- DRAHOTOVÁ, Olga: *Historie sklářské výroby v českých zemích. I. díl, Od počátků do konce 19. století*, Praha, Academia 2005, ISBN 80-200-1287-7.
- HALL, James: *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*, Praha, Paseka 2008, ISBN 978-80-7185-902-4.
- KIRSCH, Roland: *Historie sklářské výroby v českých zemích. II. díl, část 1.–2., Od konce 19. století do devadesátých let 20. století*, Praha, Academia 2003, ISBN 80-200-1069-6 80-200-1104-8.
- LOSOS, Ludvík: *Vitráže*, Praha, Grada 2006, ISBN 80-247-1405-1.
- PAYNE, Vicki: *Kouzelné vitráže: hra světla a barev v moderním interiéru*, Praha, Ikar 2006, ISBN 80-249-0807-7.
- PFLEIDERER, Rudolf a Jitka MATĚJŮ: *Atributy světců*, Praha, Unicornis 1992.
- POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech 1–4*, Praha, Academia 1977–1982.

- REMEŠOVÁ, Věra: *Ikonografie a atributy svatých*, Praha, Zvon 1991, ISBN 80-7113-045-1.
- ROYT, Jan: *Slovník biblické ikonografie*, Praha, Nakladatelství Karolinum 2006, ISBN 80-246-0963-0.
- RULÍŠEK, Hynek: *Postavy, atributy, symboly – Slovník křesťanské ikonografie*, Praha, Karmášek 2006, ISBN 80-239-7434-3.
- VONDRUŠKA, Vlastimil a Antonín LANGHAMER: *České sklo: Tradice a současnost*, Nový Bor, Crystalex 1992.

Regionální literatura

- DUŠEK, Miroslav: *Skleněné vitráže v Tanvaldě*, in: *Tanvaldský zpravodaj* (č. 4, roč. 41), Tanvald, Městský úřad Tanvald 2023, s. 14.
- KARPAŠ, Roman: *Před 100 lety – kostel v Horním Maxově*, in: *Krkonoše, Jizerské hory – měsíčník o přírodě a lidech* (č. 11, roč. 43), Vrchlabí, Správa Krkonošského národního parku 2010, ISSN 1214-9381, s. 39.
- KAŠPAR, Jan: *Jablonec nad Nisou: stručný průvodce sedmi stoletími města*, Jablonec nad Nisou, Informační centrum Městského úřadu v Jablonci nad Nisou – Státní okresní archiv Jablonec nad Nisou – Městská galerie MY 2006, ISBN 80-239-9730-0.
- KLEIN, Dieter, Petra LAURIN, Waltraud NEUWIRTH a Lukáš PLETICHA: *Jablonec nad Nisou & Kaufbeuren-Neugablonz: výjimečné partnerství = eine außergewöhnliche Partnerschaft*, Jablonec nad Nisou, Dům českoněmeckého porozumění 2016, ISBN 978-80-270-0328-0.
- KOBER, Jan: *Kapitoly ze stavebního vývoje Jablonce nad Nisou*, Jablonec nad Nisou, Informační centrum Městského úřadu v Jablonci nad Nisou 2004, ISBN 80-239-5585-3.
- LUŠTICKÁ, Hana, Pavel HALÍK a Aleš JUNGSMANN: *Slavné vily Libereckého kraje*, Praha, Foibos ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Liberci, Severočeským muzeem v Liberci 2007, ISBN 978-80-87073-06-3.
- MACHOVSKÝ, Jan: *Tvář venkova – venkovské stavby 2013*, Třanovice, Obec Třanovice 2013, ISBN 978-80-260-5525-9.

- MAY, Walter: *Střípky z historie příchovické farnosti (od prvních písemných zmínek, až do roku 1910)*, in: Kořenovský zpravodaj (prosinec 2010), Kořenov, Obecní úřad Kořenov 2010, s. 29–30.
- NOVÝ, Petr: *Ve službách módy a stylu: česká bižuterie v období první republiky (1918–1938)*, Praha, Academia 2017, ISBN 978-80-200-2708-5.
- *Radnice jako internát*, in: *Tanvaldská radnice 1908–2008 (100 let) – zvláštní příloha*, Tanvaldský zpravodaj (č. 7–8, roč. 26), Tanvald, Městský úřad Tanvald 2008, nestránkováno.
- RÝDL, Jaroslav: *Budova radnice je tichým svědkem tanvaldské historie už sto let*, in: *Tanvaldská radnice 1908–2008 (100 let) – zvláštní příloha*, Tanvaldský zpravodaj (č. 7–8, roč. 26), Tanvald, Městský úřad Tanvald 2008, nestránkováno.
- ŘEHÁČEK, Marek: *Jablonecké maličkosti*, Liberec, Nakladatelství Petr Polda, s.r.o. 2018, ISBN 978-80-906804-2-5.
- ŘEHÁČEK, Marek, Jan PIKOUS a Jakub ŠREK: *Rádlo: putování krajinou = Radl: Wanderrung durch die Landschaft*, Rádlo, Obec Rádlo 2013, ISBN 978-80-260-4918-0.
- *Sakrální památky v našem okolí*, in: Desenské noviny (č. 20, prosinec), Desná, Město Desná 2020, s. 8.
- SEIDEL, Richard: *Trochu historie na pokračování (Okolnosti stavby a počáteční roky užívání kostela v Šumburku nad Desnou) – část první, třetí a závěrečná*, in: Tanvaldský zpravodaj (č. 3, 5–6, roč. 39), Tanvald, Městský úřad Tanvald 2021.
- SCHEYBAL, Josef Václav, Bedřich BENEŠ a Jana SCHEYBALOVÁ: *Památky Jablonecka: přehled historických památek okresu Jablonec nad Nisou*, Liberec, Severočeské muzeum 1969.
- *Střípky z historie příchovické farnosti – pokračování*, in: Kořenovský zpravodaj (březen 2011), Kořenov, Obecní úřad Kořenov 2011, s. 21–22.
- *Střípky z historie příchovické farnosti – pokračování (od roku 1912 do současnosti)*, in: Kořenovský zpravodaj (říjen 2011), Kořenov, Obecní úřad Kořenov 2011, s. 17–19.
- ZEMAN, Jaroslav a Jana KUREŠOVÁ: *Jablonec nad Nisou: kostel Povýšení sv. Kříže*, Liberec, NPÚ, ÚOP v Liberci ve spolupráci s Libereckým krajem 2017, ISBN 978-80-87810-18-7.

- ŽÁK, Ladislav: *Z historie firmy Johann Schowanek – Tofa – Detoa Albrechtice s.r.o.*, in: Desenské noviny (č. 7–8, léto), Desná, Město Desná 2011, s. 8.

Závěrečné práce

- KOURKOVÁ, Magdalena. *Honorifikační motiv v urbanonymii města Jablonec nad Nisou*. Liberec, 2017. Diplomová práce. Technická univerzita v Liberci, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Katedra českého jazyka a literatury. Vedoucí práce Mgr. Václav Lábus, Ph.D.

Internetové zdroje

Informační zdroje (elektronické prameny)

- Martin-Opitz-Bibliothek
 - Elektronischer Lesesaal: Martin-Opitz-Bibliothek. *Adreßbuch der Stadt Gablonz A. N. (1939)* [online]. Copyright © [cit. 14. 02. 2023]. Dostupné z: <https://martin-opitz-bibliothek.de/de/elektronischer-lesesaal?action=book&bookId=0160921-1939>.
- Městská knihovna v Rychnově u Jablonce nad Nisou
 - FELGER, Anton Johann a Johann Georg LISSNER: *První pamětní kronika rychnovské fary* [PDF]. Přeložil František Padrta. Jablonec nad Nisou, 2002, in: E-knihy – Městská knihovna – Rychnov u Jablonce nad Nisou [online]. Copyright © [cit. 21. 12. 2022]. Dostupné z: https://knihovna.rychnovjbc.cz/ebooks/Prvni%20pametni%20kniha%20rychnovske%20fary%20-%20_____.pdf.
 - FELGER, Anton Johann: *Druhá farní kronika rychnovské fary, 2. díl* [PDF]. Přeložil František Padrta. Jablonec nad Nisou, 2002, in: E-knihy – Městská knihovna – Rychnov u Jablonce nad Nisou [online]. Copyright © [cit. 21. 12. 2022]. Dostupné z: https://knihovna.rychnovjbc.cz/ebooks/Druha%20pametni%20kniha%20rychnovske%20fary%20-%202.%20dil%20-%20_____.pdf.
 - FELGER, Anton Johann a Franz KRUPIČKA: *Třetí pamětní kronika rychnovské fary, 2. díl* [PDF], in: E-knihy – Městská knihovna – Rychnov u Jablonce nad Nisou [online]. Copyright © [cit. 15. 02. 2023]. Dostupné z: http://knihovna.rychnovjbc.cz/ebooks/Treti%20pametni%20kniha%20rychnovske%20fary%20-%202.%20dil%20-%20_____.pdf.

- NPÚ
 - Metainformační systém
 - Národní památkový ústav – Metainformační systém: *Hrobka Johanna Schowanka* [online]. Copyright © [cit. 04. 03. 2023]. Dostupné z: https://iispp.npu.cz/mis_public/documentDetail.htm?id=723911
 - Ústřední seznam kulturních památek ČR
 - Národní památkový ústav – Ústřední seznam kulturních památek České republiky: *Identifikátor záznamu 11216362 – Hrobka rodiny Johanna Schowanka* [online]. Copyright © [cit. 04. 03. 2023]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/hrobka-rodiny-johanna-schowanka-11216362>.
 - Národní památkový ústav – Ústřední seznam kulturních památek České republiky: *Identifikátor záznamu 11155909 – Vila* [online]. Copyright © [cit. 05. 03. 2023]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/vila-11155909>.
- SOA Litoměřice
 - pracoviště SOKA Liberec
 - Archivní vademecum SOA Litoměřice: *Jahrbuch und Wohnungs-Anzeiger der Stadt Reichenberg für das Jahr 1936* [online]. Copyright © [cit. 13. 02. 2023]. Copyright © [cit. 13. 02. 2023]. Dostupné z: <http://vademecum.soalitomeric.cz/vademecum/permalink?xid=B00FF0DF93C311E7BDB15065F339AC75&scan=e3b525d2d463f424040410e6328504d7>.
 - Marushka – Mapový aplikační server [online]. Copyright © [cit. 13. 02. 2023]. Dostupné z: <http://marushkapub.liberec.cz/>.

Ostatní internetové zdroje

- Biskupství litoměřické – katalog
 - Katalog – Biskupství litoměřické: *R.D. Oldřich KOLÁŘ* [online]. Copyright © 2023 Biskupství litoměřické. Všechna práva vyhrazena. [cit. 20. 04. 2023]. Dostupné z: <https://katalog.dltm.cz/web/osoby/2482>
- Firma Milan Drábek – Vitráž
 - Restaurování vitráží – Milan Drábek – Vitráž [online]. Copyright © [cit. 05. 04. 2023]. Dostupné z: <https://www.drabek-vitraze.cz/restaurovani-vitrazi/>
- Wikipedie – otevřená encyklopedie
 - Příspěvatelé Wikipedie, *Kostel svatého Václava (Velké Hamry)* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2023, Datum poslední revize 9. 04. 2023, 08:09 UTC, [citováno 30. 06. 2023] <[https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Kostel_svat%C3%A9ho_V%C3%A1clava_\(Velk%C3%A9_Hamry\)&oldid=22640297](https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Kostel_svat%C3%A9ho_V%C3%A1clava_(Velk%C3%A9_Hamry)&oldid=22640297)>
 - Příspěvatelé Wikipedie: *Římskokatolická farnost – děkanství Jablonec nad Nisou* [online], Wikipedie: Otevřená encyklopedie, c2023, Datum poslední revize 24. 01. 2023, 00:48 UTC, [cit. 20. 04. 2023] <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%98%C3%ADmskokatolick%C3%A1_farnost_%E2%80%93_d%C4%9Bkanstv%C3%AD_Jablonec_nad_Nisou&oldid=22375770>

Seznam obrázků

Obrázek 1: Půdorys kostela Nejsvětější Trojice na Rádle. Autor: Jana Staňková.....	20
Obrázek 2: Půdorys kostela svaté Anny v Jablonci nad Nisou. Autor: Jana Staňková.....	36
Obrázek 3: Půdorysy kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou – přízemí (nahore), tribuna (dole). Autor: Jana Staňková.....	48
Obrázek 4: Půdorys kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově (v části města Lučany nad Nisou). Autor: Jana Staňková.....	79
Obrázek 5: Půdorys kostela svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách. Autor: Jana Staňková.....	85
Obrázek 6: Půdorys kostela svatého Františka z Assisi v Šumberku nad Desnou (v části města Tanvald). Autor: Jana Staňková.....	92
Obrázek 7: Půdorys kostela svatého Václava ve Velkých Hamrech. Autor: Jana Staňková.....	98
Obrázek 8: Půdorysy kostela svatého Víta v Příchovicích (v části vesnice Kořenov) – přízemí (nahore), tribuna (dole). Autor: Jana Staňková.....	100
Obrázek 9: Půdorysy vil bratří Jägerů v Jablonci nad Nisou – vila Josefa Jägera (nahore), vila Maxe Jägera (dole). Autor: Jana Staňková.....	117
Obrázek 10: Půdorysy budovy Okresního policejního ředitelství v Jablonci nad Nisou – 1. mezipatro (nahore), 2. mezipatro (dole). Autor: Jana Staňková.....	122
Obrázek 11: Půdorys vily Johanna Schowanka v Jiřetíně pod Bukovou. Autor: Jana Staňková.....	127
Obrázek 12: Půdorys hrobky rodiny Johanna Schowanka v Albrechticích v Jizerských horách. Autor: Jana Staňková.....	131
Obrázek 13: Půdorysy budovy městské radnice v Tanvaldě – 1. mezipatro (nahore), 2. mezipatro (uprostřed), 2. patro (dole). Autor: Jana Staňková.....	133

Seznam použitých zkratek a symbolů

& Co. = *dřívější německý typ společnosti* a spol. (a společnost)

AD, A. D. = *anno Domini*

aj. = *a jiné*

A. N. = *an der Neiße* (německy nad Nisou)

apod. = *a podobně*

atd. = *a tak dále*

atp. = *a tak podobně*

a. s. = *akciová společnost*

C. = *Carl* (německá obdoba mužského křestního jména Karel)

cca = *přibližně*

č. p. = *číslo popisné*

ČR = *Česká republika*

deutsch. = *deutscher/deutsche/deutsches* (německý/německá/německé)

dr./Dr. = *doktor/Doktor* (v češtině / v němčině)

F. = *Fritz* (německé mužské křestní jméno)

H. = *Herr* (německy pan)

hl., hlg. = *heilig* (německé označení pro svatého)

i. B. = *in Böhmen* (německy v Čechách)

IHS = *Iesus Hominum Salvator* (latinsky „Ježíš, lidí Spasitel“)

INRI = *Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum* (latinsky „Ježíš Nazaretský král Židů“)

Joh. = *Johann* (německá verze mužského křestního jména Jan)

Jos. = *Josef* (mužské křestní jméno)

jun. = *junior* (latinsky mladší)

kat. = *katolický/katolická/katolické*

kath. = *katholisch* (německy *katolický/katolická/katolické*)

L.P., L. P. = *léta Páně*

m = *metr*

ml. = *mladší*

n. N. = *nad Nisou*

např. = *například*

něm. = *německý/německá/německé*

NPÚ – ÚOP v Liberci = *Národní památkový ústav – územní odborné pracoviště v Liberci*

PBZ = *Pojizerské bavlnářské závody*

popř. = *popřípadě*

Reichenbg. = *Reichenberg* (německy *Liberec*)

resp. = *respektive*

rest. f. = *restaurátorská firma*

R., Rich. = *Richard* (mužské křestní jméno)

SOA Litoměřice = *Státní oblastní archiv Litoměřice*

SoKA Jablonec nad Nisou = *Státní okresní archiv Jablonec nad Nisou*

SoKA Liberec = *Státní okresní archiv Liberec*

St., Sta. = *Sanctus, Sancta* (latinská označení pro *svatého* či *svatou*)

sv. = *svatý/svatá*

tj. = *to je/to jest*

tzv. = *takzvaný/takzvaná/takzvané*

u. = *und* (německy *a*)

v. = *von* (německy *z, od*)

Seznam příloh

Půdorysy sakrálních objektů v části Jablonecka

- Příloha č. 1: Půdorys kostela Nejsvětější Trojice na Rádle (Autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 2: Půdorys kostela svaté Anny v Jablonci nad Nisou (Autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 3: Půdorysy kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou (Autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 4: Půdorys kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově (v části města Lučany nad Nisou; autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 5: Půdorys kostela svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách (Autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 6: Půdorys kostela svatého Františka z Assisi v Šumburku nad Desnou (v části města Tanvald; autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 7: Půdorys kostela svatého Václava ve Velkých Hamrech (Autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 8: Půdorys kostela svatého Víta v Příchovicích (v části vesnice Kořenov; autor: Jana Staňková)

Půdorysy profánních objektů v části Jablonecka

- Příloha č. 9: Půdorysy vil bratří Jägerů v Jablonci nad Nisou (Autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 10: Půdorys budovy Okresního policejního ředitelství v Jablonci nad Nisou (Autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 11: Půdorys vily Johanna Schowanka v Jiřetíně pod Bukovou (Autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 12: Půdorys hrobky rodiny Johanna Schowanka v Albrechticích v Jizerských horách (Autor: Jana Staňková)
- Příloha č. 13: Půdorys budovy městské radnice v Tanvaldě (Autor: Jana Staňková)

Kostel Nejsvětější Trojice na Rádle

- Příloha č. 14: Svatá Anna
- Příloha č. 15: Svatá Alžběta Durynská
- Příloha č. 16: Svatý Antonín Paduánský
- Příloha č. 17: Svatý Jan Nepomucký
- Příloha č. 18: Svatý Tadeáš
- Příloha č. 19: Svatý Petr
- Příloha č. 20: Ježíš Kristus žehnající vojákům v rakouské uniformě
- Příloha č. 21: Svatý Josef
- Příloha č. 22: Nejsvětější Srdce Ježíšovo (pohled zdola nahoru)
- Příloha č. 23: Panna Marie Bolestná (pohled zdola nahoru)
- Příloha č. 24: Svatý Isidor (rubová strana vitráže)
- Příloha č. 25: Iniciály IHS

Kostel svaté Anny v Jablonci nad Nisou

- Příloha č. 26: Vitráž s dekorativními ornamenty (okno vlevo)
- Příloha č. 27: Vitráž s dekorativními ornamenty (okno vpravo)
- Příloha č. 28: Had obtočený kolem dřevěného břevna
- Příloha č. 29: Svatá Anežka Římská
- Příloha č. 30: Madona
- Příloha č. 31: Svatá Terezie
- Příloha č. 32: Svatý Václav
- Příloha č. 33: Svatý Josef s malým Ježíšem
- Příloha č. 34: Svatý Augustin

Kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou

- Příloha č. 35: Ukřižování Ježíše Krista
- Příloha č. 36: Světičky adorující Ježíše Krista
- Příloha č. 37: Svatá rodina – Ježíš v otcově dílně
- Příloha č. 38: Bůh Otec, Syn a světičky
- Příloha č. 39: Svatá rodina se žehnajícím andělem
- Příloha č. 40: Pieta
- Příloha č. 41: Beránek Boží
- Příloha č. 42: Hrozen (či hroznové víno)
- Příloha č. 43: Had obtáčející latinský kříž
- Příloha č. 44: Pelikán krmící zdánlivě svými vnitřnostmi mláďata
- Příloha č. 45: Boží pravice s řeckým křížem na pozadí
- Příloha č. 46: Řecký kříž s trnovou korunou
- Příloha č. 47: Ryba, nad níž je položena ošatka (koš) s chlebem, a Kristův monogram XP
- Příloha č. 48: Olejová lampa s planoucím ohněm
- Příloha č. 49: Planoucí srdce s trnovou korunou
- Příloha č. 50: Kalich obklopený dvěma palmovými ratolestmi
- Příloha č. 51: Ježíš Kristus utěšující žebráka
- Příloha č. 52: Poslední večeře Páně
- Příloha č. 53: Svatba v Káni Galilejské (resp. Zázrak proměnění vody ve víno)
- Příloha č. 54: Světec uctívající Ježíše Krista
- Příloha č. 55: Ježíš Kristus živící chudé rodině chléb
- Příloha č. 56: Ježíš Kristus žehnající městu Jablonec nad Nisou
- Příloha č. 57: Ježíš Kristus přijímající mrtvého vojáka
- Příloha č. 58: Ježíš Kristus uzdravující nemocného

- Příloha č. 59: Maří Magdaléna pomazávající Ježíšovi nohy mastí
- Příloha č. 60: Ježíš Kristus – přítel dětí
- Příloha č. 61: Ježíš Kristus přijímající kalich na hoře

Kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově (Lučanech nad Nisou)

- Příloha č. 62: Nejsvětější Srdce Ježíšovo
- Příloha č. 63: Svatý Antonín Paduánský
- Příloha č. 64: Srdce Panny Marie (resp. Panna Marie Bolestná)
- Příloha č. 65: Svatá Anna

Kostel svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách

- Příloha č. 66: Svatý Antonín Paduánský
- Příloha č. 67: Anděl strážný
- Příloha č. 68: Nejsvětější Srdce Ježíšovo
- Příloha č. 69: Svatý Josef
- Příloha č. 70: Madona

Kostel svatého Františka z Assisi v Šumberku nad Desnou (Tanvaldě)

- Příloha č. 71: Madona
- Příloha č. 72: Zmrtvýchvstání Ježíše Krista
- Příloha č. 73: Svatá Anna
- Příloha č. 74: Svatý Alois

Kostel svatého Václava ve Velkých Hamrech

- Příloha č. 75: Svatý Václav

Kostel svatého Víta v Příchovicích (Kořenově)

- Příloha č. 76: Vitráž s ornamentem řeckého kříže a osmicípých hvězd
- Příloha č. 77: Vitráž s ornamentem rozety a řeckých křížů
- Příloha č. 78: Vitráž s ornamentem latinského kříže a rozet
- Příloha č. 79: Vitráž s ornamentem rozety a řeckých křížů
- Příloha č. 80: Vitráž s ornamentem řeckého kříže a osmicípých hvězd
- Příloha č. 81: Vitráž s barevným latinským křížem
- Příloha č. 82: Vitráž s ornamentem řeckých křížů
- Příloha č. 83: Vitráž s ornamenty řeckých křížů
- Příloha č. 84: Vitráž s ornamentem řeckého kříže a šípu
- Příloha č. 85: Vitráž s ornamenty řeckých křížů
- Příloha č. 86: Vitráž s ornamentem šípu a řeckého kříže
- Příloha č. 87: Jedna ze čtyř vitráží s ornamentem řeckého kříže ve středu
- Příloha č. 88: Jedna ze dvou vitráží s ornamentem latinského kříže
- Příloha č. 89: Jedna ze dvou vitráží s červeným latinským křížem

Vily bratří Jägerů v Jablonci nad Nisou

- Příloha č. 90: Vitrážová okna v schodišťové hale vily Josefa Jägera
- Příloha č. 91: Vitrážová okna v schodišťové hale vily Maxe Jägera
- Příloha č. 92: Vitrážové okno ve vchodových dveřích vily Maxe Jägera

Budova Okresního policejního ředitelství v Jablonci nad Nisou

- Příloha č. 93: Alegorie města Jablonec nad Nisou s doprovodem pěti dětí
- Příloha č. 94: Alegorie Rakouska s doprovodem čtyř dětí

Vila Johanna Schowanka v Jiřetíně pod Bukovou

- Příloha č. 95: Žena nesoucí koš jablek
- Příloha č. 96: Jedna z osmi vitráží v místnosti „Zimní zahrada“

Hrobka rodiny Johanna Schowanka v Albrechticích v Jizerských horách

- Příloha č. 97: První dvě vitráže s motivem zlatého latinského kříže na modrém poli

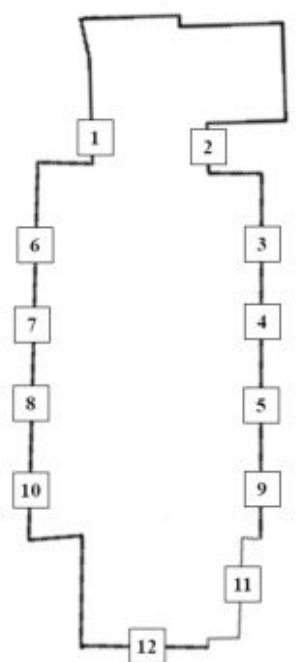
Budova městské radnice v Tanvaldě

- Příloha č. 98: Vitráž zdobená dekorativními ornamenty
- Příloha č. 99: Jedna ze dvou vitráží zdobená dekorativními ornamenty
- Příloha č. 100: Vitráž zdobená dekorativními ornamenty
- Příloha č. 101: Vitráž s vedutou soutoku Kamenice s Desnou
- Příloha č. 102: Vitráž zdobená girlandami a dalšími dekorativními ornamenty
- Příloha č. 103: Alegorie města Tanvald s dekorativními prvky (horní část vitráže ve Velké zasedací místnosti)
- Příloha č. 104: Tanvaldský městský znak s dekorativními prvky (dolní část vitráže ve Velké zasedací místnosti)

Obrazová příloha

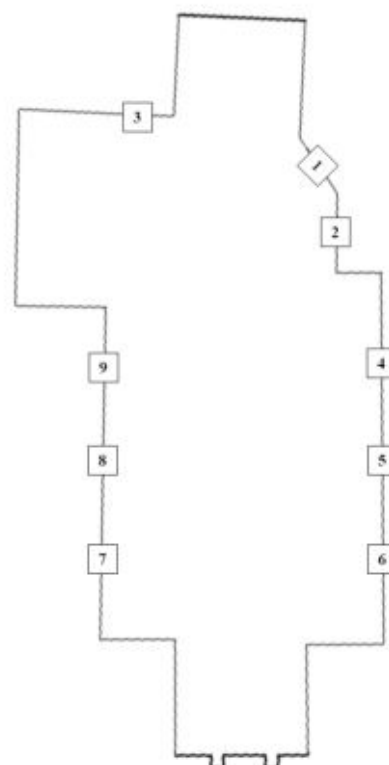
Půdorysy sakrálních objektů v části Jablonecka

Příloha č. 1

Půdorys kostela Nejsvětější Trojice na Rádle

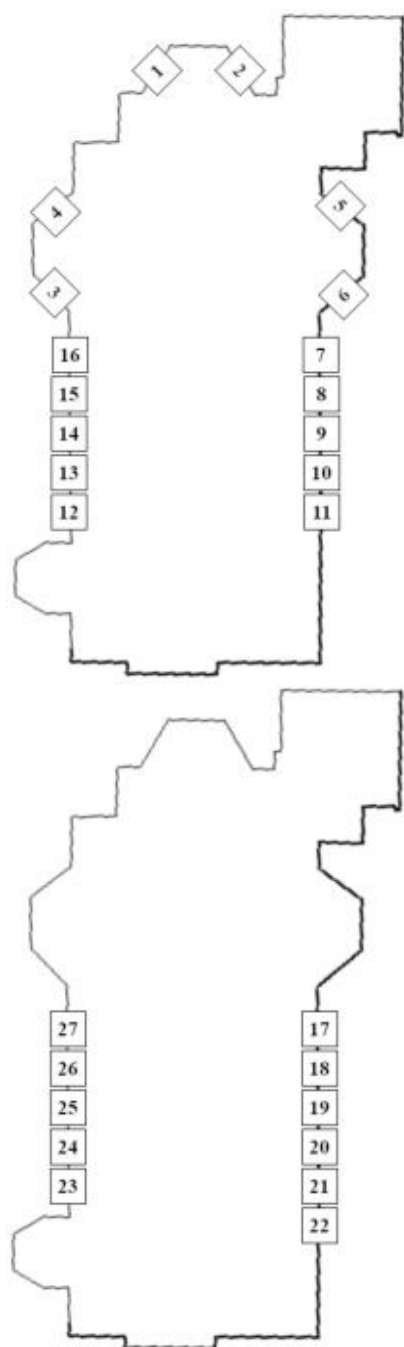
Příloha č. 2

Půdorys kostela svatě Anny v Jablonci nad Nisou

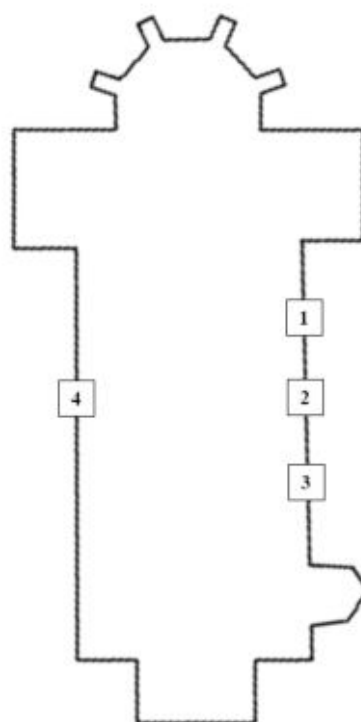
Autor přílohy č. 1–2: Jana Staňková

Příloha č. 3

Půdorysy kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou: přizemí (nahore), tribuna (dole)

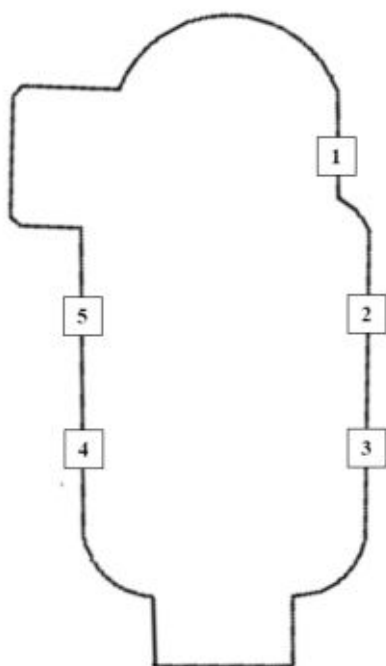
Příloha č. 4

Půdorys kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově (v části města Lučany nad Nisou)

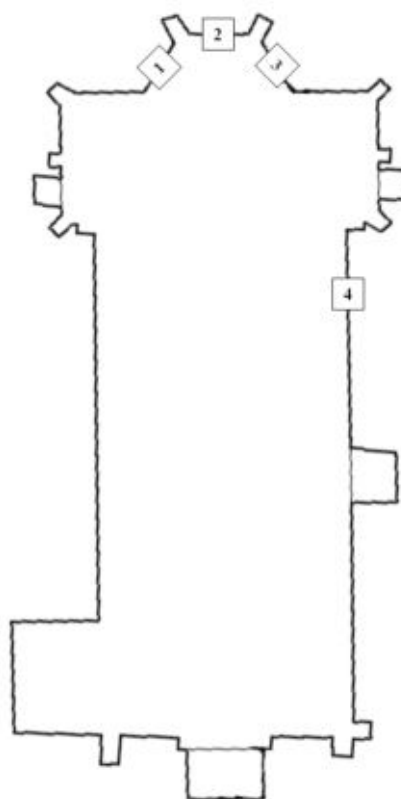
Autor přílohy č. 3–4: Jana Staňková

Příloha č. 5

Půdorys kostela svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách

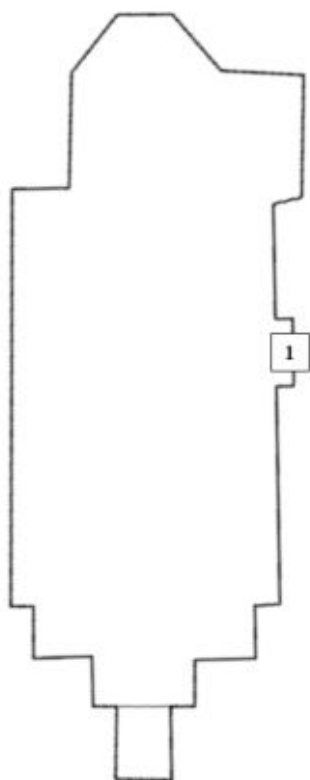
Příloha č. 6

Půdorys kostela svatého Františka z Assisi v Šumburku nad Desnou (v části města Tanvald)

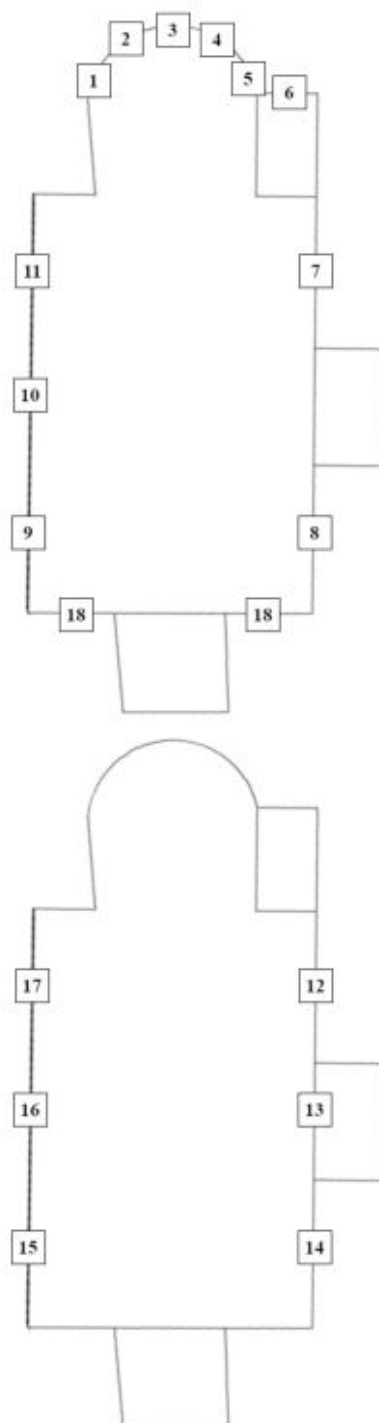
Autor přílohy č. 5–6: Jana Staňková

Příloha č. 7

*Půdorys kostela svatého
Václava ve Velkých Hamrech*

Příloha č. 8

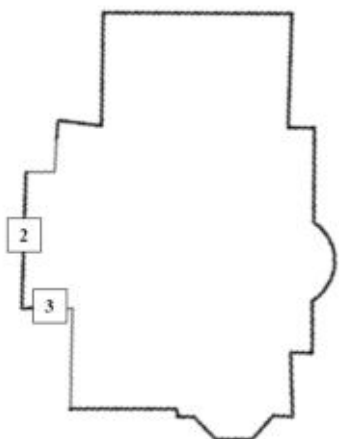
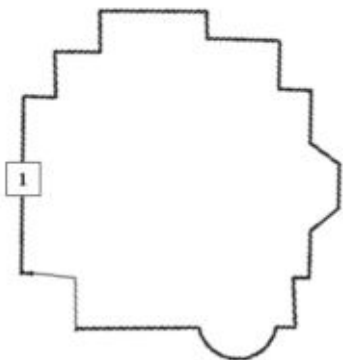

*Půdorysy kostela svatého Víta v
Příchovicích (v části vesnice Kořenov):
prizemi (nahore),
tribuna (dole)*

Autor přílohy č. 7–8: Jana Staňková

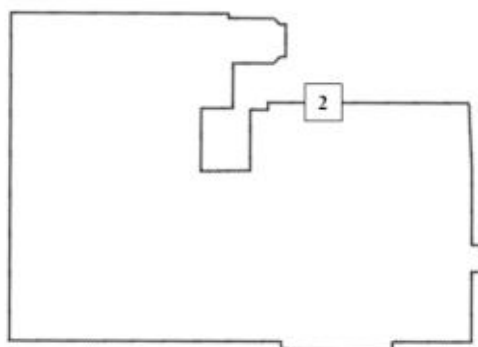
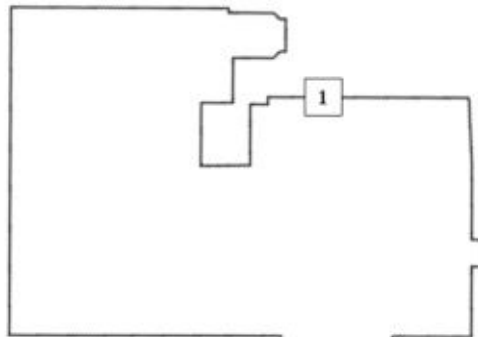
Půdorysy profánních objektů v části Jablonecka

Příloha č. 9

*Půdorysy vil bratří Jägerů v Jablonci nad Nisou:
vila Josefa Jägerova (nahore),
vila Maxe Jägerova (dole)*

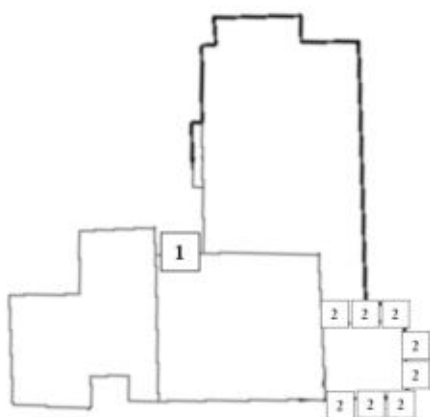
Příloha č. 10

*Půdorysy budovy Okresního policejního
ředitelství v Jablonci nad Nisou:
1. mezipatro budovy (nahore)
2. mezipatro budovy (dole)*

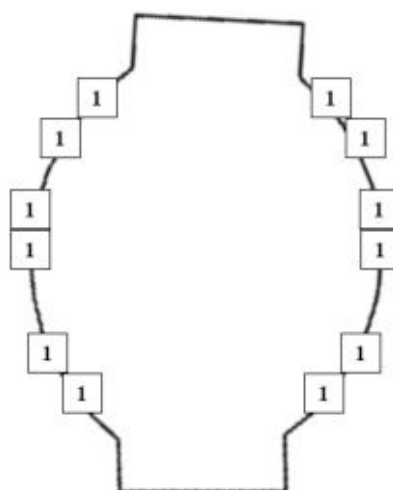
Autor přílohy č. 8–9: Jana Staňková

Příloha č. 11

*Půdorys vily Johanna Schowanka
v Jiřetíně pod Bukovou*

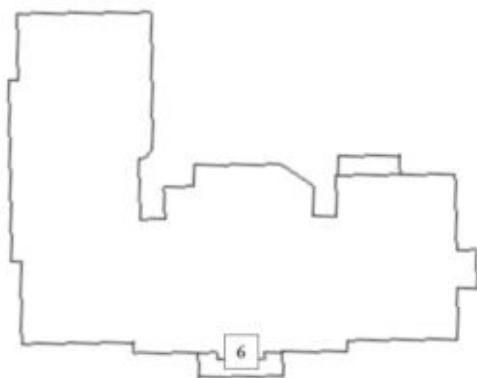
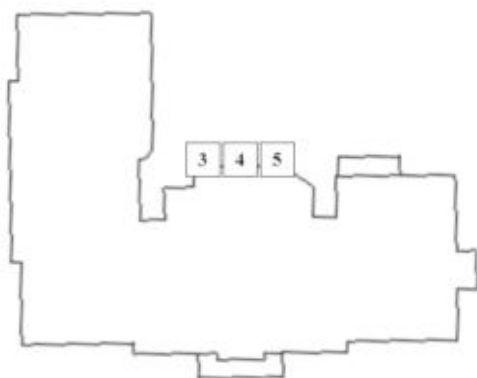
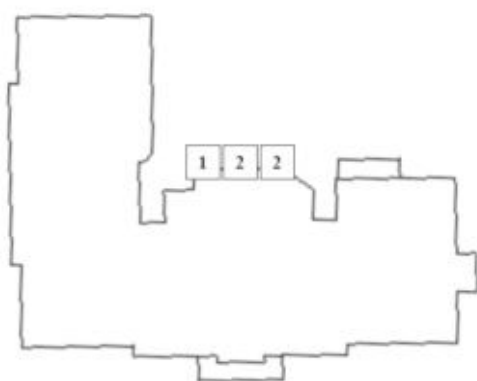
Příloha č. 12

*Půdorys hrobky rodiny Johanna
Schowanka v Albrechticích v Jizerských
horách*

Autor přílohy č. 10–11: Jana Staňková

Příloha č. 13

*Půdorysy budovy městské radnice v Tanvaldě:
1. mezipatro (nahore),
2. mezipatro (uprostřed),
2. patro (dole)*

Autor přílohy č. 12: Jana Staňková

Kostel Nejsvětější Trojice na Rádle

Příloha č. 14

Svatá Anna

Příloha č. 15

Svatá Alžběta Durynská

Svatý Antonín Paduánský

Svatý Jan Nepomucký

Příloha č. 18

Svatý Tadeáš

Příloha č. 19

Svatý Petr

Příloha č. 20

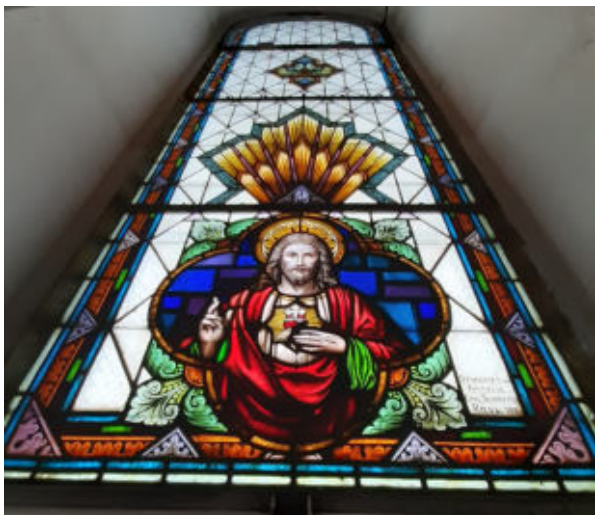
Ježíš Kristus žehnající vojákům v rakouské uniformě

Příloha č. 21

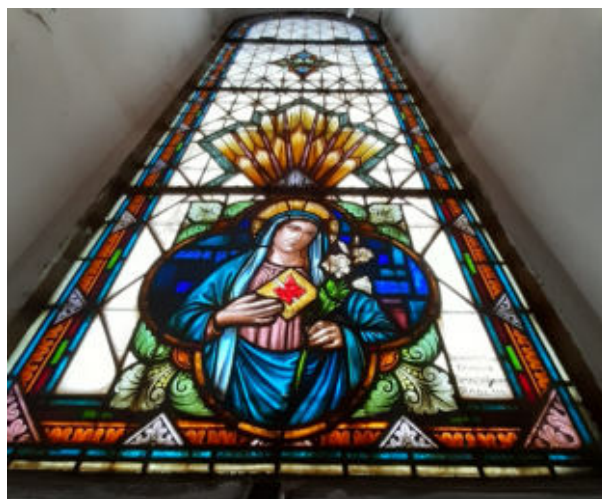
Svatý Josef

Příloha č. 22

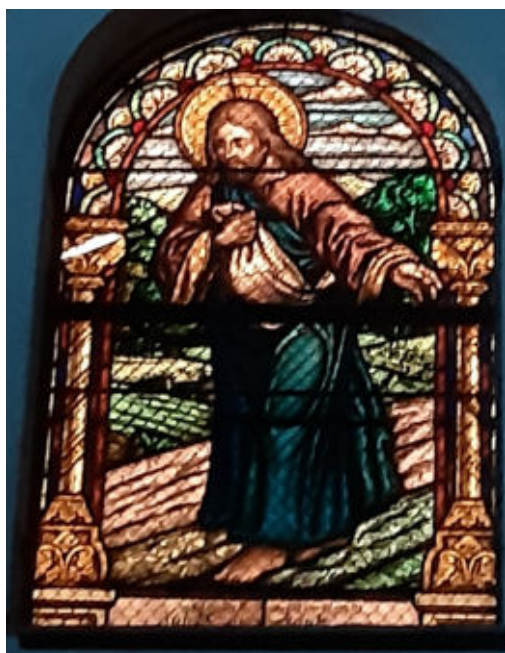
Nejsvětější Srdce Ježíšovo (pohled zdola nahoru)

Příloha č. 23

Panna Marie Bolestná (pohled zdola nahoru)

Příloha č. 24

Svatý Isidor

Příloha č. 25

Iniciály IHS

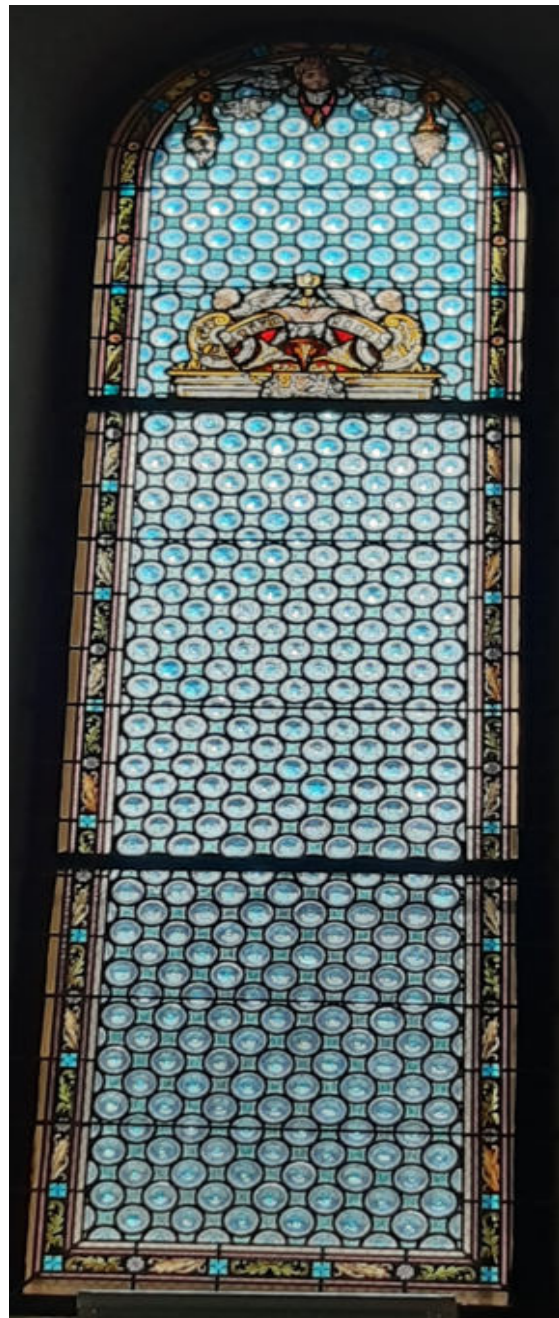
Kostel svaté Anny v Jablonci nad Nisou

Příloha č. 26

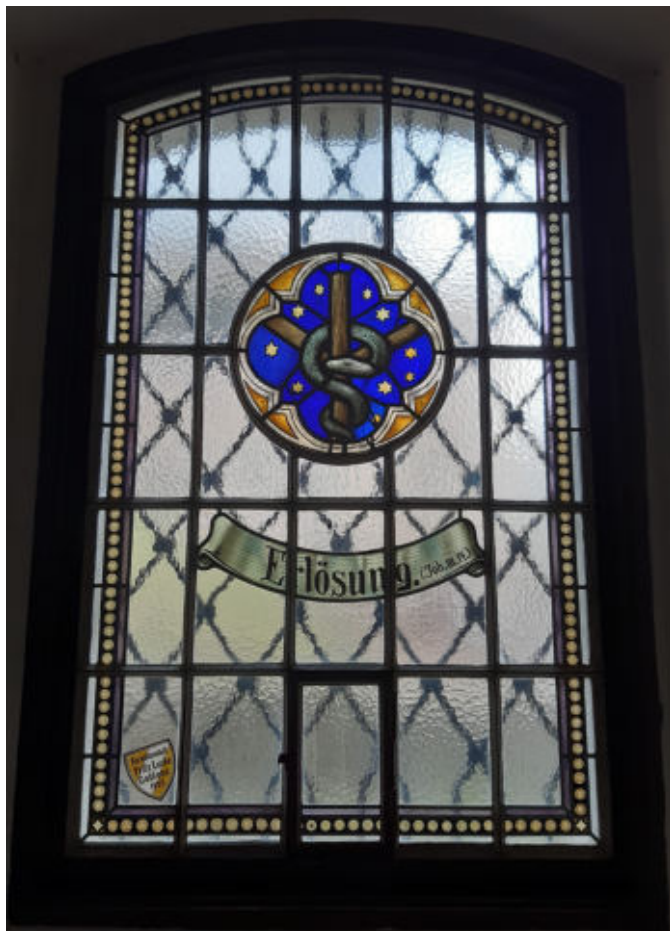
Vitřáž s dekorativními ornamenty (okno vlevo)

Příloha č. 27

Vitřáž s dekorativními ornamenty (okno vpravo)

Příloha č. 28

Had obtočený kolem dřevěného břevna

Příloha č. 29

Svatá Anežka Římská

Příloha č. 30

Madona

Příloha č. 31

Svatá Terezie

Příloha č. 32

Svatý Václav

Příloha č. 33

Svatý Josef s malým Ježíšem

Svatý Augustin

Kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou

Příloha č. 35

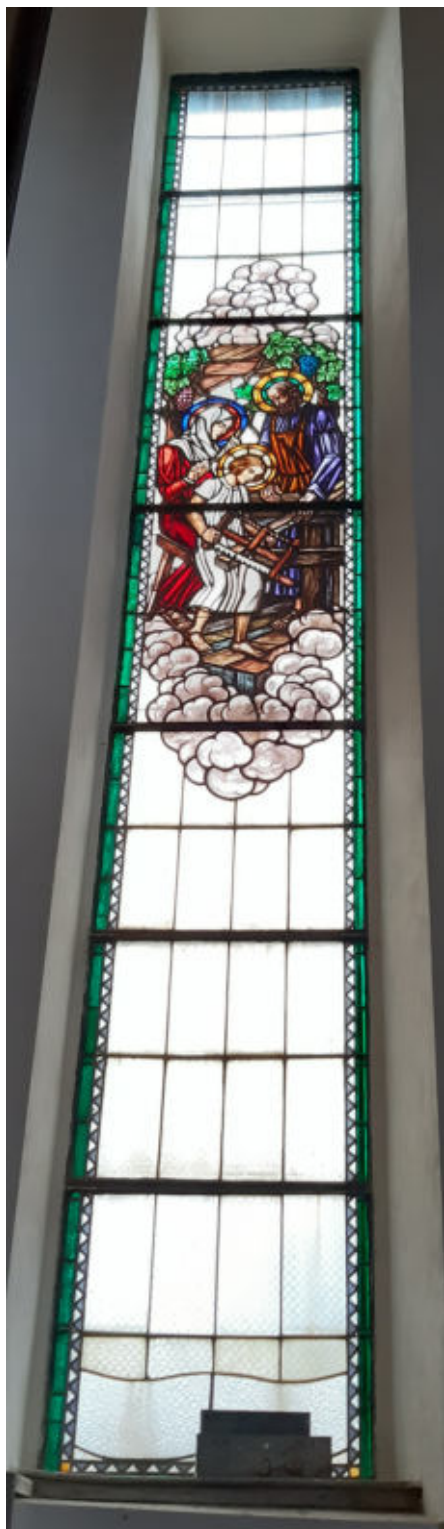
Ukřižování Ježíše Krista

Příloha č. 36

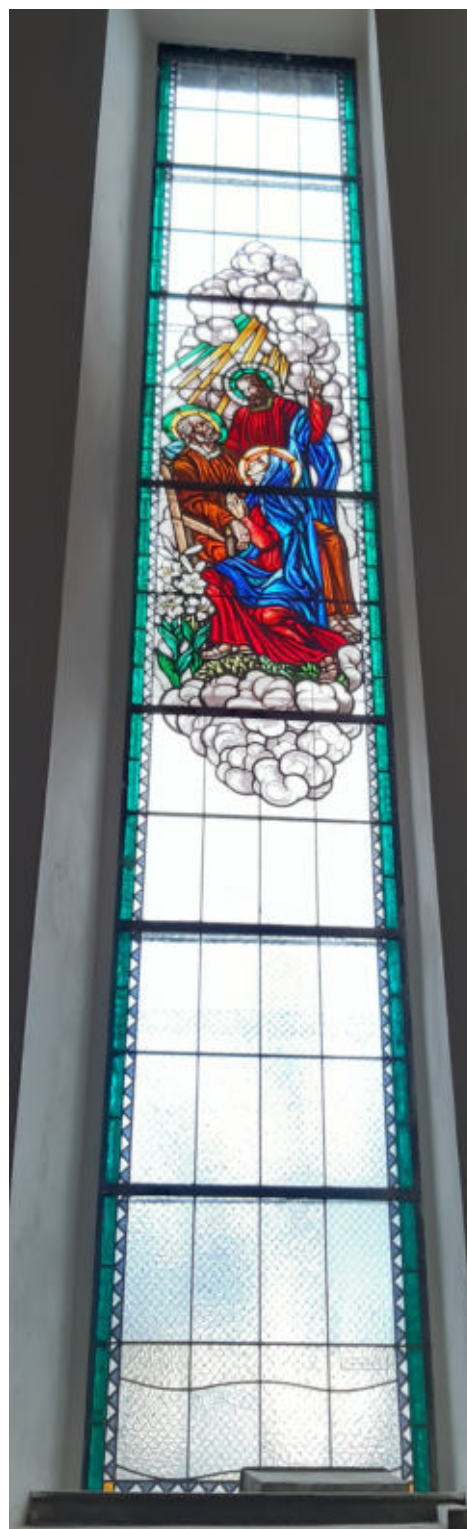
Svěťice adorující Ježíše Krista

Příloha č. 37

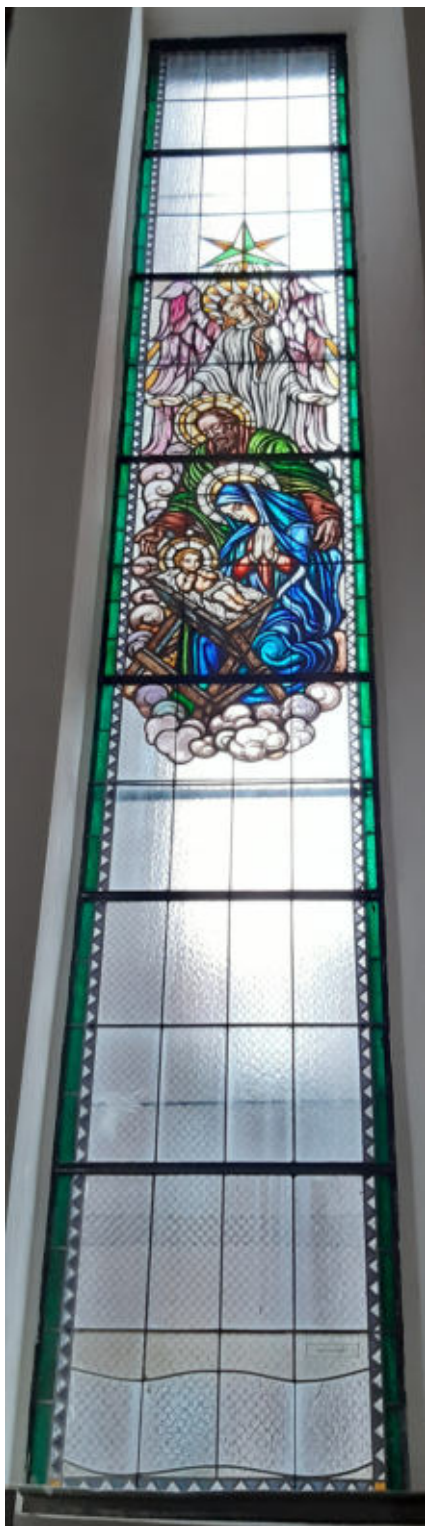
Svatá rodina – Ježíš v otcově dílně

Příloha č. 38

Bůh Otec, Syn a svěcice

Příloha č. 39

Svatá rodina se žehnajícím andělem

Příloha č. 40

Pieta

Příloha č. 41

Beránek Boží

Příloha č. 42

Hrozen (či hroznové víno)

Příloha č. 43

Had obtáčeující latinský kříž

Příloha č. 44

Pelikán krmící zdánlivě svými vnitřnostmi mláďata

Příloha č. 45

Boží pravice s řeckým křížem na pozadí

Příloha č. 46

Řecký kříž s trnovou korunou

Příloha č. 47

Ryba, nad níž je položena ošatka (koš) s chlebem, a Kristův monogram XP

Příloha č. 48

Olejevá lampa s planoucím olejem

Příloha č. 49

Planoucí srdce s trnovou korunou

Příloha č. 50

Kalich obklopený dvěma palmovými ratolestmi

Příloha č. 51

Ježíš Kristus utěšující žebráka

Příloha č. 52

Poslední večeře Páně

Svatba v Káni Galilejské (resp. Zázrak proměnění vody ve víno)

Příloha č. 54

Světce uctívající Ježíše Krista

Příloha č. 55

Ježíš Kristus živící chudé rodině chléb

Příloha č. 56

Ježíš Kristus žehnající městu Jablonec nad Nisou

Příloha č. 57

Ježíš Kristus přijímající mrtvého vojáka

Příloha č. 58

Ježiš Kristus uzdravující nemocného

Příloha č. 59

Maří Magdaléna pomazávající Ježíšovi nohy mastí

Příloha č. 60

Ježíš Kristus – přítel dětí

Příloha č. 61

Ježíš Kristus přijímací kalich na hoře

Kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Horním Maxově (Lučanech nad Nisou)

Příloha č. 62

Příloha č. 63

Nejsvětější Srdce Ježíšovo

Svatý Antonín Paduánský

Srdce Panny Marie (resp. Panna Marie Bolestná)

Svatá Anna

Kostel svatého Františka z Pauly v Albrechticích v Jizerských horách

Příloha č. 66

Svatý Antonín Paduánský

Příloha č. 67

Anděl strážný

Příloha č. 68

Nejsvětější Srdce Ježíšovo

Příloha č. 69

Svatý Josef

Madona

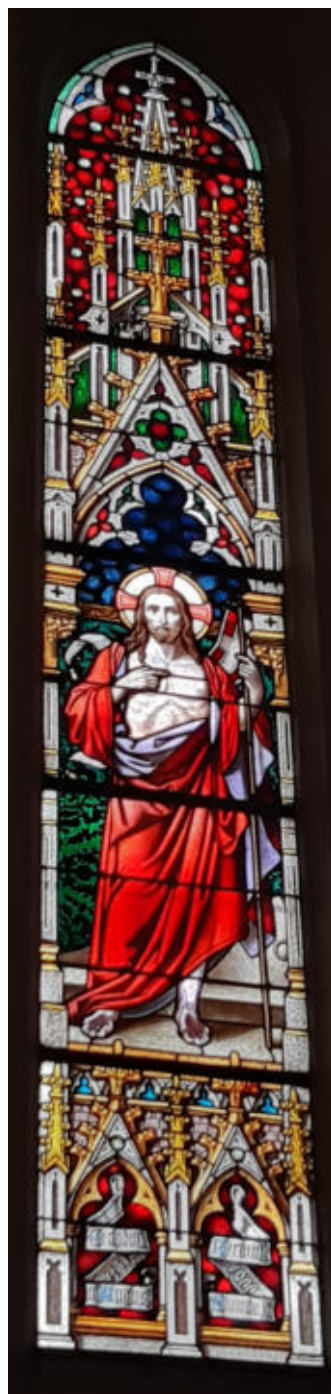
Kostel svatého Františka z Assisi v Šumberku nad Desnou (Tanvaldě)

Příloha č. 71

Madona

Příloha č. 72

Zmrtvýchvstání Ježíše Krista

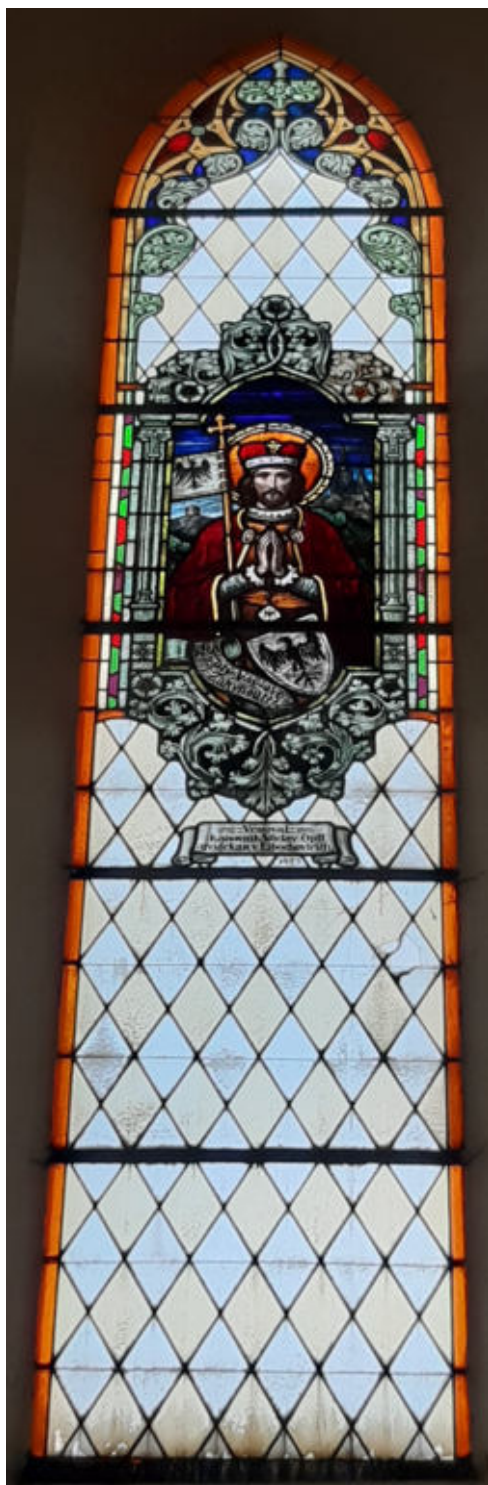
Svatá Anna

Svatý Alois

Kostel svatého Václava ve Velkých Hamrech

Příloha č. 75

Svatý Václav

Kostel svatého Víta v Příchovicích (Kořenově)

Příloha č. 76

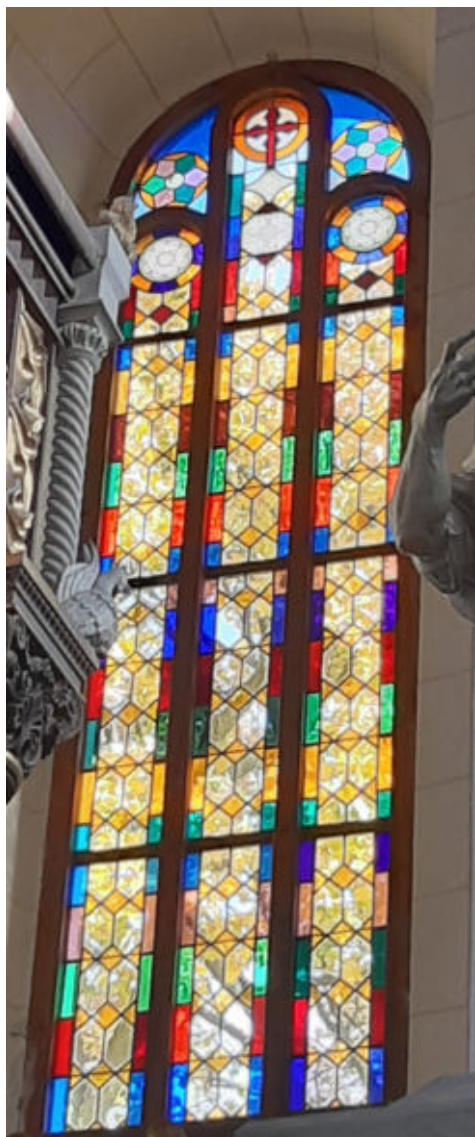
Příloha č. 77

Vitráž s ornamentem řeckého kříže a osmicípých hvězd

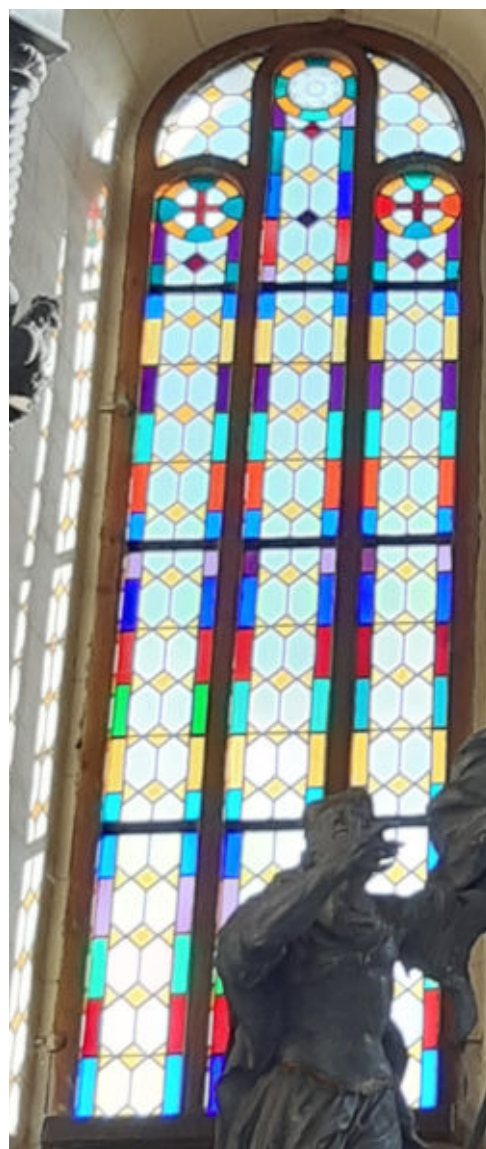
Vitráž s ornamentem rozety a řeckých křížů

Příloha č. 78

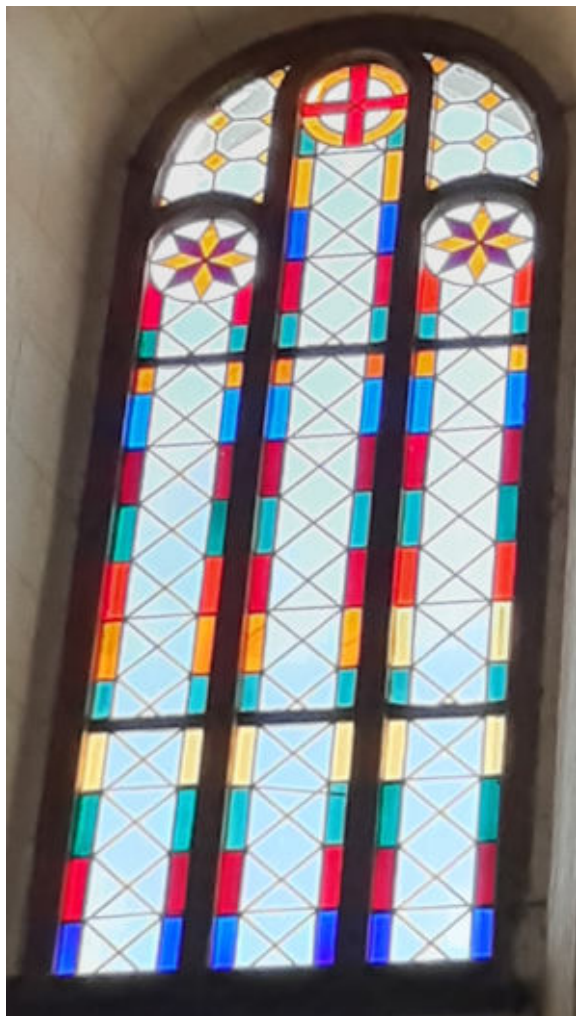
Vitráž s ornamentem latinského kříže a rozet

Příloha č. 79

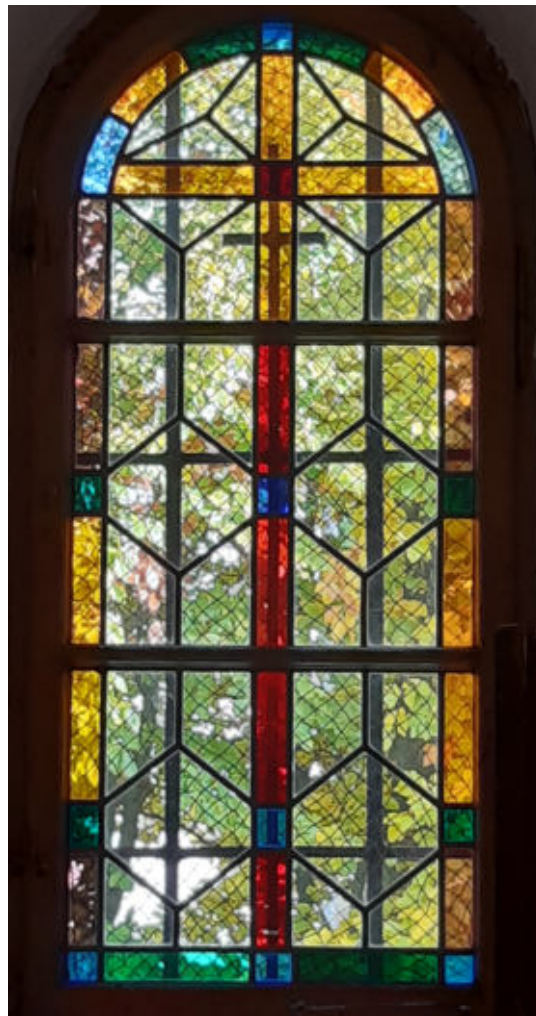
Vitráž s ornamentem rozety a řeckých křížů

Příloha č. 80

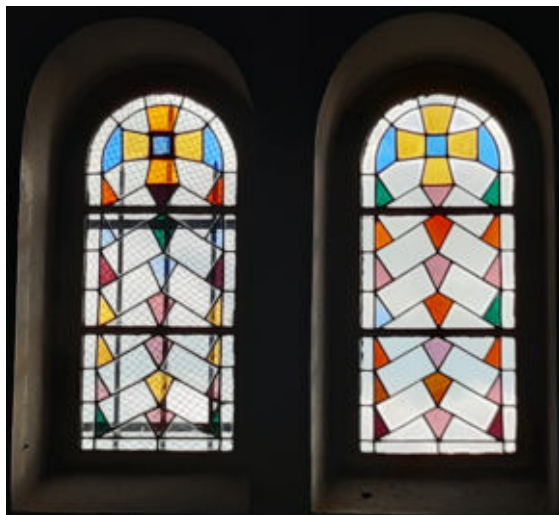
Vitráž s ornamentem řeckého kříže a osmicípých hvězd

Příloha č. 81

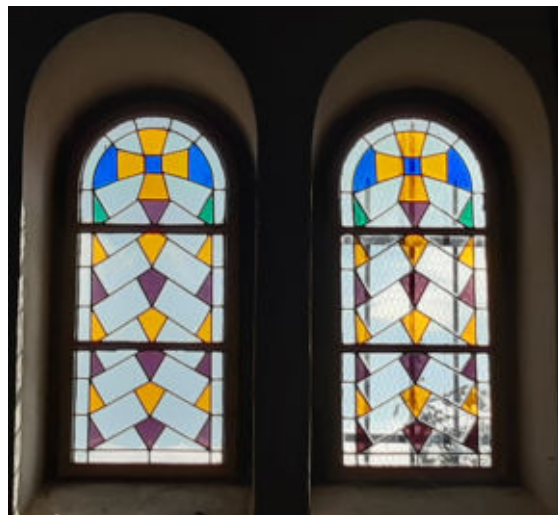
Vitráž s barevným latinským křížem

Příloha č. 82

Vitráž s ornamentem řeckých křížů

Příloha č. 83

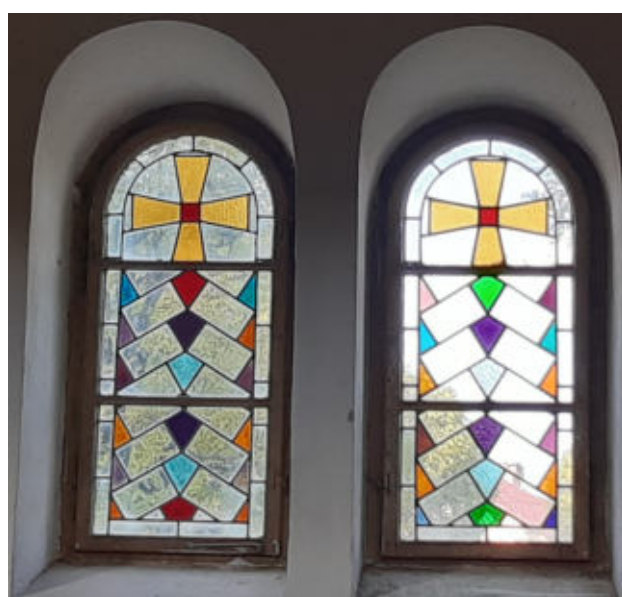
Vitráž s ornamenty řeckých křížů

Příloha č. 84

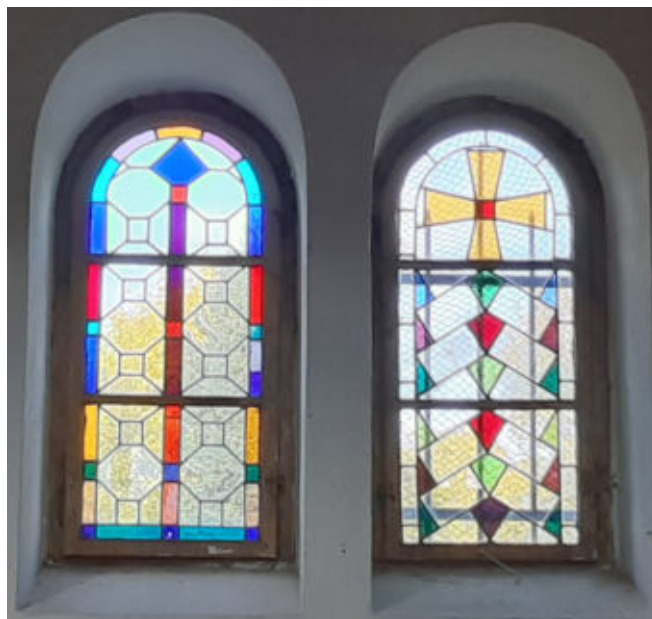

Vitráž s ornamentem řeckého kříže a šípu

Příloha č. 85

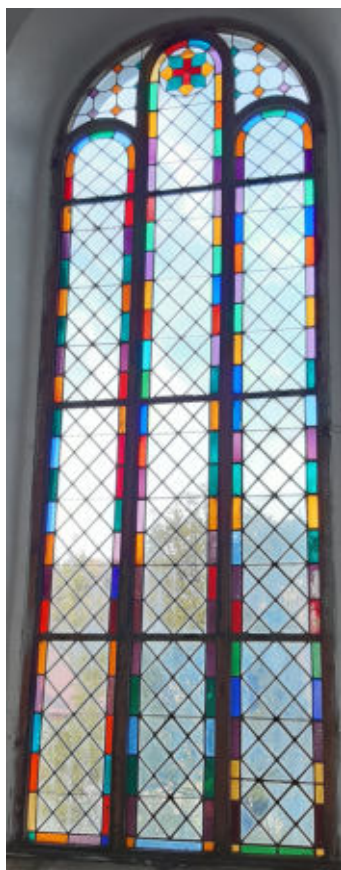

Vitráž s ornamenty řeckých křížů

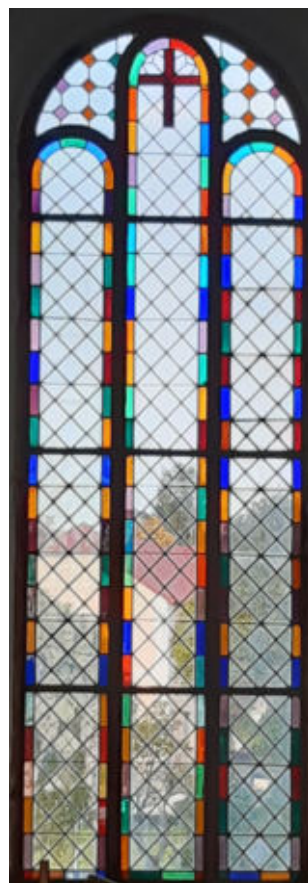
Vitráž s ornamentem šípu a řeckého kříže

Příloha č. 87

Jedna ze čtyř vitráží s ornamentem řeckého kříže ve středu

Příloha č. 88

Jedna ze dvou vitráží s ornamentem latinského kříže

Jedna ze dvou vitráží s červeným latinským křížem

Vily bratří Jägerů v Jablonci nad Nisou

Příloha č. 90

Vitrážová okna ve schodišťové hale vily Josefa Jägera

Příloha č. 91

Vitrážová okna ve schodišťové hale vily Maxe Jägera

Vitrážové okno ve vchodových dveřích vily Maxe Jägera

Budova Okresního policejního ředitelství v Jablonci nad Nisou

Příloha č. 93

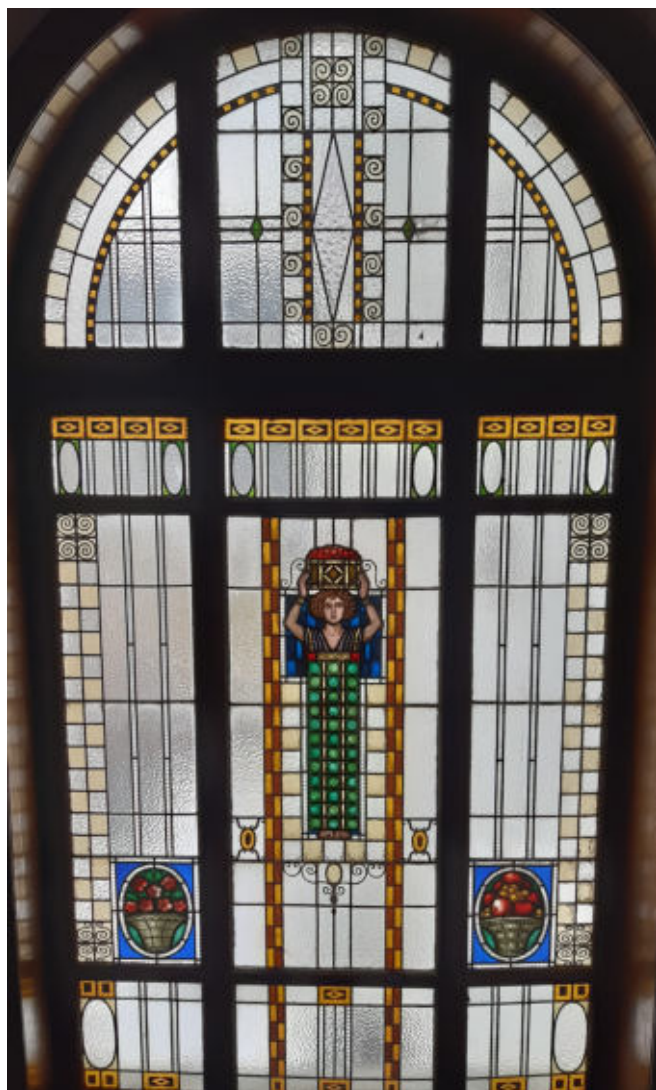
Alegorie města Jablonec nad Nisou s doprovodem pěti dětí

Alegorie Rakouska s doprovodem čtyř dětí

Vila Johanna Schowanka v Jiřetíně pod Bukovou

Příloha č. 95

Žena nesoucí koš jablek

Příloha č. 96

Jedna z osmi vitráží v místnosti „Zimní zahrada“

Hrobka rodiny Johanna Schowanka v Albrechticích v Jizerských horách

Příloha č. 97

První dvě vitráže s motivem zlatého latinského kříže na modrém poli

Budova městské radnice v Tanvaldě

Příloha č. 98

Vitráž zdobená dekorativními ornamenty

Příloha č. 99

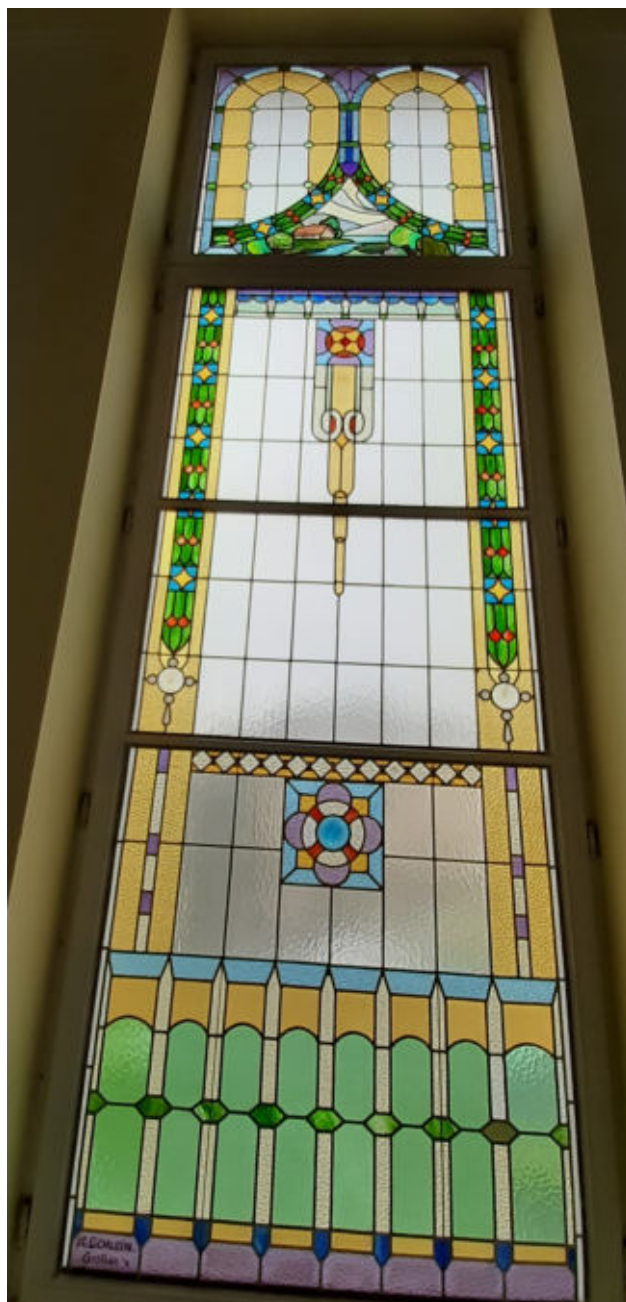
Jedna ze dvou vitráží zdobená dekorativními ornamenty

Příloha č. 100

Vitráž zdobená dekorativními ornamenty

Příloha č. 101

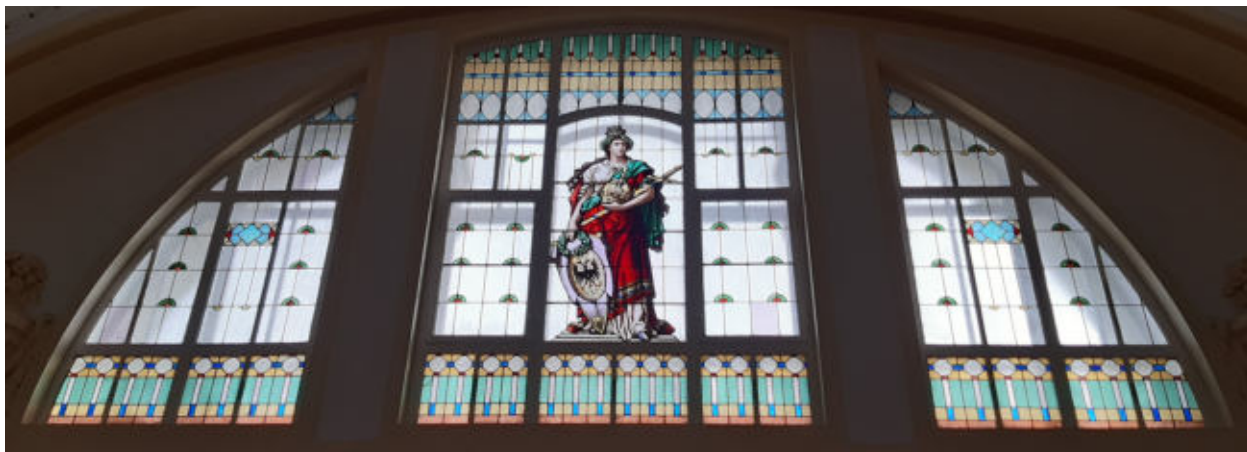

Vitráž s vedutou soutoku Kamenice s Desnou

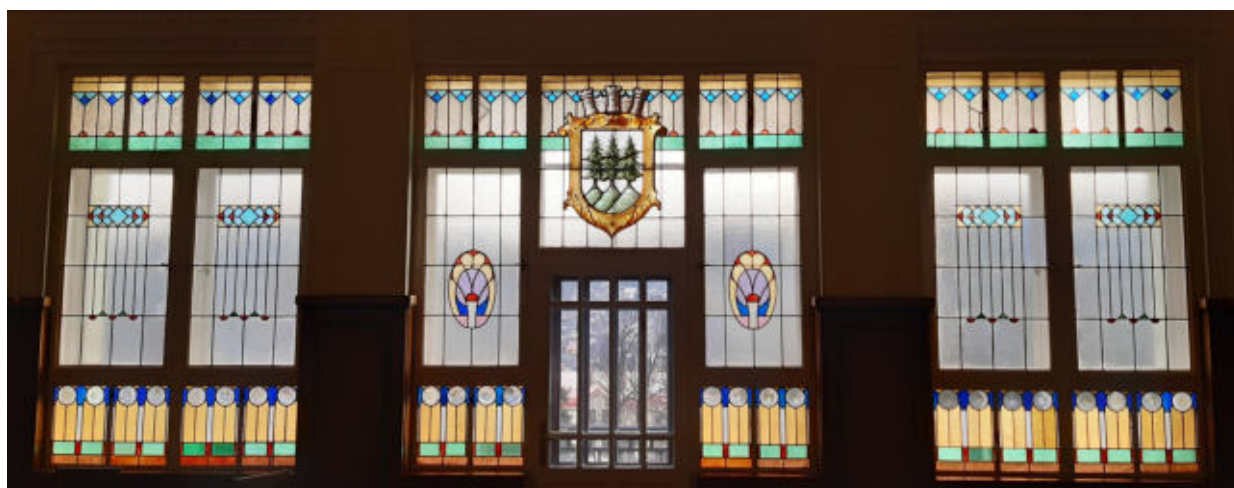
Vitráž zdobená girlandami a ďalšími dekoratívnymi ornamenty

Příloha č. 103

Alegorie města Tanvald s dekorativními prvky (horní část vitráže ve Velké zasedací místnosti)

Příloha č. 104

Tanvaldský městský znak s dekorativními prvky (dolní část vitráže ve Velké zasedací místnosti)